

Jone Hjorteland

Kvinner og skateboard

En kvalitativ undersøkelse av kvinnelige skaters erfaringer med maskulin dominans

---

Masteroppgave i idrettsvitenskap
Institutt for idrett og samfunnsvitenskap
Norges idrettshøgskole, 2021

Sammendrag

Denne studien undersøker kvinnelige skaters erfaringer fra en mannsdominert kultur. Tidligere forskning har identifisert patriarkalske strukturer og maskulin dominans i skatemiljøene (Beal, 1995, 1996; Carr, 2017; Bäckström & Nairn, 2018). Temaet har imidlertid fått lite akademisk oppmerksomhet i Norge. Hensikten med prosjektet er å belyse betydningen av aktivitetens bakgrunn som subkultur, erfaringer med maskulin dominans, samt betydningen dominansen har for kvinners posisjon på feltet.

Studien redegjør for temaets idrettssosiologiske bakgrunn i ungdoms- og subkulturforskning, fremveksten av nye idretter og skateboards rolle i denne konteksten. Det teoretiske utgangspunkt i arbeidet til den franske sosiologen Pierre Bourdieu. Det empiriske bidraget fremgår av data innsamlet fra seks semistrukturerte intervjuer med kvinnelige skatere.

Analysen identifiserer tre hovedtema: subkulturelle særtrekk, barrierer for skating og (re)definere feltet. Funnene viser at skatemiljøet trekkes mellom gamle motstandstradisjoner, uformelle verdier preget av individualitet og utvikling, og nye organiseringsrammer. Informantene er opptatt av koblingen mellom aktiviteten, uttrykksformer og det sosiale nettverket. Dette sees i sammenheng med subkulturell identitet.

Funnene identifiserer flere barrierer for kvinner som skater. Det ligger ubehag i skatingens risikoelement, faren for fysisk skade og redsel for å dumme seg ut. Kvinnene er mindre synlige og vies i utgangspunktet lite plass i egenorganiserte og kjønnsblandede kontekster. Dette må sees som et resultat av sosiale konstruksjoner som bygger på tradisjonelle kjønnsroller, hvor mannen er antatt å inneha flere av de egenskapene som verdsettes i skatemiljøet. Det ser ut til å eksistere en form for hierarki internt i kulturen, hvor nærhet til feltets kjerne, og dermed også definisjonsmakt, er forbeholdt de som innehar feltspesifikk kapital. Samlet sett peker funnene på en kultur hvor maskulin dominans ser ut til å reproduseres. Kvinnene står fremdeles stort sett på utsiden av kjernen, men det maskuline hegemoniet utfordres av likestillingsorienterte skatere som har til hensikt å styrke kvinners posisjon på feltet.

Nøkkelord: maskulin dominans, kvinner, subkultur, skateboard og subkulturell identitet

Innhold

Sammendrag	3
Forord	7
1.0 Innledning	8
1.1 Tema og bakgrunn for studien	8
1.2 Hensikten med prosjektet og problemstilling	8
1.3 Prosjektets oppbygning	9
2.0 Ungdomskultur	10
2.1 Subkultur	11
2.2 Subkultur - sosialisering og identitet	12
2.3 Punk og motstand	14
2.4 Hvilke nye idretter?	15
2.4.1 Livsstilsidrett	15
2.4.2 Alternativ (ekstrem) idrett	16
2.4.3 Ekstrem-, whiz- og risikosport	17
2.4.4 Egen/selv-organisert.....	18
2.5 Fra subkultur til globale fenomener, familieaktiviteter og sportifisering.....	18
2.6 Livsstilsidretter og kjønnsproblematikk.....	20
2.7 Skateboard - Historisk bakteppe	21
2.7.1 Skateboard – en subkultur?.....	21
2.7.2 Skateboard i Norge.....	22
2.8 Skateboard, kjønn og maskulin dominans - Tidligere forskning	24
3.0 Teori	28
3.1. Pierre Bourdieu og påvirkning	28
3.1.1 Bourdieu og idrett	29
3.2 Det sosiale rom	29
3.3 Kapital	30
3.4 Felt	32
3.4.1 Doxa og Heterodoxa	33

3.5 Feltspesifikk kapital	33
3.5.1 Fysisk kapital	34
3.5.2 Subkulturell kapital	34
3.6 Habitus	35
3.7 Maskulin dominans	36
3.8 Bourdieus begreper anvendt på skatefeltet	38
4.0 Metode	38
4.1 Paradigmatiske forankring	39
4.1.1 Epistemologi	39
4.2 Forskers posisjon og forforståelse	40
4.3.1 Semistrukturert intervju	41
4.4 Datainnsamling	42
4.4.1 Utvalg	42
4.4.2 Intervjuguide	44
4.4.3 Pilotintervju	45
4.4.4 Gjennomføring av intervju	46
4.4.5 Transkribering	47
4.5 Analyse	48
4.6 Kvalitetskriterier	49
4.6.1 Reliabilitet	49
4.6.2 Validitet	50
4.6.3 Overførbarhet/Generaliserbarhet	50
4.7 Etske overveielser	51
4.7.1 Informert samtykke	51
4.7.2 Krav til privatliv	52
5.0 Resultater	52
5.1 Subkulturelle særtrekk - det subkulturelle som trekkplaster	53
5.1.1 Inngang til feltet	53
5.1.2 Skateboard - idrett eller livsstil?	56
5.1.3 Skatestil	60
5.1.4 Den sosiale dimensjonen	63
5. 2 Barrierer for skating	66

5.2.1 "å føle seg dum"	67
5.2.2 Maskulin dominans	71
5.3 (re)definere feltet.....	77
5.3.1 Organisering	77
5.3.2 Sosiale medier - representere seg selv.....	82
6.0 Avsluttende oppsummering.....	86
6.1 En motsetningsfull kultur i endring	87
6.2 Barrierer	88
6.3 Et nytt, inkluderende felt?	90
6.4 Begrensninger	92
6.5 Videre forskning.....	92
7.0 Referanser	94
Forklaring av skatebegreper:	108
Figuroversikt	109
Vedlegg.....	110

Forord

Det har vært et spesielt år. Jeg hadde ikke trodd at jeg skulle skrive store deler av masteroppgaven sittende i min egen seng, men slik ble det. Prosessen har vært utfordrende og savnet etter et studiemiljø stort.

Jeg vil spesielt takke min veileder, Mari Kristin. Du har vært tålmodig og hjelpsom. Takk for at du har tatt deg tid til å lese og gi tilbakemeldinger på det gode så vel som det dårlige - takk for kunnskapen!

Jeg vil også takke informantene og de som har hjulpet meg på “innsiden”. Det har vært den viktigste brikken. Ærlige opplevelser fra feltet er utgangspunktet for dette prosjektet.

Avslutningsvis vil jeg takke gode venner som har hjulpet meg i land på slutten. Sindre, nå er vi skuls. Sist, og definitivt viktigst, vil jeg takke kjære Henriette. Du forstod at spørsmålet “hvordan går det med masteren” ofte er ekstremt irriterende, og kime til dårlig stemning. Likevel har du brukt masse tid på gjennomlesing, korrektur og støtte - og det er jeg så takknemlig for.

Jone Hjorteland

Mai, 2021

1.0 Innledning

Dette er en masteroppgave i idrettsvitenskap skrevet ved Norges Idrettshøgskolen (NIH). Oppgaven har tilhørighet til institutt for idrett og samfunnsvitenskap. Studien gir innblikk i hvordan kvinnelige skatere opplever og erfarer skatemiljøet, særlig med fokus på maskulin dominans. Innledningen vil gjøre rede for prosjektets hensikt, bakgrunn og problemstilling.

1.1 Tema og bakgrunn for studien

Fremveksten av nye ungdomsidretter har siden 1960-tallet bidratt til å gjøre idrettsfeltet mer mangfoldig. De nye aktivitetene ble lenge ansett som subkulturer og var arenaer for motstand, spenningsøking og alternative uttrykksformer. Skateboard har en viktig posisjon i denne sammenhengen og ble tidlig svært populær aktivitet (Borden, 2001, s. 17). Bakgrunnen for å undersøke kjønn og skateboard, må sees i lys av tidligere forskning. Etter hvert som aktiviteten ble gjenstand for akademisk interesse, identifiserte man sterke patriarkalske strukturer blant skatere (Beal, 1995, 1996). Selv om jenter etter hvert har begynt å skate, ser man i nyere studier tegn på at maskulin dominans fremdeles gjør seg gjeldende (Bäckström & Nairn, 2018; Carr, 2017). I kapittel to gis det en grundigere redegjøring for den kontekstuelle bakgrunnen for studien.

Jeg har aldri vært en aktiv skater selv. For meg går interessen for skatekulturen hovedsakelig gjennom musikken. I denne sammenhengen er det relasjonen mellom punkmusikk og skateboard, som har vært viktig for meg. Dette har gjort at jeg har vært kjent med, og fascinert av hvordan idrett også kan være en arena for opposisjon og kritikk av samfunnet. Utover dette hadde jeg lite kjennskap til aktiviteten fra tidligere. Derfor har jeg forsøkt å gå inn i prosjektet med åpne øyne, læringsvilje og med en erkjennelse av at det kan være dimensjoner av skatekulturen jeg ikke forstår. Valget om å fokusere på kjønn skyldes i hovedsak tidligere forsknings fokus på maskuline strukturer i kulturen, og det faktum at det er lite studert i Norge.

1.2 Hensikten med prosjektet og problemstilling

Denne studien har som mål å rette blikket mot en gruppe som har fått liten akademisk

oppmerksomhet i Norge. Fra tidligere forskning på temaet har Tjønndal (2019) sett på skateboard i enkjønnet kontekst. Hun undersøker et konkret inkluderings tiltak i en skateklubb, og viser hvilke forhold som gjør “Jenteskate” til et innovativt alternativ til tradisjonell, organisert idrett. Dette gjør at jeg mener det er rom for å gjøre en undersøkelse på kjønn og skateboard, utenfor rammene Tjønndals (2019) studie er satt i.

Hensikten med dette prosjektet er å belyse kvinners erfaringer fra et tradisjonelt mannsdominert miljø, som skatekulturen er. Særlig er dette relevant i lys av endringsprosessen skateboard står i, fra motstand og rebell til innlemmelse i organisert idrett, ja endog OL. Tidligere forskning har brukt subkultur som kontekstualisering, og lagt vekt på opposisjon mot samfunnet og tradisjonell idrett, samt sterk mannsdominans som viktige kjennetegn (Beal, 1995, 1996; Borden, 2001). Nyere forskning indikerer en endring, hvor subkulturelle element gjør seg mindre gjeldende og flere kvinner kommer til (Atencio et al., 2018, s. 260), i takt med at skatekulturen bli likere organisert idrett (Thorpe & Dumont, 2019, s. 1639). I denne sammenhengen mener jeg det er nødvendig å belyse erfaringer som har rot i de subkulturelle aspektene ved skating. Hvorfor kvinner trekkes til en aktivitet hvor de er i synlig mindretall, og hvordan de forsøker å gjøre aktiviteten mer tilgjengelig for andre kvinner. Studien har sådan en likestillingsdimensjon hvor maktforholdet mellom kjønnene har en viktig betydning.

Studiens problemstilling er flerdelt. Den første delen tar sikte på å belyse erfaringer sett i sammenheng med subkulturelle element. Den andre problemformuleringen er todelt og setter fokus på kjønn og maskulin dominans. Den ene delen tar sikte på å studere hvilke utfordringer kvinnelige skatere opplever, den andre delen stiller spørsmål ved hvilken betydning det har for posisjonen deres i kulturen:

“Hvilken betydning har subkulturelle særtrekk for kvinnelige skateres erfaringer i kulturen?”

“Hvilke utfordringer står kvinnelige skatere overfor i en mannsdominert kultur og hva betyr dette for posisjonen deres på feltet?”

1.3 Prosjektets oppbygning

I det neste kapitlet plasserer jeg skateboard i en historisk kontekst. Skateboard blir i den presentert i lys av forskning på ungdoms-subkulturer og fremveksten av nye idretter. Jeg tar for meg utviklingen av skateboard som en arena for motstand, til skateboard som et sportifisert og globalt fenomen med et bredere nedslagsfelt. I tillegg diskuterer jeg tidligere forskning på kjønn og skateboard. I det tredje kapitlet går jeg gjennom oppgavens teoretiske rammeverk. Her ligger hovedtyngden på den franske sosiologen Pierre Bourdieu. I kapittel fire vil jeg beskrive og redegjøre for metodiske valg. Kapittel fem er en presentasjon av funnene i studien. Disse sees i sammenheng med tidligere forskning og analyseres med bakgrunn i teori. Avslutningsvis oppsummerer jeg studiens funn i lys av problemstillingene.

2.0 Ungdomskultur

I denne studien er det hensiktsmessig å innledningsvis plassere skateboard i en større internasjonal kontekst. Jeg skal derfor ta utgangspunkt i aktivitetens opprinnelse og redegjøre for samfunnstrekkene som har karakterisert og påvirket utviklingen av skateboard. I sosiologisk forstand har fremveksten av nye idrettsfenomener ofte vært knyttet til ungdomskulturer. Dette er også gjeldende for skateboard. Aktivitetene har representert andre kulturelle aspekter enn det man vanligvis ser i tradisjonell, organisert idrett. Denne kontekstuelle bakgrunnen har sådan til hensikt å forankre studien i idrettssosiologisk forskning, samt gi prosjektet en referanseramme for å forstå både en kultur i endring og hvorfor det er viktig å fokusere på kjønn. Bourdieu (1988, s. 153) understreker viktigheten av en slik kontekstualisering - ingen idrett kan forstås fullstendig uten at man kontekstualiserer den i idrettens rom.

Teknologisk utvikling og modernisering i det 20. århundre har bidratt til at ungdomsfasen er blitt viet større oppmerksomhet enn tidligere (Christensen, 2001, s. 7). I forlengelse av økt fokus på ungdomstiden, har også forskning på ungdom og ungdomskulturer vokst frem. Deler av denne forskningen knytter ungdomskultur til begrepet subkultur. Jeg vil derfor redegjøre for hvordan man kan forstå subkulturer og hvorfor dette er relevant i et prosjekt om kjønn og skateboard.

2.1 Subkultur

Det har historisk sett vært to ulike skoler for forskning på subkulturer. De to skolene, Center for Contemporary Cultural Studies (CCCS) og Chicagoskolen, har hatt noe ulik tilnærming til subkulturer. Mens CCCS har hatt en teori- og modellorientert tilnærming, har Chicagoskolen i større grad fokusert på antropologisk og etnografisk arbeid (Christensen, 2001, s. 10). Chicagoskolen har røtter tilbake til tidlig på 1900-tallet. I forbindelse med denne tradisjonen er det gjort en rekke studier på subkulturer generelt, uten spesifikt fokus på ungdomskultur. Der hvor Chicagoskolen har en lang tradisjon for subkulturforskning, var det først på 70-tallet at CCCS utpreget seg i litteraturen. I overgangen mellom de to skolene ser man et skifte i konseptualiseringen hvor subkulturer går fra å være assosiert med elendighet og sosial ubalanse, til å bli et uttrykk for motstand (Christensen, 2001, s. 10). Forskere fra CCCS var, i større grad enn de fra Chicagoskolen, opptatt av klasseaspektet ved subkulturer (Brake, 1985, s. 67). De satte fokus på spenningsmomentet mellom arbeiderklasseverdier og nye uttrykksformer knyttet til fremtoning og stil (Sisjord, 2011, s. 90). De følgende avsnittene av denne kontekstualiseringen står i forlengelse av CCCS-tradisjonen.

Christensen (2001, s. 11) trekker frem antologien *Resistance through Rituals: Youth Subcultures in Post-War Britain* (Hall & Jefferson, 1976) som et hovedverk i subkulturforskningen gjort ved CCCS. Boken innledes med en omfattende teoretisk gjennomgang av begrepet subkultur og redegjør for sammenhengen mellom subkultur og ungdomskultur. Begrepet ungdomskultur eller “youth culture”, tar utgangspunkt i de kulturelle aspektene ved det å være ungdom (Clark et al., 1976, s. 10-11). Forfatterne fremhever den kulturelle delen av ungdomslivet og legger vekt på at kulturen er en måte å distingvere ulike grupper. Kultur blir i denne forståelsen uttrykk for hvordan sosiale relasjoner og mening blir formet og strukturert. Gruppene bindes sammen av mennesker som deler relasjoner og meninger. Et viktig poeng for Clarke et al. (1976, s. 12) er at gruppene står i opposisjon til hverandre. Dette gjør at det oppstår hierarkier og kamp mellom gruppene i samfunnet. På toppen av dette hierarkiet finner man den til enhver tid dominerende kulturen. Gruppene i en slik forståelse omtales gjerne som samfunnsklasser. Til forskjell fra tidligere studier løftet CCCS frem en dypere forståelse for samfunnsklassene ved å trekke inn “foreldrekultur” og konflikten til ungdomskulturen internt i arbeiderklassen (Christensen, 2001, s. 10).

Begrepet ungdomskultur ble ansett å være omfattende og det ble derfor dekonstruert, og sett i sammenheng med subkultur (Clarke et al., 1976, s. 16). Fordi CCCS-tradisjonen særlig legger vekt på ungdomsfasen, og ser dette i relasjon med voksenlivet, er det alders- og generasjonsperspektivet som gjør at man kan snakke om ungdoms-subkultur (Clarke et al., 1976, s. 14). Ungdoms-subkulturen opponerte mot de tradisjonelle verdiene til voksenkulturen i deres klasse (Christensen, 2001, s. 10), samtidig som de var et produkt av denne klassen. Derfor deler ungdoms- og foreldrekulturen internt i samme klasse, konflikten med den dominerende kulturen. Subkultur-begrepet må av den grunn forstås som en underkategori - som noe som springer ut fra en større, overordnet, dominerende kultur.

2.2 Subkultur - sosialisering og identitet

En subkultur kan være både løst og tett sammenknyttet, men motstandselementet er sentralt i CCCS-tradisjonens konseptualisering (Clarke et al., 1976, s. 14). I enkelte tilfeller er det faktorer i selve miljøet som binder subkulturer sammen, i andre er det mer konkrete element som felles identitet eller struktur. Man kan ifølge Brake (1985, s. 8) omtale noe som en subkultur når det foreligger en anerkjent og organisert konstellasjon av verdier og atferd. I tillegg argumenterer Brake (1985, s. 12) for at stil og uttrykksformer er viktige aspekter. Han trekker frem stil som en måte å vise tilhørighet til en spesiell type subkultur. Slike kjennetegn er overført og anvendt i forskning på subkultur som strekker seg utover CCCS-forskernes primære temavalg (Sisjord, 2011, s. 90). Også i idrett er fokuset på slike distinksjoner internt i en subkultur viktige. Donnelly og Young (1988, s. 238) beskriver sosialisingsfasen inn i idrettssubkulturer. Her legges det vekt på avstand fra, og motstand mot, tradisjonelle verdier i konstruksjonen av subkulturell identitet. Deltagernes subkulturelle identitet bindes også i idrett sammen av- og uttrykkes gjennom- blant annet klær og holdninger (Wheaton, 2013, s. 34).

Et av hovedpoengene til Donnelly og Young (1988, s. 224) er at sosialisering inn i en subkultur skjer i faser, og at prosessen må sees som et produkt av en intensjonell identitetsjakt. I hovedsak handler sosialisingsprosessen om å distansere seg fra ikke-medlemmer, for så å bli bekreftet av de faktiske medlemmene av subkulturen. Denne prosessen er langvarig og ofte kjennetegnet av overdreven symbolbruk blant nybegynnere. Mer spesifikt er det foreslått at prosessen består av fire såkalte «karrieresteg». Henholdsvis

presosialisering, seleksjon og rekruttering, sosialisering og aksept eller utstøtning (Donnelly & Young, 1988, s. 225).

Presosialiseringen: Denne første fasen skjer gjennom direkte eller indirekte eksponering av en subkultur gjennom familie, venner eller media. Fasen kjennetegnes av at forventningene til identiteten man sosialiseres inn mot i stor grad er karikerte og preget av stereotypier av subkulturen.

Seleksjon og rekruttering: Før man utvikler sin subkulturelle identitet er det en forutsetning at man faktisk er motivert for å delta i subkulturen. Utover dette ligger det, uavhengig av om man blir rekruttert eller aktivt jobber for å bli en del av den respektive gruppen, noen premisser til grunn: Geografisk nærhet, livssituasjon og den faktiske muligheten til å initiere medlemskap i subkulturen.

Sosialisering: Sosialiseringen er en løpende prosess som innebærer at man aktivt lærer seg de grunnleggende karakteristikkene til subkulturen. Her lærer man å forstå hvorvidt karikaturene fra presosialiseringfasen er representative eller unyanserte. I tillegg tillegger man seg subkulturens verdier og anskuelser.

Aksept og utstøtning: Det å bli akseptert som et medlem av en subkultur fordrer visse egenskaper, rolleforståelse og identitetsforståelse samt individuelle verdier som samsvarer med gruppens. I enkelte subkulturer med strenge normer kan man bli utstøtt hvis man ikke er innforstått med normene.

Karrierestegene som beskrives kan virke rigide og skjematisk. Allikevel er Donnelly og Young (1988, s. 237) tydelige på at en slik prosess, og identiteten man tar til seg som medlem av en subkultur ikke er statisk. Det viktigste aspektet for å oppnå en subkulturell identitet er like fullt, ifølge Donnelly og Young (1988, s. 227), evnen til å forstå dynamikken og motsetningene i kulturen. Som følge av dette må man jevnlig (re)konstruere egen identitet (Donnelly & Young, 1988, s. 231).

Donnelly og Young (1988, s. 237-238) viser videre til hvorfor man i en subkultur kan omtales som "insidere" og "outsidere". Denne dikotomien ligger til grunn i boken *To The Extreme: Alternative Sports Inside and Out* (Rinehart & Sydnor, 2003). Dette trekkes særlig

frem i et kapittel av Wheaton (2003, s. 77), som bruker Donnelly og Young (1988) som et rammeverk for å forstå hvordan man skaper subkulturell identitet i alternativ idrett. Her ser man en prosess hvor enkeltindividet går fra outsider til insider i subkulturen, og dermed gjennomgår et gradvis fokusskifte. I begynnelsen er man mest opptatt av å presentere sin tilhørighet og subkulturelle identitet til verden. På vei mot insiderstatus blir man mer opptatt av anerkjennelse innad i subkulturen. Det er insiderens forståelse av det autentiske som avgjør hvorvidt man innehar subkulturell identitet eller ikke. Selv om en subkultur fragmenteres beholder man sin subkulturelle identitet, så sant man fremdeles deler holdninger, verdier og karakteristika (Wheaton, 2003, s. 81).

2.3 Punk og motstand

Humphreys (2003, s. 412-413) knytter fremveksten av snowboard og andre nye idretter til “den nye fritidsbevegelsen” og motkulturen. Dette er samlebetegnelser som ble brukt om unge mennesker som hadde sett seg leie av samfunnets konforme og kjedelige idealer. I stedet tok man til ordet for en ny holdning til livet, hvor den sentrale filosofien var å inspirere mennesker til “å være seg selv”. Aktørene i den nye fritidsbevegelsen gav uttrykk for opposisjon mot det man så på som samfunnets gjennom-rasjonaliserte, kjedelige og byråkratiske idrett. I forlengelse av denne bevegelsen tok utøvere i alternativ idrett til seg verdier man tradisjonelt hadde sett i punkmusikk-miljøene (Humphreys, 2003, s. 413).

Punkkulturen kjennetegnes av individualistiske og kunstneriske uttrykksformer og med et stort fokus på autensitet. Det verste man kunne gjøre i punkmiljøet var å selge ut - la seg kommersialisere. Punkken var en subkultur som var preget av idealer om full kreativ kontroll for kunstneren/musikeren og uavhengighet fra kommersielle aktører. Dette er blitt omtalt som en “DYI-mentalitet” (Do it yourself). Punk-identitetens standpunkt bygger altså på motstand mot markedskrefter og kommersialisering. I den antikapitalistiske tenkningen, og viljen til å distansere fra det tradisjonelle og kommersielle, speiles alternativ idrett og punkkultur (Humphreys, 2003, s. 415). Dette regnes som en av årsakene til at anti-autoritet etter hvert ble en kjerneverdi i alternativ idrett (Beal & Wilson, 2004, s. 40). På denne måten ble alternativ idrett en arena hvor motkulturelle holdninger til samfunnet ble sammenvevd med fokus på individualistiske uttrykksformer, karakterisert av å være ekte eller autentisk. Ved å være en “sell out”, som for eksempel drev med snowboard for penger, representerte man en

motsetningen til den “ekte” punk-identiteten man skulle ha (Humphreys, 2003, s. 415). Denne jakten på en “ekte” eller “autentisk” identitet, skal vi senere se at har blitt viktig for å forstå hvorfor subkulturer ofte består av hierarkiske strukturer (Thornton, 1995, s. 105).

Relasjonen mellom punk og idretter som skateboard, surfing og snowboard beskrives som en symbiose i biografien til punkbandet Bad Religion. I boken vises det til hvordan de og andre punkband lot surfere, skatere og snowboardere bruke musikken deres gratis i videoer. Som et resultat ble både musikken og idrettene mer populære. Dette var opphavet til begrepet skatepunk, som understreker relasjonen mellom musikken og idretten (Ruland, 2020, s. 111). Punkkulturen brakte med seg en form for tøffhet inn i idretten, som kan beskrives som en slags “in-your-face-masculinity” (Atencio et al., 2018, s. 13). Denne maskuline tøffheten forsterket ytterligere bildet av kulturen som hovedsakelig mannlig og urban. Dette er senere ansett som en av årsakene til at få kvinner har fått utfolde seg på feltet.

Så langt i dette prosjektet har jeg omtalt subkulturer som en kontekst for å beskrive utvikling i ungdomslivet. Som allerede nevnt, kan man knytte fremveksten av flere idretter tett sammen med kjennetegnene for subkultur. Det eksisterer en rekke definisjoner og kjennetegn som knytter sammen ulike aspekter ved de nye idrettene. Jeg har til nå brukt begrepene alternativ idrett eller aktivitet, betegnelser jeg skal utfordre i de kommende avsnittene.

2.4 Hvilke nye idretter?

Det har vokst frem en rekke idretter gjennom det 20- århundre. Mange av disse har, som allerede nevnt, tette bånd til de motkulturelle sosiale bevegelsene på 60- og 70-tallet (Midol & Broyer, 1995, s. 209). Det er imidlertid ikke alle “nye” idretter som passer inn i konteksten jeg har skissert ovenfor. Jeg kommer derfor til å fokusere på idretter som bindes sammen av noen spesifikke særtrekk. Til tross for at det brukes flere begreper for å beskrive distinksjoner mellom disse idrettene, finnes det viktige fellestrekk som gjør at de skiller seg fra tradisjonell idrett.

2.4.1 Livsstilsidrett

Wheaton (2004, 2013) bruker livsstilsidrett som en samlebetegnelse for en rekke idretter. Begrepet stammer fra utøveres egen måte å karakterisere aktivitet på - aktiviteten er en

livsstil (Wheaton, 2004, s. 4). I tillegg spiller begrepet på idrettenes bredere sosiokulturelle betydning. Aktiviteten blir i lys av en slik forståelse et uttrykk for sosial tilhørighet og identitet (Langseth, 2012, s. 17). Selv om alle livsstilsidretter har sine egne karakteristika, historie og spesifisitet, er det noen viktige punkter som gjør at man kan diskutere dem som et felles fenomen. Wheaton (2004, s. 11) trekker frem ni omfattende punkt, som i denne studien kortes de ned til noen få hovedtrekk: Aktivitetene er nye fenomener, det kreves innovativt utstyr, de estetiske og kreative aspektene ved idrettene er viktig, man har tradisjonelt motsatt seg organisering og idrettene er i hovedsak individuelle. En av livstilsidrettenes mest grunnleggende karakteristika er deres spontane natur og uformelle setting. Til tross for likheter kan ikke disse idrettene forstås som homogene eller uforanderlige (Wheaton, 2004, s. 30). Det er imidlertid viktig å understreke at livsstilsbegrepet kan kritiseres. Det er ikke nødvendigvis sann at alle som er aktive i en slik idrett anser dette som personlig livsstil (Langseth, 2012, s. 17).

2.4.2 Alternativ (ekstrem) idrett

Rinehart (2000, s. 506) påpeker at mange av de nye alternative idrettene er aktiviteter som gir både praktiske og ideologiske alternativer til tradisjonell idrett. Et viktig poeng i denne sammenhengen var at det ble tatt avstand fra autoriteter. Autoritetsbegrepet har en bred betydning, og omfatter alt fra trenere til managere og andre aktører som bidrar til organisering. I stedet er det en viktig verdi at man presenterer seg selv i aktiviteten. Her trekker Humphreys (2003, s. 412) koblingen til kunsten, og sikter med det til en kroppslig handlingsfrihet. Derfor fordrer disse aktivitetene, i motsetning til tradisjonell stadionorientert idrett, bevegelse gjennom rom og omgivelser (Rinehart, 2000, s. 504), slik man gjør hvis man renner ned en fjellside. Det er imidlertid for enkelt å omtale denne gruppen idretter som alternative. Begrepet alternativ idrett kan romme alt fra dykking til urfolks-idrett og regnes således som upresist (Wheaton, 2013, s. 26). I tillegg argumenterer Wheaton (2004, s. 3) for at dette begrepet spiller på en lite fruktbar dikotomi mellom alternative og tradisjonelle idretter. Alternativ idrett blir i så tilfelle et uhåndgripelig og bredt begrep. I forlengelse av dette bruker Rinehart og Sydnor (2003, s. 3) betegnelsen "ekstreme" som kjennetegn for å binde sammen en rekke idretter.

2.4.3 Ekstrem-, whiz- og risikosport

En av årsakene til at det har kommet så mange nye idretter er, ifølge Sisjord (2011, s. 89), en jakt etter annerledes opplevelser. Sanseopplevelser som gir “kick” eller “flow” trekkes frem som viktige. I tillegg er sentrale trekk ved mange nye idretter fart og spenning (Rannikko et al., 2016, s. 1093). Slike elementer er ofte forbundet med “det ekstreme”. I denne sammenhengen har begrepet ekstremersport blitt fremtredende. Ekstremersport eller X-sport har imidlertid fått sterke konnotasjoner til kommersielle aktørers interesse i å tjene penger på idrettene (Wheaton, 2013, s. 26). Store medieselskaper har brukt begrepet for å gjøre produktet mer appellerende (Rinehart & Sydnor, 2003, s. 3). Kraftig påvirkning fra markedskrefter står som en kontrast til aktiviteter som tradisjonelt er sterkt styrt av ideer om lek og glede.

“Whiz sports” er brukt av Midol (1993, s. 23) som en samlebetegnelse for flere av aktivitetene som vokste frem på 60-tallet og sikter til idrettsutfoldelse i luft, asfalt, snø og vann. Midol og Broyer (1995, s. 210) omtaler disse idrettene som “ekstremt annerledes” enn tradisjonell idrett. Whiz stammer fra lyden man hører når man er i høy hastighet og begrepet blir sådan gjeldende for farts- og risikoidrett. I tillegg identifiserer Midol (1993, s. 24) et ikke-konkurranset os som forsterker kontrasten til organisert idrett. I stedet for å konkurrere om å være først eller sterkest handler “whiz sport” om å ha det gøy og å være innovativ. Man kan imidlertid stille spørsmål ved i hvilken grad et ikke-konkurranset os opprettholdes i aktiviteter som i dag i stor grad sportifiseres (Puddle et al. 2019, s. 1726). Videre legger Midol og Broyer (1995, s. 210) vekt på det ekstreme ved “whiz sport”. Blant annet beskrives idrettene som en intens flørt med døden, som også er gjeldende for begrepet risikosport.

Risikosport karakteriseres av en forventning om noe ekstremt og “jakten på spenning” (Breivik, 2002, s. 159). Breivik (2002, s. 156) viser til at risikosport, som ekstremersport og whiz sport-begrepet, kan forstås som aktiviteter som medfører en reell fare for dødsfall, ved feil utførelse. Samtidig legger også han vekt på egenverdi som sentralt element. Med utgangspunkt i dette kan man trekke koblinger mellom risiko-, whiz- og ekstremersport. Dette er til forskjell fra livsstilsidrett, hvor Langseth (2012, s. 18) påpeker en viktig distinksjon mellom begrepene. Han poengterer at risiko er en verdi i seg selv - det er noe som bidrar til å binde miljøet sammen. Et tilsvarende element fanges ikke nødvendigvis opp av livsstilsbegrepet.

2.4.4 Egen/selv-organisert

Et av fellestrekkene ved nye idretter er at de hovedsakelig er uorganisert. Säfvenbom et al. (2018, s. 2002) hevder et bedre begrep er selvorganisert. I denne distinksjonen ligger det en erkjennelse av at verdien i å trene uten trener, strenge regler, foreldre eller satte tidspunkt er positivt for enkelte. Disse verdiene trekkes frem som et viktig argument for deltagelse i alternative idretter (Säfvenbom et al., 2018, s. 1996). Selvorganisert idrett er likevel ikke et fullstendig adekvat uttrykk. Man kan drive så godt som alle idrettsaktiviteter selvorganisert. Slik sett tilfører ikke et slikt begrep noe utover det som er redegjort for ovenfor. Uttrykket tar heller ikke hensyn til de tette båndene mange av disse aktivitetene har til motkulturelle samfunnsbevegelser. Allikevel har en variant av begrepet (egenorganisert idrett) fått fotfeste i Norge, gjennom opprettelsen av et ressurscenter for egenorganisert idrett (Tverga, u.å., avsn. 1).

Det er felles for de ulike betegnelsene at de reflekterer kjernen og viktige aspekt ved aktivitetene. Til tross for nyanser mellom de ulike begrepene er det sentrale fellestrekk. De står som en motsetning og et alternativ til tradisjonell idrett. Rinehart (2000, s. 7) vurderer det slik at idrettene hovedsakelig er styrt av alternative verdier. Wheaton (2004, s. 11) trekker frem innovativ utstyrsbruk og at det er hovedsakelig individuelle aktiviteter utenfor tradisjonelle anlegg. I tillegg er det organisatoriske forskjeller fra den tradisjonelle idretten. De nye idrettene har tradisjonelt manglet tilknytning til institusjoner, forbund og har ikke trenere eller faste tidspunkt for trening (Rinehart, 2000, s. 6). De anti-kapitalistiske og anti-autoritære trekkene som Humphreys (2003, s. 415) trekker frem, kan forenes med et anti-konkurranset os (Midol, 1993, s. 24). Christensen (2001, s. 285) kroppsliggjør det subkulturelle ved å hevde at selve bevegelsesformen i snowboard og andre brettaktiviteter er uttrykk for distinksjon. Han skriver at ved å ha skulderen fremover i stedet for brystet, “vender man ryggen til resten av verden”, og med det symboliserer det at man ikke deler interessen for tradisjonell identitet.

2.5 Fra subkultur til globale fenomener, familieaktiviteter og sportifisering

Som beskrevet ovenfor har forskningen plassert slike idretter inn i en subkulturell kontekst, med motstand mot tradisjonell idrett som et viktig ankepunkt. Dette er et viktig poeng i hvordan man forstår fremveksten av idrettene. Det gir imidlertid ikke et presist bilde av disse idrettene i dag. Livsstilsidrett har vokst frem siden 1960-tallet og utviklet seg til et globalt

fenomen raskere enn noen annen idrettsbevegelse. Fra å primært være nord-amerikansk, finner man i dag utøvere i alle verdensdeler (Wheaton, 2013, s.98). Parallelt med denne veksten kan man også stille spørsmålsteget rundt idrettens subkulturelle status og verdien av CCCS-tradisjonens konseptualisering. Thornton (1995, s.116-119) kritiserer CCCS for ikke å ta tilstrekkelig høyde for subkulturens rolle i media. Hun mener at subkulturer definerer seg selv som motsatt til media, og at media og subkulturer derfor ikke kan forstås uavhengige av hverandre. De eksisterer i en slags symbiose, hevder hun. Chivers Yochim (2010, s.144, 167) har også kritisert måten man forstår subkulturer på. CCCS-tradisjonen tar motstandselementet for gitt og undersøker ikke tilstrekkelig hva man opponerer mot. Hun argumenterer på sin side for at det finnes motstandselementer, men at dette uttrykkes individuelt.

Idrettens individualistiske kultur kan plasseres i en neo-liberal samfunnsdreining (Dinces, 2011, s. 1514). Pågående individualisering av samfunnet for øvrig, gjør at enkelte stiller spørsmålsteget ved hvorvidt begrepet subkultur kan være beskrivende. Deler av kritikken av CCCS-tradisjonen omtales som “post-subkulturstudier” (Langseth, 2012, s. 32-33). Mafessio (2005) (referert i Langseth 2012, s.33) nedvurderer verdien av å forstå en homogen gruppe som subkultur når gruppen er preget av individualister. Livsstilsidrett har nådd et “coming of age”-punkt som, ifølge Willing (2019, s. 515) overskrider den tradisjonelle ungdomskulturen. I tillegg har idrettene fått fotfeste i et bredere aldersspenn og er sådan ikke lenger kun definert av ungdom selv. Voksne har fått en større rolle, og aktivitetene integreres i familieliv (Atencio et al., 2018, s. 133).

Breivik (2002, s. 176) hevder følgelig at idrettene ikke kan forstås utelukkende som ungdomskultur, men etter hvert også som “mainstream og konkrete symbol på viktige trekk ved dagens allmenne samfunnsutvikling”. Frykten for å selge ut, som Humphreys (2003, s. 415) omtaler, virker eksempelvis ikke til å være gjeldende for like mange i dag. Dinces (2011, s. 1525) vurderer fremveksten av X-games som en form for hyperkommersialisering av aktivitetene. Konsekvensene av den betydelige kommersialiseringen har vært todelt, da den går på akkord med idealene som trekkes frem av Humphreys (2003), samtidig som det regnes som en viktig del av idrettens fremvekst i nyere tid. Wheaton (2013, s. 40) peker på kommersialiseringen, som blant annet kommer til uttrykk gjennom medieinteresse fra store TV-kanaler, kommersielle selskaper og populærkultur, som årsaker til at livsstilsidrett har blitt et globalt fenomen.

Det ekstreme ved idrettene gjør det mulig for store selskaper å komme inn på de markedene gjennom å spesifikt sikte inn på en målgruppe som består av unge, velstående gutter. Etter hvert har man også sett den kommersielle kraften i å nå en større demografisk gruppe – bestående av begge kjønn (Wheaton, 2013, s. 51). Dette kan eksemplifiseres ved klesstil, hvor kommersielle aktører har evnet å gjøre “alternativ” klesstil til global mote og sådan hatt økonomisk suksess ved å gjøre det alternative “mainstream” (Chivers Yochim, 2010, s. 9).

Utviklingen fra motstand og subkultur, til profesjonalisert, olympisk idrett, drives av flere faktorer. Et spesielt viktig poeng ser ut til å være at skateboard og andre livsstilsidretter i dag er svært populær TV-underholdning. X-games har vist seg å være spesielt interessant for ungdom, og skateboard har blitt en attraktiv aktivitet å få på programmet i OL fordi det trekker yngre seere (Wheaton & Thorpe, 2019, s. 418-428). Etter hvert som flere av disse idrettene er tatt opp i OL, ser man omfattende strukturelle endringer fra toppen av internasjonale organisasjoner og ned til individnivå (Thorpe & Dumont, 2019, s. 1639). OL representerer sådan et tydelig tegn på at idrettene sportifiseres (Tjønndal et al., 2019, s. 108).

2.6 Livsstilsidretter og kjønnsproblematikk

Livstilsidrettene har tradisjonelt sett vært preget av maskuline hierarkier og verdier (Langseth, 2014, s. 321). Utøvere i livsstilsidretter gir ofte uttrykk for en inkluderende praksis hvor aspekter som kjønn, etnisitet og sosial klasse er irrelevant. Like fullt hevder Rannikko et al. (2016, s. 1105) at en slik fremstilling er forenklet. Selv om ekskluderingen av kjønn i livsstilsidrett forekommer subtil, forekommer det hyppig. I deres studie av idrettene longboard, skateboard, parkour og “roller derby” poengteres det at den inkluderende praksisen ikke nødvendigvis samsvarer med virkeligheten. De viser at kjønnsbasert ekskludering ikke er en bevisst praksis, men at det likevel oppleves slik for jentene i studien (Rannikko et al., 2016, s. 1101). Wheaton (2013, s. 50) presiserer at selv om flere livsstilsidretter er tilgjengelig og forholdsvis billige, preges de av ideologiske og kulturelle faktorer som holder jenter utenfor.

Samtidig som man kan kritisere livsstilsidretter får å reproducere patriarkalske strukturer, er det nødvendig å presisere at dette samfunnstrekket strekker seg langt utover livsstilsidretter og idretten generelt. Bourdieu (2000, s. 8) mener maskulin dominans kommer til uttrykk i alle

samfunnsformer, og at kun politisk handling kan svekke den maskuline dominans. Christensen (2001, s. 282) argumenterer på sin side for at kvinner i snowboardkulturen opplever mer respekt enn ellers i ungdomsmiljøer. Videre mener han det er “forkastelig” å hevde at det eksisterer noen form for frivillig underordning blant kvinner i dette miljøet. Her står argumentene til Christensen (2001) som et motstykke til det som ser ut til å være den gjeldende diskursen i akademiske miljø.

2.7 Skateboard - Historisk bakteppe

Skateboard har sin opprinnelse i California på 60-tallet. De første skaterne var i hovedsak surfere som ville utnytte tiden mens surfeforholdene var dårlige (Borden, 2001, s. 29). Man startet å lage brett som var enkle i konstruksjonen. Det var gjerne rulleskøytehjul skrudd fast i trebrett (Kroglund, 2014, s. 40). Etter hvert som man eksperimenterte med ulike dekktyper og brett fikk man større bevegelsesfrihet og brettene steg i popularitet. Det er anslått at det ble solgt over 6 millioner skateboard allerede i 1965 (Borden, 2001, s. 17). I takt med at produksjonen og kvaliteten på brettene økte utover på 70-tallet, tiltok også antall skatere og aktiviteten fikk mer oppmerksomhet internasjonalt. Dette skyldtes blant annet fremveksten av skatemagasiner, som tidlig ble spesielt store i Storbritannia og USA, men som også fikk fotfeste i både europeiske og asiatiske land (Borden, 2001, s. 142). Til tross for at aktiviteten vokste og raskt ble populær, ble skateboards urbane habitat blant fotgjengere og i byen forøvrig, kime til motstand mot aktiviteten. Det ble i enkelte miljøer tidlig argumentert for at skateboarding burde forbys, fordi det utgjorde en trussel i byene (Chivers Yochim, 2010, s. 11). Skateboards subkulturelle status kan dermed ikke forstås utelukkende som et resultat av at skatere aktivt distanserte seg fra samfunnet, men også som et produkt av et samfunn som distanserte seg fra dem. Tidlig motstand og kritikk har sannsynligvis bidratt til aktivitetens posisjon i dagens samfunn.

2.7.1 Skateboard – en subkultur?

I en av de tidligste studiene på skateboard identifiserte Beal (1995) aktiviteten som en subkultur hvor deltakerne kunne uttrykke motstand mot tradisjonell idrett. Skaterne som er intervjuet i denne undersøkelsen uttrykte i hovedsak et lokalt og individbasert perspektiv på sin opposisjonelle holdning, hevdet Beal (1995, s. 257-265). Motstand i skateboardmiljøet tok form ved å skape alternative normer og motsette seg tradisjonelle idrettsfigurer (Beal &

Wilson, 2004, s. 34). Slike opposisjonelle holdninger til samfunnet og tradisjonell idrett beskrives også av Borden (2001, s. 137), men han legger til at familien var noe man skulle distansere seg fra. Dette tydeliggjør hvordan generasjonsaspektet, som tidligere er beskrevet som typisk for subkultur, også var tilstede i skateboard.

Beal og Weidman (2003, s. 344) viser hvordan skatere konstruerer subkulturell identitet med fokus på å være opposisjonell mot konforme idrettsidealer. Forfatterne hevder at målet til skatere er å være autentiske. Dette fordret å være kritisk til konkurranser, verdsette autonomi og ha fokus på individuelle uttrykksformer. I dette ligger det også en forståelse av at man skal være på utsiden av samfunnet. Samtidig som denne outsiderposisjonen til samfunnet er viktig, må den ikke forveksles med det å være en outsider til subkulturen. Posisjonen på utsiden av samfunnet må sees i sammenheng med en sterk identitetsfølelse på innsiden av subkulturen. Studiene jeg har referert til i dette avsnittet står som en forlengelse av forskningstradisjonen hos CCCS, hvor motstand er en viktig del av subkulturell identitet. Samtidig trekker Beal og Wilson (2004, s. 50) opp flere motsetninger innad i skateboardsubkulturen: man hevder aktiviteten er åpen for alle, samtidig som det eksisterer patriarkalske og ekskluderende trekk. Man har tradisjonelt motsatt seg kommersialisering, samtidig som idretten kommersialiseres kraftig. Man har forfektet et syn hvor det autentiske er knyttet til idrettens egenart og idrettsgleden er motiv, samtidig som man ikke har motsatt seg å få penger.

Atencio et al. (2018, s. 99) påpeker, som tidligere nevnt, at skateboarding i dagens samfunn overskrider den subkulturelle statusen det tidligere hadde. Dette kommer blant annet til uttrykk gjennom en stadig tettere involvering fra foreldre. Denne tendensen løfter samtidig spørsmålet om også skateboard er i ferd med å bli voksenstyrt. Det tyder på at det som ovenfor har blitt beskrevet som den grunnleggende appellen til skateboard (friheten fra styring av voksne og trenere) er i ferd med å bli mindre fremtredende. Samtidig er det viktig å påpeke at forskningen som ligger til grunn for slike konklusjoner i all hovedsak er amerikansk, og ikke nødvendigvis overførbar til en norsk kontekst.

2.7.2 Skateboard i Norge

Skateboard har en ung historie i norsk sammenheng og det er begrenset med litteratur på temaet. Et av verkene som eksisterer er Kroglunds (2014) *Tenk Brett*. Til tross for at boken

har få referanser til vitenskapelige verk, gis det innsiktsfulle skildringer av skateboardmiljøet og historien i norsk sammenheng. Det er noe uklart når man først begynte å skate i Norge, men utover 70-tallet ser man tendenser til at det etablerte det seg flere skatere. Tette forbindelser mellom oljenæringen i Stavanger og amerikansk industri gjorde at mye utstyr ble tatt med til byen (Kroglund, 2014, s. 52). I tillegg til Stavanger, var Oslo en by med flere skatere og man antar at skatemiljøet trolig var preget av “uformelle kameratgjenger” (Tjønndal et al., 2019, s. 102).

Forbudet mot aktiviteten i 1978 må regnes som en viktig del av denne historien. Norge innførte, som ett av få land i verden, forbud mot skateboard (Kroglund, 2014, s. 48). Forbudet mot skateboard kan sees i sammenheng med de internasjonale trendene, hvor skateboard ble ansett som motkultur. Den offisielle begrunnelsen for forbudet fra myndighetenes side var hovedsakelig basert på risiko for skade (Kroglund, 2014, s. 52), men kan også ha bakgrunn i datidens syn på aktiviteten – skatere ble sett på som uregjerlige. Dette bildet får man forsterket av å lese intervju med aktive skatere under forbudstiden. Disse beskriver blant annet spenningen ved å passere politistasjonen med skateboardet pakket inn i en pose (Tjønndal et al., 2019, s. 101), mens andre opplevde at brettet ble konfiskert av politiet (Kroglund, 2014, s. 53).

Norsk Organisasjon for Rullebrett (NORB) ble etablert i 1978 med den hensikt å jobbe mot at forbudet av skateboard ble opphevet (Tjønndal et al., 2019, s. 102). Organisasjonen skulle ikke organisere idrett på samme vis som særiddrettsforbundene knyttet til Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). Etter at forbudet ble opphevet i 1989 ble det et oppsving i antallet skatere i Norge (Kroglund, 2014, s. 41). I 1989 ble det også for første gang arrangert NM i skateboard (NORB u.å.). Skateboard i Norge ser med andre ord ut til å utvikle seg parallelt med internasjonale strømninger, hvor man beveger seg tettere opp mot konkurranselogikken i tradisjonell idrett.

Til tross for at NORB går tilbake til 1978, er få skateklubber registrert før 2009 (Tjønndal et al., 2019, s. 102). Det økende tilfanget av klubber i Norge sammenfaller med at de siste årene har kommet flere skatehaller i Norge. Det hevdes at det er over 600 anlegg for skateboard i Norge (Skatesite, u.å, avsn. 1). Selv om man har sett en betydelig økning i antall skateanlegg, ser det ut til å være kjønnsforskjeller i bruken i Norge, som i utlandet. Ifølge Breivik (2013, s. 132-141) er det flere menn enn kvinner som benytter seg av disse anleggene. Samtidig som dette ser ut til å være en generell trend, er det viktig å understreke at

det i undersøkelsen til Breivik (2013) skiller mellom sporadisk og regelmessig bruk. Kjønnforskjellene er mindre når det er snakk om regelmessig bruk. I tillegg til kjønnsmessige forhold ser man også en viss tendens til at brukerne av skateanleggene typisk tilhører miljøer med høy sosiokulturell status.

Tjønndal et al. (2019, s. 110) hevder at skateboarding i Norge er i ferd med å gjennomgå en sportifiseringsprosess. Til tross for at sammenlignbare idretter som surfing og snowboard har vært organisert under NIF i flere år, er det først i 2017 at skateboard ble tatt opp (Fredheim, 2017, avsn. 1). Da under det nyetablerte Brettforbundet, hvor surfing, snowboard og skateboard ligger i hver sin avdeling. Det er også opprettet et skatelandslag hvor utøverne kan trene ved Olympiatoppen, på lik linje med øvrige toppidrettsutøvere i Norge (Tjønndal et al., 2019, s. 110) Argumentet for innmelding fra president i NORB, Per Olav Hetland, handler om at man står sterkere på innsiden enn utsiden, samt at skateboard er inne i en forandringsprosess. Han sier: “Nå er skateboard OL-gren. Like it or not” (Braaten, 2018, avsn. 9) og viser med det implisitt til en debatt om hva idretten skal være, og hvorvidt man “selger ut” ved å føye seg etter tradisjonelle organisasjonsstrukturer (Wheaton, 2013, s. 41).

I Galewicz's (2017) masteroppgave adresserer han skating og DIY-kultur, og plasserer seg med det på den tradisjonelle selvorganiserte siden av norsk skateboardhistorie. I denne oppgaven sementeres inntrykket av skating som en arena for kreativitet og skaperkraft, og deltagelseskulturen er spesielt vektlagt. Galewicz (2017, s. 16) presiserer at fokuset i oppgaven er å belyse hvordan man gjennom skateboard kan skape noe sammen. Han konkluderer med at skatere setter pris på å få være med i prosessen med å skape urbane landskap, og at det derfor er viktig at myndighetene (i dette tilfellet Oslo kommune) anerkjenner potensialet og skaperkraften i kulturen, ikke bare “bråket, søppelet og skadene” (Galewicz, 2017, s. 130).

2.8 Skateboard, kjønn og maskulin dominans - Tidligere forskning

Det er skrevet flere artikler om kjønnsdimensjonen i skateboarding siden 90-tallet. Becky Beal (1995, s. 264) hevdet allerede i 1995 at skateboard var en sexistisk kultur. Videre publiserte hun i 1996 enda en artikkel om skateboard og alternativ maskulinitet. I denne artikkelen trekkes det frem at skateboard står som en kontrast til andre idretter, samtidig som den reproducerer samme maskuline dominans. Den alternative maskuliniteten Beal (1996, avsn. 9) omtaler, skiller seg fra den hegemoniske maskuliniteten som ellers eksisterer i

idretten. Alternativ maskulinitet kan være mindre ekskluderende enn hegemonisk maskulinitet. Samtidig som man uttrykte en alternativ maskulinitet, identifiserte Beal (1996, avsn. 31) sterke patriarkalske trekk i skateboardkulturen og omtalte det som en arena hvor det var innforstått at mennene var overlegne. De mannlige skaterne distanserte seg fra den tradisjonelle idrettsfiguren (“jock”), samtidig som de (re)produserte tydelige sosiale kjønnsroller (Beal, 1996, avsn. 16). Dette paradokset poengteres også i nyere forskning. Chivers Yochim (2010) viser i boken *Skate Life (Re)Imagine White Masculinity*, hvordan skatere i stor grad opponerer mot gutter som driver med tradisjonell idrett og deres maskulinitet, uten å se hvordan de selv (re)produserer patriarkalske strukturer. Chivers Yochim (2010, s. 135, min oversettelse) omtaler dette som en “ikke helt anti-patriarkalsk kritikk av patriarkalske normer”.

Tidlig på 2000-tallet ble det i Canada skrevet flere artikler som diskutere kvinner og jenter som skater. Pomerantz et al. (2004, s. 555) skriver om “sk8ter girls”. I artikkelen diskuterer de hvordan jenteskate-gruppen “The Park Gang” utfordrer guttenes dominans i skateparken. Til grunn for denne artikkelen ligger et todelt syn på jentenes femininitet i skateparken. På den ene siden har man det som omtales som “emphasized femininity” - tradisjonell femininitet hvor jenter underordner seg gutter. På den andre siden gruppen “The Park Gang”, som fremstilte seg selv som en motsetning, og valgte å bruke andre klær og te seg annerledes enn de andre jentene. Gjennom å aktivt fronte seg selv som skatere og bryte med idéen om jenters rolle i skateparken utfordret de den maskuline dominansen, samt femininiteten til de andre jentene som var i skateparken.

De samme forfatterne har også viet oppmerksomhet til en annen skategruppe, nemlig: “the inbetweens” (Kelly et al., 2005, s. 245). Denne gruppen har, som “The Park Gang”, klart å utfordre den maskuline dominansen gjennom å utfordre den gjeldende diskursen i skateparken. Gruppen hadde en alternativ innfallsvinkel til skating. Ved å ha en opposisjonell diskurs om hva det er å være kvinnelig skater, skapte de sin egen gruppeidentitet. Kelly et al. (2005) og Pomerantz et al. (2004) legger begge vekt på forståelse av egen femininitet blant jenter som driver med skateboarding, og viser hvordan man kan ta plass i mannsdominerte rom.

Atencio et al. (2018, s. 87) er opptatt av at det i dagens skatemiljøer har foregått en betydelig demografisk omveltning, blant annet er det flere kvinner som skater. Dette kan det være flere

grunner til. Fremvekst av kvinnelig deltagelse i livsstilsidrett skyldes til dels markedskrefter som har sett at de kan vinne store markedsandeler på å inkludere kvinner så vel som menn (Wheaton, 2013, s. 51). En annen grunn er fremveksten av såkalte “social enterprise groups”, hvor skatere samles med hensikt om å legge til rette for at flere jenter skal få muligheten til å ta del i skatemiljøet (Atencio et al., 2018, s. 65). Carr (2017, s. 33) poengterer i denne sammenhengen at viktige aspekter, som kreativiteten og selv-bestemmelsen, i skatekulturen er like appellerende til kvinner som menn. På tross av dette ser kjønnsforskjellene i idretten ut til å vedvare.

Bäckström og Nairn, (2018, s. 435) hevder at selv i et likestilt land som Sverige, opplever kvinnene ubehag ved å skate offentlig. Denne påstanden sammenfaller med studien til Atencio et al. (2009, s. 4), hvor det trekkes frem at den mest utfordrende aktiviteten; “street-skateboarding” er mer ubehagelig for kvinner og at dette derfor befester maskulin dominans. Som følge av dette blir kvinner heller ikke anerkjent som autentiske deltakere i skateparker. På samme tid som man i Atencio et al. (2018, s. 66) viser at det har vært en betydelig økning i kvinnelig deltagelse, illustrerer forfatterne også flere eksempler på at maskulin dominans opprettholdes. Dette er sammenlignbart med Carrs (2017, s. 25) beskrivelse av skateparker som «dude-space».

Det eksisterer i dag to undersøkelser som tar for seg kjønn og skateboard i en norsk kontekst. Den ene er masteroppgaven “chicks, babes - eller ekte medlemmer” av Dirk Wilhelmi (2006). I denne oppgaven har han foretatt en innholdsanalyse av brettmagasinet Playboard. Han konkluderer med at fremstillingen av snowboard- og skateboardutøvere er preget av en tydelig kjønnsmessig ubalanse. Denne ubalansen kommer til uttrykk gjennom en fremstilling av kvinnelige skatere som passive og underlegne (Wilhelmi, 2006, s. 109-110). Videre hevdes det at skateboardmiljøet er lukket og preget av hegemonisk maskulinitet.

I artikkelen “Jenter på Brett” av Anne Tjønndal (2019), diskuteres inkluderingstiltak for kvinner i skateboarding. Det hevdes at rene kvinneaktiviteter som jenteskate styrker inkluderingen. Denne påstanden passer godt overens med ytringer fra noen av Sisjords (2013, s. 518), informanter hvor det ble gitt uttrykk for at flere ønsket kjønnssegregerte snowboard-samlinger. Tjønndals (2019, s. 88) artikkel tar for seg de semiorganiserte gruppene “Jenteskate” og “Girl Skate Camp”. Organiseringen av disse gruppene blir ansett for å være innovativ og som bidragsytere til økt kvinnelig deltagelse i skateboard. Blant annet fordi det

tilrettelegges for trygge rammer.

Langseth (2014, s. 321) skriver om maskulin dominans i surfemiljøene i Norge. Han hevder at selv om andelen kvinnelige surfere er høyere enn tidligere, er kulturen sterkt preget av maskulin dominans og guttene har definisjonsmakten. Kvinnene som vil delta i surfing på Jæren må føye seg, og “bli en av gutta” (Langseth, 2014, s. 332). Hvorvidt dette er tilfelle for skateboard i Norge, er uklart. Uavhengig av dette er det viktig å understreke at informantene i studien til Tjønndal (2019, s. 90) er fornøyde med situasjonen slik den er. De får mulighet til å styrke sin fysiske kapital gjennom tilrettelagte treninger. Det kan tenkes at slike organiseringsformer kan svekke maskulin dominans i et lengre perspektiv. Der Pomertanz et al. (2004) beskriver en gruppe som finner seg til rette i offentlige og mannsdominerte miljøer, skiller Tjønndals (2019) studie seg ut ved at den beskriver enkjønnede kontekster.

Etter som skateboard er en kultur preget av fokus på kunstnerisk uttrykk, ofte gjennom nisjemedier og filmer, er det mulighet for å analysere kjønn i portretteringen av aktiviteten. Slike analyser belyser gjerne en diskurs hvor deknningen av kvinnelige skatere er mer passive enn mannlige (Chivers Yochim, 2010, s. 160). Borden (2001, s. 144) viser til at skatemedier i stor grad var preget av homofobiske og sexistiske bilder og tekster. MacKay og Dallaire (2014, s. 551) hevder at kvinnelige skatere, i likhet med kvinnelige utøvere i andre idretter, er objekt for seksualisering og trivialisering i møte med nisjemedier. Samtidig har forskningen på «the Skirtborders» [kvinnelig skategruppe] også vist at man kan utfordre denne diskursen gjennom å aktivt skape sin egen idrettsidentitet på internett (MacKay & Dallaire, 2014, s. 560).

Bäckström og Nairn (2018, s. 432) diskuterer i sin artikkel om skateboard og kjønn, om kvinnelige skatere kan ses på som «bare skatere», og i så tilfelle svekke betydningen av kjønn. Dette kan være med på å gjøre det enklere for kvinner å føle seg inkludert, hevdes det. Den samme forestillingen ser man hos MacKay & Dallaire (2013, s. 179), hvor skaterne forfekter idéen om å være “bare” skater. Imidlertid kan den historiske marginaliseringen av kvinner i livsstilsidretter bli glemt. Bäckström og Nairn (2018, s. 435) erkjenner derfor også det problematiske med å tone ned verdien av kjønn. Carr (2017, s. 26) argumenterer for at om man skal forstå hvordan kjønnsroller fungerer i idrett, vil alltid rommet idretten bedrives i være viktig. Ifølge forfatteren er offentlige områder hvor skating foregår såkalte mannlige rom. Dette til tross for at skating er en aktivitet som kan bedrives i en hvilken som helst gate.

3.0 Teori

Denne oppgavens teoretiske ramme er basert på teorier av Pierre Bourdieu (1930-2002). Bourdieu er regnet som en av de mest innflytelsesrike sosiologene i moderne tid, ifølge Wilken (2008, s. 12). Gjennom kritisk samfunnsanalyse har han løftet frem betydningsfulle begrep for å forstå maktstrukturer og sosial ulikhet i samfunnet (Wilken, 2008, s. 31).

3.1. Pierre Bourdieu og påvirkning

Bourdieu nevnes ofte som en viktig bidragsyter i læren om samfunnsklasser. Særlig må teorien om det sosiale rom og relasjonene mellom mennesker sees i forlengelse av Marx og Webers tidligere arbeid. For Marx var økonomiske og materielle forhold sentrale for å forstå og forklare hvorfor han mente samfunnet var delt inn i en arbeiderklasse og et borgerskap (Giulianotti, 2005, s. 30). Weber anså også økonomiske forhold som viktige i et klasseperspektiv, men til forskjell fra Marx var han opptatt av enkeltindividets muligheter på markedet. Sjansene man har på markedet sier noe om hvilken samfunnsklasse man hører til, ifølge Weber. I tillegg utvider Weber fokuset til standsforskjeller og politisk virksomhet. I en slik forståelse av klasse følger det med en “[...]viss standsmessig livsførsel eller livsstil” skriver Dag Østberg (1995, s. 18), i introduksjonskapittelet til den norske oversettelsen av *Distinksjonen*. Dette poenget er viktig for Bourdieu, fordi også han knytter klassetilhørighet til livsstil og forbruk. Denne parallellen illustrerer med det Bourdieus tilknytning til Weber og Marx.

Slik sett blir menneskets klassebetingede bakgrunn en forutsetning for å forstå livsstilsvalg. Atferd, så vel som personlige valg, for eksempel valg av idrett, sees i lys av klassebakgrunn (Bourdieu, 1995, s. 37). En slik fremstilling er imidlertid i for stor grad basert på et strukturalistisk syn på samfunnsklasser og Bourdieu argumenterer derfor for et dialektisk forhold mellom objektive strukturer og subjektive fenomener. Menneskets handlinger kan ikke forklares utelukkende av hverken deterministiske eller agens-styrte innfall (Jarvie & Maguire, 1994, s. 184). I stedet tar Bourdieu (1995, s. 43) til ordet for at mennesket er situert i det sosiale rom. Som følge av dette er den enkeltes perspektiv definert ut fra den objektive posisjonen det kommer fra. Ved å bygge bro mellom mennesket som aktør og

samfunnsstrukturer søker Bourdieu å overskride aktør/struktur-problemet (Aakvaag, 2008, s. 164).

3.1.1 Bourdieu og idrett

Bourdieu har fått en betydelig påvirkning i idrettsvitenskapen. Dette kan til dels forklares ved at han har undersøkt nettopp idrett, og i den sammenheng sett på synet på kroppen, særlig i relasjon til sosial klasse. Dette kommer blant annet til uttrykk i “Sport and social class” (1978), *Distinksjonen* (1995, norsk oversettelse) og “Program for a sociology of sport” (1988). I artikkelen fra 1978 trekker han frem idrett og fysisk kapital som en mulighet for vanskeligstilte til å oppnå sosial mobilitet (Bourdieu, 1978, s. 832). Denne artikkelen har i etterkant blitt kritisert for å være både deterministisk og reduksjonistisk (Pringle, 2015, s. 171). Det som likevel er et viktig poeng i idrettsvitenskapelig sammenheng, er hvordan Bourdieu (1995, s. 35) i *Distinksjonen* viser hvordan også idrett kan være arena for sosiologisk analyse. Undersøkelser knyttet til idrett sees her i sammenheng med hans bredere sosiologiske prosjekt. Ulike idretter og deres egenart, knyttes til hvorvidt det er kroppskontakt, kontakt gjennom utstyr eller ingen kontakt, og sees i relasjon til sosial klasse.

I denne sammenhengen mener Bourdieu idrettsdeltakelsen kan predikeres av klassebakgrunn. Idretter som fordrer råskap, voldelighet og kroppskontakt er særlig viktige i arbeiderklassen, mens fokus på utstyr, estetikk og avstand til motstander tilskrives verdi i borgerlige kretser (Bourdieu, 1988, s. 153-154). Bourdieu vektla sådan “praksiser” og handlinger i et felt, samtidig som han forstod dette i sammenheng med det sosiale livets dimensjoner utenfor idretten (Jarvie & Maguire, 1994, s. 183). Videre viser Wheaton (2013, s. 34) til hvordan man i forskning på livsstilsidrett ofte benytter seg av Bourdieus analytiske begreper. Disse har gitt rom for økt forståelse for idretten som en arena med maktmotsetninger - og de kommer til uttrykk i ulike sammenhenger, nettopp fordi begrepene kan anvendes om både samfunnet og menneskelig adferd (Jarvie & Grant, 1994, s. 186).

3.2 Det sosiale rom

Bourdieu (1995, s. 42) avviser Marx' teori om samfunnsklasser. Samfunnsklassene eksisterer kun “i en slags virtuell tilstand, som samling av punkter”, og hovedsakelig i lys av politisk mobilisering basert på Marx' teori, mener Bourdieu (1995, s. 42). I stedet tar han til ordet for at forskjellene og reproduksjonen i samfunnet finnes i det sosiale rom. Her blir mennesker definert etter posisjonen man har i rommet (Bourdieu, 1985, s. 724) og det er fordelingen av

kapital som avgjør hvilke posisjoner man har (Bourdieu, 1995, s. 42). Det sosiale rom er i den forstand konstruert etter et prinsipp av fordeling og differensiering av egenskaper. I en slik forståelse av samfunnet ligger det til grunn en relasjonell og hierarkisk struktur. Posisjonene man har i samfunnet eksisterer i kraft av relasjonen til den andre. For at noen skal kunne ha høy posisjon, må noen nødvendigvis ha en lav posisjon. Slik legger ressursknappheten i det sosiale rom til rette for samfunnshierarkier (Aakvaag, 2008, s. 161).

Det sosiale rom er viktig fordi det illustrerer at mennesker har ulike forutsetninger for å delta i det sosiale liv (Wilken, 2008, s. 67). Dette rommet er basert på en modell Bourdieu (1995, s. 35) selv har lagt frem i *Distinksjonen*. Selv om datamaterialet i denne modellen tar utgangspunkt i undersøkelser i det franske samfunnet, legger den til grunn en inndeling og et begrepsapparat som kan brukes utover Frankrike (Wilken, 2008, s. 54). Modellen viser hvordan sosial ulikhet reproduseres ved at mennesker og sosiale grupper har sin makt og posisjon i kraft av sosial verditilskrivning til ulike kapitalformer (Wilken, 2008, s. 9). For å forstå det sosiale rom må man legge til grunn at både økonomiske og kulturelle faktorer er avgjørende for ens posisjon, og ta inn over seg at "...kulturelle behov er produkter av opplæring" (Bourdieu, 1995, s. 44). Illustrasjon av tabellen følger etter avsnittene om kapital.

3.3 Kapital

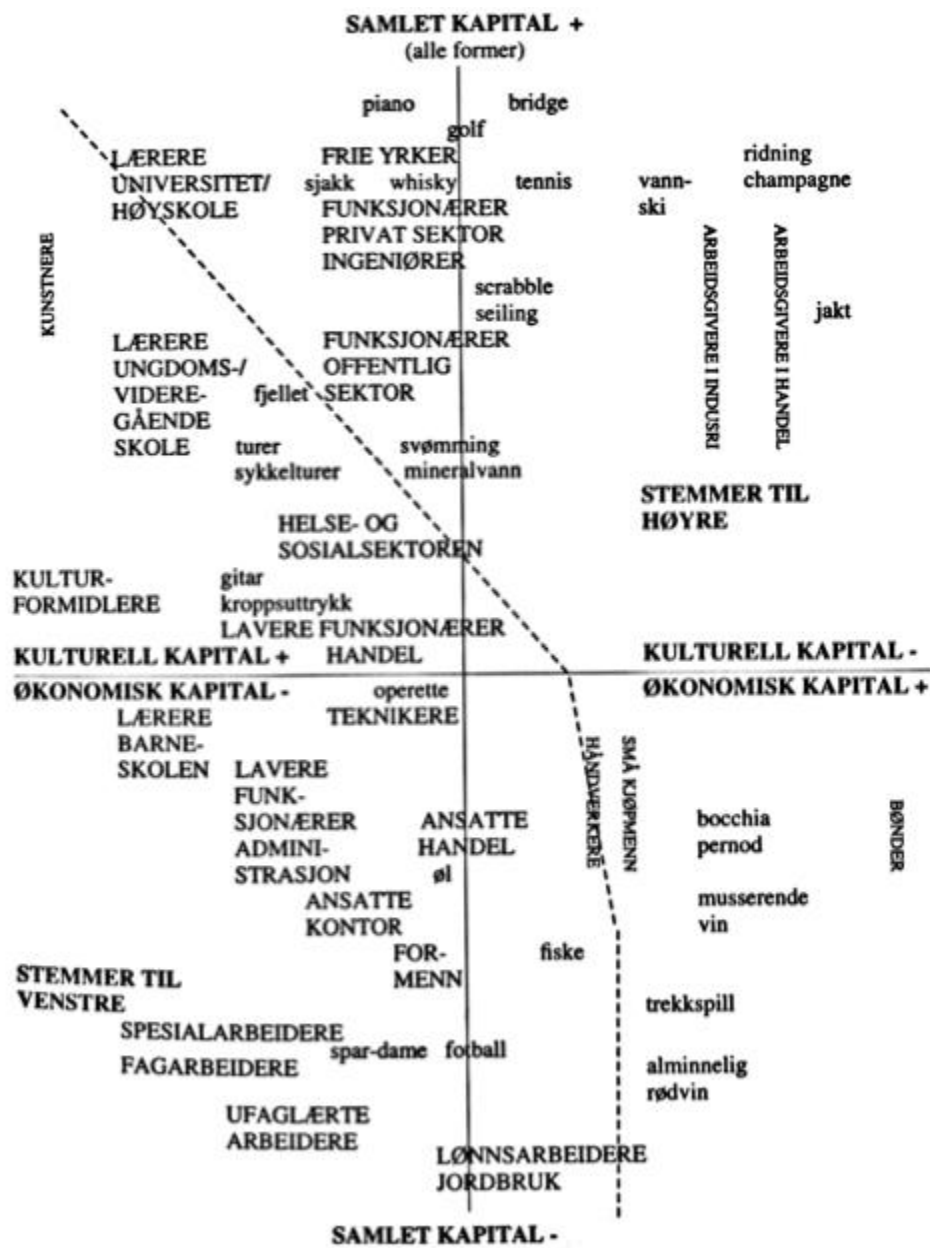
Som nevnt ovenfor er et av hovedtrekkene ved Bourdieus teori, idéen om at man innenfor det sosiale rom har ulike posisjoner. Posisjonene får man i kraft av kapital og det er derfor en kontinuerlig kamp blant mennesker om å akkumulere kapital (Aakvaag, 2008, s. 152). Denne kampen er en forutsetning for å forstå hvordan den sosiale verden fungerer, mener Bourdieu (1986, s. 241). Kapital finnes i både objektive og subjektive strukturer, og kommer til uttrykk gjennom hovedsakelig tre former: økonomisk, kulturell og sosial kapital.

Den økonomiske kapitalen anser Bourdieu som ferdigdefinert og viser i den forbindelse til andre forfattere (Wilken, 2008, s. 57). Han legger økonomenes definisjoner til grunn og lar med dette økonomisk kapital handle om ytre forhold som penger og ressurser. Likevel anerkjennes den sterke verdien av økonomisk kapital (Aakvaag, 2008, s. 152). Den sosiale kapitalen knyttes til venner, nettverk og familie. Sosial kapital gir makt i den forstand at man mobiliserer personlige nettverk for å oppnå noe (Aakvaag, 2008, s.153). Samtidig er den sosiale kapitalen avhengig av aktørene i nettverkets kapital. Slik sett vil mulighetene for å få

fordeler av sosial kapital stige med mengden kulturell eller økonomisk kapital i ens sosiale nettverk (Bourdieu, 1986, s. 249).

Av Bourdieus tre former for kapital vies det mest oppmerksomhet til den kulturelle kapitalen. Her trekker han frem tre ulike former for kulturell kapital. Kroppslige og åndelige disposisjoner, kulturelle goder (bøker, filmer etc.) og den institusjonelle formen, som i større grad er knyttet til formell utdanning (Bourdieu, 1986, s. 243). I denne tredelingen vil den institusjonelle kapitalen veie tyngst, fordi den representerer formelle og garanterte kvalifikasjoner uavhengig av enkeltindividet (Bourdieu, 1986, s. 248). Kroppslige disposisjoner og kulturelle goder representerer sådan de uformelle aspektene ved den kulturelle kapitalen. Disse knyttes til forståelsen av ulike koder innenfor ulike sosiale felt. De åndelige og kroppslige disposisjonene må av den grunn sees i sammenheng med livsstil og habitus (Bourdieu, 1986, s. 247). Et kunstverk, her forstått som en kulturell gode, gis: "[...] mening og blir interessant bare for den som kjenner den koden det er kodet etter" (Bourdieu, 1995, s. 46). Kodene man må forstå for å ha kulturell kapital innenfor et felt kommer også til uttrykk i en fysisk og subkulturell operasjonalisering av begrepet, som vil anvendes i dette prosjektet. I tillegg til de tidligere nevnte formene for kapital, opererer også Bourdieu (1986, s. 245) med begrepet symbolsk kapital. Dette handler om aktørens evne til å omsette en kapitaltype til andre former for verdi.

Bourdieu (1995, s. 35) illustrerer hvordan dette henger sammen i modellen i *Distinksjonen*, som vises under. Her er det en loddrett akse som betegner den samlede mengde kapital. Den vannrette aksene representerer kulturell og økonomisk kapital. Disse kapitaltypene er satt opp som motsetninger hvor ytterpunktene (på hver side av den vannrette aksene) representerer enten høy kulturell eller økonomisk kapital. Ved å fremstille det sosiale rommet slik, viser Bourdieu (1995) hvordan ulike grupper og livsstilsvalg kan knyttes til en dominerende klasse, samtidig som motsetninger internt i denne klassen kan knyttes til kulturell og økonomisk kapital. Universitetslæreren og arbeidsgiveren blir begge brukt som eksempler på mennesker med høy samlet kapital, samtidig som de står i kontrast til hverandre ved at de har ujevn fordeling av kulturell og økonomisk kapital (Bourdieu, 1995, s. 34).

Figur 1: Det sosiale rom (Bourdieu, 1995, s. 35)

3.4 Felt

Innad i det sosiale rom finnes det et mangfold av autonome felt (Østergaard, 2016, s. 57). Feltenes struktur fordrer alltid maktrelasjoner mellom aktører, som igjen fører til kamp om posisjoner (Bourdieu, 1993, s. 73). Hvert felt defineres av særegenheter som skiller det fra andre felt. Samtidig er alle felt preget av et felles karakteristika, som ifølge Bourdieu (1993, s. 72) er kampen mellom aktørene om å være den dominerende på feltet. Selve kampen tar ulike former i ulike felt. Man må av den grunn være åpen for å lete etter feltspesifikke maktkamper (Bourdieu, 1993, s. 72). Som menneske står man derfor i flere kapitalkamper i

flere felt samtidig. “Feltbegrepet er et analytisk redskap som kan brukes til å systematisere de ulike sosiale kampene om ulike former for kapital, som foregår innenfor rammen til et sosialt system” (Wilken, 2008, s. 40).

3.4.1 Doxa og Heterodoxa

Ifølge Bourdieu (1989, s. 168-169) har enhver etablert orden en tendens til å utvikle en vilkårlig og “tatt for gitt” praksis, hvor en dominerende gruppe har interesse i at praksisen forblir. Bourdieu (1993, s. 73) bruker begrepet “doxa” for å fremheve denne praksisen. Hvert felt har en innebygd doxa hvor aktørene ukritisk oppfatter eksisterende normer og dominasjonsrelasjoner som normale. Det paradoksale ved doxa er at samfunnet blir akseptert slik det er, og at aktørene på feltet ikke selv har et reflektert forhold til situasjonen (Bourdieu, 2000, s. 9). Doxa er på denne måten uttrykk for aktørene på feltets manglende vilje eller reflekterte forhold til å endre maktstrukturene. Det er på dette viset doxa er med på å befeste rollene som dominerende og dominert (Giulianotti, 2005, s. 157). Bourdieu (2000, s. 17) eksemplifiserer dette i et kjønnsperspektiv ved å hevde at “[...] den maskuline ordens styrke kommer til syne ved det at den ikke trenger rettferdiggjørelse”. Med dette mener han at samfunnet vårt er konstruert på et slikt vis at menn besitter den gjeldende kapitalen, og i forlengelse av det, er beskyttere av den etablerte doxa.

Bourdieu (1993, s. 73) argumenterer videre for at alle felt preges av ortodoksi og heterodoksi. Disse begrepene må, i motsetning til doxa, forstås som aktive handlinger. Hensikten med heterodoxa er å begrepsliggjøre et oppbrudd i feltet. Oppbruddet, eller “det kritiske bruddet med doxa”, er ansett som en prosess hvor man utfordrer et felts etablerte doxa (Bourdieu, 1993, s. 73, min oversettelse). Utfordringen av doxa tvinger den dominerende gruppen innenfor feltet til å produsere en ortodoksisk diskurs som tar sikte på å bevare deres gjeldende posisjon. Selv om heterodoxa beskrives av Bourdieu (1993) som et brudd (ofte forbundet med kriser), kan det også være et produkt av aktiv (politisk) handling. Hovden og von der Lippe (2019, s. 631) viser eksempelvis til hvordan kvinnelig representasjon i idrettsmedia representer et motstykke til den sterke mannlige dominansen som har rådet, og av den grunn skapes det et heterodoxa.

3.5 Feltspesifikk kapital

I studien anvendes i to ulike former for feltspesifikk kapital. Kapitaltypene representerer

ulike aspekt av den feltspesifikke kapitalen som er gjeldende på feltet. Jeg redegjør for begge i de følgende avsnittene.

3.5.1 Fysisk kapital

Bourdieu introduserer begrepet fysisk kapital i artikkelen “sport and social class” (1978, s. 832). I etterkant har flere Bourdieu-inspirerte forskere fortolket kulturell kapital i relasjon til idrett. Begrepet “bodily capital” brukes av Wacquant (1995, s. 66-67) til å beskrive hvordan bokserere “er” kroppen deres, og at denne kapitaltypen må omgjøres til pugilistisk kapital. Her blir kapitalen ansett som et sett fysiske ferdigheter som kan gi anerkjennelse, titler og penger. Wacquant viser til det Bourdieu (1986, s. 245) selv har omtalt som symbolsk kapital . Shilling (2003, s. 112,129) legger seg tettere innpå Bourdieus egen operasjonalisering og diskuterer begrepet fysisk kapital i relasjon til sosial klasse og ulikhet. Videre drøfter også Moret og Ohl (2019 s. 904-905) begrepet bodily capital. De hevder at “sports capital” (slik de bruker det) er bedre egnet for toppidrett, fordi “bodily capital” er noe alle har. Det poengteres at “bodily capital” er en forutsetning for å kunne omsette kapitalen til symbolsk kapital. De gjør derfor som Bourdieu (1978), og viser til kapital som et mulig redskap for sosial mobilitet. Nielsen et al. (2011, s. 5) mener “sporting capital” er en forgrening av den kulturelle kapitalen. Grunnleggende forutsetninger for “sporting capital”, slik begrepet brukes i denne artikkelen, er både fysisk-motoriske ferdigheter og en forståelse for idrettens sosiale dimensjon og kodene som eksisterer. Jeg velger å bruke begrepet fysisk kapital, slik Bourdieu selv gjorde. Sett i lys av tidligere fortolkninger av begrepet, velger jeg også å knytte dette til ferdighetsdimensjonen ved idrett.

3.5.2 Subkulturell kapital

Innledningsvis i denne oppgaven har jeg gjennomgått fremveksten av nye idretter generelt og skateboarding spesielt. Med bakgrunn i denne gjennomgangen vil jeg hevde begrepet fysisk kapital, slik det er beskrevet ovenfor, har verdi. Det må imidlertid suppleres av begrepet subkulturell kapital. Ved å legge til dette begrepet tar man hensyn til skateboards historie som en subkultur og periodevis noe ulikt den tradisjonelle idretten. Allikevel fordrer aktiviteten flere av egenskapene som karakteriserer fysisk kapital.

Sarah Thornton (1995) gjorde sine studier i ulike subkulturer knyttet til musikk og ungdomskultur. For å fange distinksjonene i disse miljøene operasjonaliserte hun begrepet kulturell kapital og skrev det om til subkulturell kapital. Dette gjorde begrepet mer egnet for

analyse i subkulturer. Subkulturer fremstår her som “smakskulturer” (Thornton, 1995, s. 8). Med dette menes det at smak kan fungere som en identitetsmarkør i en subkultur. I dette ligger det også en klassifiseringsmulighet. Dette skiller seg fra Bourdieus konseptualisering av smak som noe som er knyttet til hele samfunnsklasser. I stedet kobles den subkulturelle kapitalen til distinksjoner i uttrykk og sosial identitet både utad og innad i subkulturer (Wheaton, 2013, s. 33). Man må med andre ord ha den rette smaken, og forstå hvordan man distingverer seg fra andre, for å ha subkulturell kapital. Smaken er altså et uttrykk for noe autentisk ved kulturen.

Den subkulturelle kapitalen er en valuta som korrelerer med, og legitimerer ulik status og hierarkiske systemer (Thornton, 1995, s. 105). Hierarkiene i en subkultur kan knyttes til variabler som kjønn, alder, seksualitet og etnisitet. Det viktigste punktet i den sosiale logikken innenfor det subkulturelle feltet handler om hva som mislikes på feltet. Selv om man i ulike subkulturer ser på seg selv om vanskelige å klassifisere, er det et påfallende trekk at man gjerne identifiserer seg ved avstanden til den “homogene” gruppen man *ikke* er en del av (Thornton, 1995, s. 99, min utheving). Ifølge Wheaton (2013, s. 33) er det viktig at man forstår hvorfor “jakten på det autentiske” forteller noe om hvem som har subkulturell kapital, og i forlengelse av det - hvordan maktstrukturene og hierarkiene i en subkultur er bygget opp internt. Som jeg nevner innledningsvis er aktivitetens subkulturelle distinksjon fra tradisjonell idrett viktig for populariteten. Dette styrker behovet for å anvende subkulturell kapital som analytisk verktøy i prosjektet.

3.6 Habitus

Bourdieu ser på mennesket som en aktør med visse tilbøyeligheter til gitte handlinger. Disse tilbøyelighetene er definerende for hvem man er som menneske (Aakvaag, 2008, s. 160). Det er i denne sammenhengen Bourdieu introduserer begrepet habitus. Habitus er disposisjoner for hvordan vi tenker og handler. Det skyldes ikke i hovedsak refleksjon, men heller en før-refleksiv og instinktiv idé om hvordan man oppfører seg i gitte situasjoner (Aakvaag, 2008, s. 160). Imidlertid ønsket ikke Bourdieu å ta refleksjonen helt ut av mennesket, og hevdet derfor at man handler i tråd med rasjonaliteten når man aktivt jobber mot en form for kapital (Østergaard, 2016, s. 60). Selv om dette kan tolkes som en motsetning, trekker Jarvie og Maguire (1994, s. 186) frem at Bourdieu forfektet et dialektisk forhold mellom refleksjonsevnen og den før-refleksive idéen.

Et viktig poeng i Bourdieus konseptualisering av habitus, er at den må forstås som et produkt av sosial bakgrunn. “En av habitusbegrepets funksjoner er å redegjøre for den stilmessige enheten som forbinder en enkelt aktørs eller en klasse av aktørers goder og virksomheter med hverandre” (Bourdieu, 1995, s. 36). Mennesker som vokser opp i forskjellige miljøer med ulik klassebakgrunn, vil også utvikle ulik habitus. Den tidlige sosialiseringen danner menneskets disposisjoner og tilbøyeligheter til handlinger (Wilken, 2008, s. 37). Et sosialt miljø stiller krav, har normer, koder og forventninger som kroppsliggjøres (Aakvaag, 2008, s. 161). Slik sett er klassetilhørighet, og den tilhørende livsstilen formidlet av habitus (Bourdieu, 1995, s. 73). Dette uttrykkes gjennom kroppslige vaner (Østergaard, 2016, s. 60). Man snakker om habitus som noe kroppsliggjort fordi tilegnelsen av disposisjonene i habitus er glemt (Wilken, 2008, s. 37). Av denne grunn blir habitus forklaringen på hvorfor ulike situasjoner tolkes annerledes av mennesker med ulik sosial posisjon og med annerledes smak (Bourdieu, 1995, s. 37).

3.7 Maskulin dominans

Bourdieu (2000) redegjør for betydningen av kjønn i boken *Den maskuline dominans*. Gjennom forestillinger om relasjonelle kjønn, forstått som det feminine og det maskuline, skapes det kjønnsmessige motsetninger (Bourdieu, 2000, s. 31.) Tradisjonelle yrkesvalg og egenskaper har bidratt til en forsterkning av denne motsetningen, og skapt et samfunn hvor maskuline verdier vektet tyngre enn feminine. Biologiske forskjeller mellom mannens og kvinnens kropp blir grunnlag for rettferdiggjøring og naturalisering av sosialt konstruerte forskjeller. Bourdieu (2000, s. 17) bruker den sosialt konstruerte forskjellen mellom kjønnene, som eksempel på hvordan maskulin dominans blir naturliggjort: “de som domineres tar i bruk kategorier som er konstruert ut fra de dominerendes synspunkt på dominasjonsrelasjonene, og får således disse kategoriene til å fremstå som naturlig” (Bourdieu, 2000, s. 43). Det er naturaliseringen som gjør dominansrelasjoner selvfølgelige (Aakvaag, 2008, s. 158). En slik inndeling i kjønn representerer en normalitet hvor (re)produksjon av menn og kvinners kjønnsroller også befester en dominansrelasjon. Det er dette Bourdieu omtaler som “det paradoksale ved doxa” (Bourdieu, 2000, s. 9) - maskuliniteten trenger ikke rettferdiggjøres, og dominasjonsrelasjonene består.

Bourdieu (2000) teori om en naturligjort, normalisert og utfordret maskulin dominans har nær sammenheng med kvinnehistorien. Jeg vil hevde det er en direkte parallell til Hargreaves (1994, s. 146), som sier at gjennom ideer om hvilke aktiviteter som kan bedømmes som feminine og maskuline, har man knyttet den mannlige kroppens fysiske forutsetninger til hvem som har “naturlig” forrang i en idrettslig setting.

For å forstå hvordan de dominerte fortsetter å ha sin posisjon, introduserer Bourdieu (2000, s.9) begrepet symbolsk vold. Slik han bruker begrepet må det ikke misforstås som en form for fysisk vold. I stedet er symbolsk vold en mildere, ikke-fysisk form for vold. Dette kan oppleves umerkelig, selv for de som blir utsatt for det. Den symbolske volden må sees i sammenheng med begrepsparet dominerende og den dominerte. Når doxa består innenfor et felt vil de dominerende utøve symbolsk vold mot de dominerte i form av at de, ubevisst, nedvurderer sin egen posisjon (Bourdieu, 2000, s. 44). Slik sett manifesterer den symbolske volden seg i mannsdominerte miljøer ved at kvinner inntar en underordnet posisjon (Bourdieu, 2000, s. 9). Symbolsk vold er en nødvendig følge av å ukritisk godta feltets doxa. Den symbolske volden virker ved at kvinner opplever kroppslig fremmedgjøring og systematisk selvkritikk (Bourdieu, 2000, s. 43)

Samtidig er det viktig å presisere at Bourdieu i liten grad tok opp problemstillinger knyttet til kjønn før i utgivelsen av boken *Den maskuline dominans* (2000). Hargreaves (1994, s. 21) kritiserte Bourdieu for å være en strukturalist som ikke forstod hvordan idretten kunne være et felt for motstand mot tradisjonelle kjønnsroller. Hall (1993) (referert i Pringle 2015, s. 173) har i likhet med Hargreaves kritisert Bourdieu for å være en “malestream” teoretiker. Bourdieus fokus på klasserelasjoner gikk på bekostning av maktrelasjoner knyttet til kjønn og rase/etnisitet. I denne sammenhengen trekker Wilken (2008, s. 94) frem at Bourdieu gikk gjennom et stilskifte mot slutten av livet. Verk og opptredener fra denne perioden er regnet for å være mer bastante og politiske.

Bourdieu (2000, s. 97) peker imidlertid på viktige endringsfaktorer for kvinner i de siste årene av sitt forfatterskap. Blant disse trekker han frem høyere tilgang til utdanning og annerledes familieforhold som viktige. Også i idrettslig sammenheng er det her forskjell i nyere tid. Poengene Bourdieu tar opp har imidlertid styrket seg i etterkant av hans levetid. Bourdieu (2000, s. 98) skriver at denne utviklingen er med på å “knuse” doxaen . På samme tid som enkelte av aspektene ved Bourdieus samfunnsanalyse av maskulin dominans gradvis

svekkes, som en del av samfunnsutviklingen, har det analytisk resonans i en mannsdominert kultur som skateboardmiljøet.

3.8 Bourdieus begreper anvendt på skatefeltet

Det er viktig å understreke at alle disse begrepene henger sammen. Giulianotti (2005, s. 157) poengterer dette ved å stille det opp som en matematisk formel: $(\text{habitus} * \text{kapital}) + \text{felt} = \text{praksis}$. Ved å gjøre dette illustreres det symbiotiske forholdet mellom begrepene, samtidig som det poengteres at hvert begrep utgjør en selvstendig verdi.

I dette prosjektets kontekst kan man se de ulike skateområdene som feltet. Dette feltet er gjenstand for maktstrukturer (dominerende og dominerte), og en kontinuerlig kamp om kapital. Skateparkene blir da nettverk av forskjellige mennesker som samhandler i henhold til de gjeldende sosiale kodene og meningene som har blitt etablert over tid på feltet (Atencio et al., 2018, s. 21). Som jeg allerede har skissert, vil det være flere former for kapital som virker inn. Den fysiske kapitalen, med dens fysisk-motoriske vinkling, kan knyttes opp mot ferdighetsnivå. Det sosiale aspektet, med påfølgende sosiale koder, skaper en forutsetninger for å diskutere både skatingens miljø, og subkulturelle særtrekk. I skateparker kan utøverne skaffe seg kvaliteter som strekker seg utover selve skatingen, og som kan være hjelpfulle senere i livet (Atencio et al., 2018, s. 45).

Som nevnt innledningsvis omtaler mange skateboard som en motsetning til den tradisjonelle idretten. Ved å tenke om skateboard som en motsetning til tradisjonell idrett, distanserer man også seg selv fra “den gemene hop”. Dette er på samme måte som Thornton (1995, s. 99) hevder man oppnår subkulturell kapital gjennom å forstå hvordan man distanserer seg fra det som er “mainstream”, og det man ikke liker. Den subkulturelle kapitalen er derfor et nyttig redskap til å handle og forstå hvordan man opplever seg selv internt i feltet og hva det er som gir legitim status, utover ferdigheter. Den historiske mannsdominansen er feltets doxa, og kvinnelige skatere opplever sådan å bli dominert på feltet.

4.0 Metode

Formålet med dette kapitlet er å beskrive prosessen med å samle inn data til studien. Her skal jeg gjøre rede for oppgavens paradigmatisk forankring, samt legge frem en begrunnelse for de metodiske valgene. Videre viser jeg til hvilke kvalitets- og etiske vurderinger som er

gjort, og begrensningene som følger ved denne fremgangsmåten. Jeg har tatt sikte på å være så åpen som mulig om hele prosessen.

4.1 Paradigmatiske forankring

All samfunnsforskning må plasseres innenfor et vitenskapelig paradigme. Den paradigmatiske forankringen legger epistemologiske og metodiske premiss for hvordan man forstår kunnskapen man skal arbeide med. I denne sammenhengen er det skissert tre ulike paradigmer for idrettsvitenskapelig forskning. Det mekanistiske paradigme, som tar sikte på å finne kausale sammenhenger. Det hermeneutiske paradigme, som tar sikte på å tolke mening, samt det kritiske paradigmet, som undersøker maktrelasjoner (Loland & McNamee, 2017, s. 65-66).

Loland og McNamee (2017, s. 66) hevder at forståelse for kvinneidrett krever undersøkelser rundt maktrelasjoner og opposisjon mot tradisjonelt kjønnede roller. En feministisk tilnærming, som hører til det kritiske paradigme, forutsetter i så tilfelle å se relasjonen mellom kjønnene i "sammenheng med makt og undertrykkelse" (Thagaard, 2018, s. 42). Denne oppgaven er derfor plassert i det kritiske paradigmet.

Fremveksten av det kritiske paradigmet skyldes at tidligere forskning var mannsdominert, samt økende fokus på diskriminering, blant annet i antirasistisk forskning (Loland & McNamee, 2017, s. 66). Man har kritisert hermeneutikken for å ikke studere makthierarkier (Lotherington & Markussen, 1999, s. 21). Det kritiske paradigme er således karakterisert av et ønske om å undersøke nettopp maktrelasjoner og har en ambisjon om å avdekke disse. Tradisjonelt sett har dette paradigmet blitt anvendt i samfunnsvitenskapelige og humanistiske prosjekter. Derfor er det tett sammenheng med hermeneutikken og fortolkning har en fremtredende plass, også i det kritiske paradigme (Thagaard, 2018, s. 39). Til tross for at man finner likhetstrekk mellom hermeneutikken og det kritiske paradigme, ligger det et klart skille i den politiske dimensjonen (Loland & McNamee, 2017, s. 67). Her toner hermeneutikken ned, mens det kritiske paradigme skrur til.

4.1.1 Epistemologi

Rammene for hva som er feministisk vitenskapsteori eller paradigme er utydelige, hevder

Lotherington og Markussen (1999, s. 9). Uavhengig av om man ser på dette som vitenskapsteori eller paradigme vil forankringen gi epistemologiske føringer. Epistemologi er læren om hvordan vi forstår kunnskap. I denne sammenhengen må begrep som postmodernistisk feminisme og sosialkonstruktivisme løftes frem. Begge begrepene representerer en vitenskapstradisjon hvor forskerens rolle er viktig. Forskeren kan ikke observere virkeligheten nøytralt (Bondevik & Rustad, 2006, s. 90). I stedet må man erkjenne at virkeligheten er farget av ens egne oppfatninger og måter å se på problemer. I postmodernismen vies språket en stor plass. Språk er viktig fordi det konstruerer den sosiale virkeligheten (Kvale & Brinkman, 2009, s. 71). Oppgavens epistemologiske forankring skaper derfor et grunnlag for hvordan man kan forstå kunnskap. Dette betyr at kunnskap er noe som konstrueres i sosiale situasjoner og sådan preges av de kulturelle forholdene vi lever i (Thagaard, 2018, s. 45). Skillene mellom forsker, kunnskap og verden viskes ut. «Subjektet må med, med alt sitt verdslige gods» (Lotherington & Markussen, 1999, s. 14).

4.2 Forskers posisjon og forforståelse

Som tidligere nevnt har min paradigmatisk forankring tett sammenheng med hermeneutikken. Slik dette prosjektet er konstruert vil resultatene være et produkt av min tolkning av dataene. I den sammenhengen mener jeg det er viktig å gi tydelig uttrykk for min forforståelse av temaet. Gilje og Grimen (1993, s. 149) skisserer i denne sammenhengen tre typer forforståelse som kan ha innvirkning på prosjektet: Språk og begreper, trosoppfatning og personlige erfaringer.

Som nevnt i oppgavens innledning er jeg ikke en aktiv skater selv. Dette gjør at jeg ikke har inngående kjennskap til miljøet fra før, eller personlig erfaring. Jeg har derfor måttet gjøre en innsats i å sette meg inn i miljøet. Jeg har forsøkt å forstå forskjellen i ulike typer skating og hvilke verdier som vektet. Skatemiljøet er også preget av en særegen terminologi. Det brukes flere anglo-inspirerte uttrykk. Når jeg startet på prosjektet, kjente jeg ikke til betydningen av alle disse ordene. På en side kan dette representere en svakhet ved min forskning. Kanskje er det dimensjoner jeg som utenforstående ikke helt forstår. På en annen side beskriver Bourdieu (1978, s. 819) hvordan man som ny innenfor et tema kan stille nye spørsmål om sammenhenger som tas for gitt av de som har tettere tilknytning.

Mitt tidligere forhold til skating er primært gjennom musikk. Forholdet mellom punkmusikk og skateboard er beskrevet innledningsvis i oppgaven. Denne relasjonen representerte frem til jeg startet på prosjektet kjernen av min forståelse av skateboard. Gilje og Grimen (1993, s. 143) beskriver trosoppfatning som det man mener er sant om verden. Slik sett forespeiler min interesse for skatepunk-band som NOFX eller Bad Religionen, forestillingen om at skating i stor grad er uttrykk for noe kontrært og opprørsk. Jeg mener dette er viktig å presisere fordi det også representerer en del av studien og min fortolkning av dataene.

4.3. Valg av design

I valg av metode skiller man ofte mellom kvalitativ og kvantitativ forskningstradisjon. Den kvalitative forskningstradisjonen dette prosjektet er en del av, skiller seg fra kvantitativ forskning på flere måter. Der hvor den kvantitative forskningen søker statistisk generaliserbare svar, har kvalitativ forskning som mål å forstå sosiale fenomen (Thagaard, 2018, s. 16). Et kvalitativt studiedesign søker nyanser og fordrer av den grunn konsentrasjon om få informanter, i motsetning til kvantitative design som ønsker å undersøke brede utvalg (Jacobsen, 2015, s. 64). Et viktig aspekt ved dette skillet, som også kan knyttes til oppgavens paradigmatisk posisjon, er at man i den kvalitative forskningen ikke søker å være en nøytral aktør. I stedet er den deltagende rollen med på å trekke forskerens kulturelle og historiske perspektiver inn i prosjektet (Bondevik & Rustad, 2006, s. 82).

Den kvalitative tilnærmingen legger sådan, i større grad enn en kvantitativ tilnærming, til rette for nyanser i opplevelser, erfaringer og meninger. Med utgangspunkt i problemstillingen er slike nyanser ønskelige. Jeg har derfor valgt individuelle, semistrukturerte intervju som metode for datainnsamling. Intervju er også egnet med tanke på oppgavens paradigmatisk forankring. I denne sammenhengen beskriver Kvale og Brinkmann (2009, s. 67) intervjuet som en reise hvor man som intervjuer får ny innsikt gjennom refleksjon og ettertanke. Intervjuet må med andre ord forstås som en arena hvor intervjuer og informant skaper kunnskap sammen (Thagaard, 2018, s. 40).

4.3.1 Semistrukturert intervju

Valg av metode må gjøres i lys av problemstillingen man arbeider ut ifra (Thagaard, 2018, s. 53). Intervjuet er den mest brukte metoden i kvalitativ forskning og har som fordel at informantene får muligheten til å selv uttrykke sine tanker og erfaringer (Thagaard, 2018, s. 89). Man søker dermed å forstå verden fra subjektets perspektiv (Kvale & Brinkmann, 2009,

s. 1). For å klare dette må man tilrettelegge for at informantene kan få fortelle historier og gi beskrivelser som knyttes til problemstillingen (Smith & Sparks, 2016, s. 103).

Som tidligere nevnt er denne oppgaven plassert innenfor et kritisk vitenskapsparadigme med en sosialkonstruktivistisk tilnærming. Intervjusituasjonen i en slik vitenskapsforståelse er ikke objektiv. I stedet erkjenner man at det er et samarbeid mellom forsker og informant med hensikt om å utvikle forståelse for erfaringer og opplevelser. Et kvalitativt forskningsintervju må forstås som en situasjon hvor kunnskapen ikke bare gis fra informanten til intervjueren, men også som en situasjon hvor kunnskap konstrueres (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 2).

Jeg valgte en semistrukturert fremgangsmåte fordi det gir muligheter for at informantene i stor grad får ha kontroll under intervjuet (Smith & Sparkes, 2016, s. 104). Til tross for at de som intervjues kan svare fleksibelt, har man som intervjuer muligheter til å lede intervjuet i ønsket retning. I tillegg tilrettelegger semistrukturerte intervju for at informantene kan knytte mening til erfaringene sine (Smith & Sparkes, 2016, s. 103).

4.4 Datainnsamling

I de følgende avsnittene redegjør jeg for prosessen med innsamling av data og avveiningene som er gjort i forbindelse med dette.

4.4.1 Utvalg

Når man skal sette sammen et utvalg til en slik studie, er det flere faktorer man må ta hensyn til. Mitt utvalg består av personer som har strategiske egenskaper som stemmer overens med forutsetningene som problemstillingen gir (Thagaard, 2018, s. 54). De strategiske egenskapene kommer i form av at de må være kvinner og skatere. Selv om problemstillingen setter noen klare begrensninger i utvalget, er det like fullt nødvendig å reflektere rundt andre hensyn. Rekrutteringen til utvalget står i et brytningspunkt mellom ideelle hensyn til et godt utvalg og praktiske hensyn. Praktiske hensyn er i dette prosjektet tidsbegrensninger og tilgang til informanter. I tillegg hadde jeg som mål at utvalget skulle bestå av informanter med ulike erfaringer, fordi Bäckström og Nairn (2018, s. 431) trekker frem at ferdighetsnivå kan være en begrensning for kvinner som skater. I tillegg satte jeg en øvre aldersgrense på 30 år og en nedre aldersgrense på 16 år. Dette er fordi skating, som presisert i gjennomgangen av

litteratur, primært er regnet som et ungdomsfenomen.

Jeg valgte totalt seks informanter. I valget om størrelse på utvalget må man også ta hensyn til omfanget av en masteroppgave (Everett & Furseth, 2019, s. 133). Dette trekker muligheten for størrelsen på utvalget noe ned. Et annet kriteriet i valg av størrelse på utvalget er knyttet til oppgavens metningspunkt (Thagaard, 2018, s. 59). Metningspunktet er hvorvidt utvalget er tilstrekkelig for å gi innsiktsfulle data. Etter samtlige seks intervju var gjennomført gjorde jeg en vurdering av dataene mine for å vurdere hvorvidt flere informanter ville bidratt til ny informasjon. Jeg konkluderte med at dette ikke var nødvendig.

Samtlige informanter er unge voksne. Tre av informantene har en mastergrad, en har bachelorgrad, en tar høyere utdanning og en er uten høyere utdanning. Informantene har en bred sosial klassebakgrunn, målt etter arbeidet til foreldrene. Det er også en geografisk spredning i utvalget. Informantene er fra, og bor i ulike deler av Norge, selv om hovedtyngden har base i Oslo. Jeg anser dette som en styrke ved utvalget, da det har gitt rom for å løfte frem erfaringer fra ulike deler av landet. Den største og viktigste variasjonen blant informantene er imidlertid erfaringsnivå. Erfaringene til informantene strekker seg fra under ett, til over 10 år som skatere. Enkelte av informantene har også jobbet aktivt med inkludering av jenter i skatemiljøet. Jeg hadde ingen relasjon til eller kjennskap til noen av informantene på forhånd.

I forbindelse med rekrutteringen oppsøkte jeg personer med tilknytning til skateboardmiljøet for å få hjelp til å skaffe informanter. Jeg fikk kontakt med en person med inngående kjennskap til feltet og et stort nettverk. Thagaard (2018, s. 56) omtaler dette som en kontaktperson. I forkant av rekrutteringen var hun og jeg i dialog flere ganger om hvilke inklusjonskriterier som var viktige, og hun hjalp til med å sørge for at det ble bredde i utvalget. Kontaktpersonen har tatt kontakt med informanter gjennom ulike chattegrupper på sosiale medier. Dette har vært "jenteskategrupper" hvor jeg som mann ikke ville hatt en naturlig tilgang. Hun hjalp også til med å sørge for at bredden i ferdighetsnivået ble ivaretatt. De som var interessert i å stille avtalte endelig tidspunkt og gjennomføringsform på email eller sms med meg, etter at de først meldte interesse til kontaktpersonen. Samtlige informanter fikk tilsendt samtykkeskjema og informasjon om prosjektet digitalt i forkant av intervjuene.

Thagaard (2018, s. 57) beskriver noen av problemstillingene man må reflekterer om rundt utvalget. Her trekkes det frem at man ofte risikerer at utvalget blir bestående av mennesker som mestrer sin situasjon og derfor ikke representerer særlig konfliktfylte forhold. Videre sier hun at det ofte blir en overrepresentasjon av mennesker med høy utdanning, som er mer vant til å reflektere rundt egen livssituasjon. Alle disse poengene representerer skjevhet i utvalget. Det kan i denne sammenhengen innvendes at fem av seks informanter hadde, eller var i gang med høyere utdanning.

4.4.2 Intervjuguide

Intervjuguiden ble utarbeidet med hensikt om å gjennomføre semistrukturerte intervjuer. Denne metoden fordrer en intervjuguide med hovedsakelig åpne spørsmål, som samtidig gir forskeren en rettesnor å forholde seg til (Smith & Sparkes, 2016, s. 110). Spørsmålene bør i slike tilfeller være korte og enkle (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 146). Jeg tok derfor utgangspunkt i å utarbeide spørsmål med et hverdagslig språk, uten akademisk sjargong.

Intervjuguiden er basert på litteraturen som er gjennomgått i prosjektets kontekstuelle bakgrunn samt problemstilling og hensikt med studien. I litteraturen belyses ulike deler av forskningsfeltet fra ulike synspunkt. Dette har lagt grunnlag for de ulike hovedtemaene i intervjuguiden. I tillegg har jeg inkludert sosiale medier som hovedtema. Samtaler med personer med egne erfaringer fra feltet gav innsikt som både supplerer og strekker seg utover elementer man finner i litteraturen. Dette gjorde at fokuset på sted/anlegg og sosiale medier fikk en større rolle enn først antatt. Jeg har, som Smith og Sparks (2016, s. 110) anbefaler, tatt utgangspunkt i noen få hovedtema. De ulike hovedtemaene for intervjuguiden er: sted/anlegg, kjønnet aktivitet, sosiale medier, stil, konkurranse/organisering og idrettserfaring. Kjønnet aktivitet og sted/anlegg representerer hovedtyngden i intervjuguiden.

I hovedsak har jeg åpnet de ulike temaene med relativt åpne introduksjonsspørsmål. Disse hadde til hensikt å skape rike og spontane beskrivelser (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 146). I enkelte tema, som eksempelvis sosiale medier, vurderte jeg det som nødvendig å åpne med et direkte spørsmål om i hvilken grad de bruke dette. I tillegg tok jeg også med spesifikke spørsmål, som hvordan de opplever å være i en skateramp eller på gata. Hensikten med å stille slike spørsmål var å få belyst erfaringene fra ulike steder, i den grad informantene ikke

selv tok det opp. I flere av intervjuene ble slike perspektiv imidlertid trukket frem allerede i de innledende spørsmålene om dette temaet. Jeg tok også sikte på å bygge opp intervjuguiden dramaturgisk. Det sentrale poenget her er å starte med “lette” spørsmål først, før man stiller mer personlige og emosjonelle spørsmål (Thagaard, 2018, s. 100).

Samtlige intervjuer ble gjennomført med samme intervjuguide. Det ble imidlertid forholdsvis store forskjeller i selve innholdet. Dette skyldes et ønske om å følge sporene informantene legger ut. Slike tråder kaller Kvale og Brinkmann (2009, s. 151) for “situasjonsbetingede ledetråder”. Ledetrådene representerer her forskerens evne til å la informantene greie ut om ting som er viktige for forskningsspørsmålet, men som ikke nødvendigvis er poengtert i intervjuguiden.

4.4.3 Pilotintervju

I forkant av intervjuene gjennomførte jeg et pilotintervju med en person som passet inklusjonskriteriene for utvalget. Dette gjorde jeg av flere grunner. For det første fikk jeg ved denne gjennomgangen testet ut intervjuguiden. Slik sett ble dette intervjuet en måte å få direkte tilbakemelding på flyten og spørsmålene i intervjuguiden. Basert på erfaringene fra intervjuet gjorde jeg noen nye endringer med hensikt om å sikre bedre flyt. Eksempelvis flyttet jeg temaet stil til etter sosiale medier, fordi jeg anså dette som en bedre overgang. Jeg innså også at enkelte av spørsmålene trengte omformuleringer og stikkord. Ved å gjøre dette la jeg til rette for at jeg kunne hjelpe de som eventuelt ikke forstod spørsmålene. Pilotintervjuet gjorde også at jeg endret rekkefølgen på enkelte av spørsmålene. I tillegg kom det frem konkrete erfaringer, spesielt knyttet til anlegg, som jeg valgte å vie mer oppmerksomhet i den endelige intervjuguiden.

For det andre ble datainnsamlingen gjennomført i en tid hvor Oslo var i “sosial nedstenging” som følge av coronasituasjonen. Pilotintervjuet ble derfor gjort over Zoom for å teste hvorvidt en digital løsning kunne vurderes. Her opplevde jeg Zoom som en effektiv plattform for gjennomføring av intervju. Samtidig var det viktig å være bevisst på begrensningene med en slik løsning. Utfordringen med digitale intervju er at man kan miste muligheten for å betrakte informantens kroppsspråk (Smith & Sparks, 2016, s. 107). Det er også en overhengende fare for tekniske problemer.

4.4.4 Gjennomføring av intervju

Datainnsamlingen foregikk over en måned. Alle seks informantene fikk velge tidspunkt for intervjuet selv. Jeg åpnet samtlige intervjuer med en kort introduksjon om temaet og gav alle muligheten til å stille spørsmål om prosjektet. De fleste uttrykte at de syntes det var et spennende og viktig prosjekt. I og med at jeg ikke traff informantene personlig, var jeg bevisst på å være ekstra tydelig på gjennomgangen av deres rettigheter. Selv om samtykkeskjemaet var undertegnet og alle hadde lest gjennom informasjonsskrivet, var det nødvendig å være sikker på at det var tydelig formidlet. De aller fleste hadde få eller ingen spørsmål relatert til dette. Enkelte uttrykte tvil rundt hvorvidt *de* kunne gi gode nok svar. I disse tilfelle var jeg påpasselig med å si at det var nettopp *deres* erfaringer som var interessante.

Intervjuguiden ble ikke fulgt slavisk. Ved flere anledninger tok informantene selv opp enkelte tråder jeg hadde planlagt å snakke om til sist, tidlig i intervjuet. I disse situasjonene forsøkte jeg å spille videre på det som ble sagt, samtidig som jeg gjorde meg en notis for å sørge for at jeg ikke glemte noen tema. De fleste informantene var talevillige, men det varierte hvor utfyllende svar de ga. Eksempelvis kunne jeg få generelle svar, hvor jeg måtte følge opp om konkrete erfaringer. Andre ganger kom det lange, engasjerte og utfyllende svar. De gangene jeg var i tvil om jeg hadde forstått informantene riktig stilte jeg spørsmål av typen: “har jeg forstått deg riktig at...?”

Thagaard (2018, s. 111) hevder at personlig kontakt er viktig for å kunne gi positive tilbakemeldinger og uttrykke både språklig og kroppslig at man forstår og er interessert i situasjonen informanten beskriver. I og med at intervjuene ble gjennomført over Zoom, kan det tenkes at informantene opplevde situasjonen upersonlig. Selv om jeg ikke fikk møte informantene personlig, opplevde jeg likevel at de hadde et avslappet forhold til måten intervjuet ble gjennomført på. Jeg prøvde etter beste evne å ivareta behovet for personlig kontakt ved å nikke, smile og gi uttrykk for at jeg forstod, blant annet ved å si “mm”. I en studie gjort av Reñosa et al. (2020, s. 8) poengteres det at innsamling over Zoom kan gi gode kvalitative data, men det fordrer gode intervjueregenskaper, stabilt internett og tekniske forutsetninger hos intervjuer og informant. Alle informantene virket imidlertid til å ha

erfaring med den digitale plattformen. Ved ett av intervjuene ble det problem med internettforbindelsen. Dette tok litt tid, men det var min oppfatning at informanten ikke ble påvirket av dette.

Kvale og Brinkmann (2009, s. 141) skriver at informantene ønsker en oppfatning av hvem intervjueren er, før de snakker helt fritt om sine erfaringer. Jeg prøvde i denne sammenhengen å gjøre situasjonen så trygg så mulig, ved å først spørre noen korte og trivielle spørsmål utenfor temaet i prosjektet. Jeg var tydelig på at jeg var takknemlig for at de stilte og understreket at de til enhver tid kunne avbryte eller stoppe intervjuet. Jeg erfarte også at det var en fordel å fortelle om meg selv i forkant av intervjuene. Derfor ble det i de fleste tilfeller en liten prat om hvilket forhold jeg hadde til skating og hvorfor jeg gjorde denne undersøkelsen. I tillegg startet jeg hvert intervju med “enkle” spørsmål som “hvorfor begynte du å skate” eller “hva er gøy med å skate”. Selv om disse spørsmålene i utgangspunktet kan se trivielle ut, fikk de i mitt prosjekt en dobbel verdi. På den ene siden var de med på å få i gang intervjuet, og på den andre siden ble de en kilde til viktig analytisk informasjon om informantenes første møte med feltet.

4.4.5 Transkribering

Alle intervjuene ble tatt opp med opptaksfunksjonen i Zoom. Dette gjorde at jeg kunne konsentrere meg om spørsmålene og være lyttende og oppmerksom til informantens fortellinger. Thagaard (2018, s. 111) trekker frem at lydopptak gir den mest fyldige informasjonen om samtalen mellom forsker og informant. Jeg har selv transkribert intervjuene. Kvale og Brinkmann (2009, s. 193) hevder at det viktigste spørsmålet man må stille seg i forbindelse med transkribering er; “Hva er en nyttig transkripsjon for min forskning?” Her har jeg gjort skjønnsmessige vurderinger, hvor enkelte ufullstendige setninger ikke er transkribert, men hvor jeg har lagt inn (tenker) og (latter) der hvor jeg mente tenkepausen eller latteren kunne være av analytisk verdi. Intervjuvarigheten var mellom 35 og 75 minutter og jeg endte totalt opp med 112 sider transkribert tekst.

Jeg transkriberte etter hvert som intervjuene ble gjennomført. Dette gjorde at transkriberingen ble en arena for kritisk refleksjon. Da jeg gjennomførte pilotintervjuet var det med en informant som gav lange og utfyllende svar, i motsetning til første intervju i selve undersøkelsen. Jeg innså da jeg transkriberte det første intervjuet at det var tråder jeg kunne

tatt tak i, som jeg ikke gjorde. Denne refleksjonen mener jeg styrket forutsetningene for de neste intervjuene og jeg tror selv jeg ble bedre til å følge opp slike tråder. Jeg oppdaget også at jeg av og til kunne dratt nytte av å legge inn pauser før jeg stilte oppfølgings spørsmål og gi informanten mulighet til å utdype sine egne svar. Dette opplevde jeg som ekstra viktig over Zoom, fordi det tidvis kunne oppstå små forsinkelser i forbindelsen som gjorde at jeg trodde informanten var ferdig med å snakke.

4.5 Analyse

I arbeidet med å analysere dataene fra intervjuet benyttet jeg meg av tematisk analyse. Tematisk analyse har teoretisk fleksibilitet og er ansett som en overkommelig analysemetode for de med liten forskningserfaring (Braun et al., 2016, s. 191). Dette gjør at metoden for å gjennomføre analysen lar seg kombinere med det teoretiske rammeverket. Det poengteres at hensikten med en tematisk analyse er å identifisere mønster i dataene, som man igjen kan beskrive og fortolke. Braun et al. (2016, s. 193) foreslår følgende seks steg for gjennomføringen av analyse: Bli kjent med dataene, koding, tema utvikling, klargjøring, gi navn og skriving.

Ettersom jeg selv har gjennomført og transkribert intervjuene har prosessen med å bli kjent med dataene pågått fra første intervju ble gjennomført. De transkriberte intervjuene ble skrevet ut og jeg gjorde meg notater og farget over ulike koder. Braun et al. (2016, s. 193) poengterer at en sentral del av prosessen er hvordan man velger å forholde seg til dataene. Her skiller de mellom en semantisk og en latent forståelse. Den semantiske fremgangsmåten tar utgangspunkt i at man som forsker forholder seg til det som eksplisitt er sagt. Den latente tilnærmingen tar sikte på å forstå de implisitte ideene eller konseptene som underbygger det som står i datasettet. Jeg benyttet meg av en kombinasjon av disse, hvor jeg vurderte dataene både semantisk og latent. Ifølge Braun et al. (2016, s. 194) er det en misforståelse at man kun kan bruke én tilnærming, i stedet er det naturlig i kvalitativ forskning å lene seg på begge.

Jeg organiserte kodene sammen i ulike grupper med hensikt om å samle mønstre og nyanser i dataene. Jeg tegnet flere tankekart for å få oversikt over hvordan kodene hang sammen. Dette ble utgangspunkt for hovedtemaene i oppgaven. Følgende hovedtema kom frem av analysen: Subkulturelle særtrekk, barrierer for skating og (re)definere feltet. I fase fire gav jeg temaene

navn og en definisjon som skal gi et illustrerende bilde for innholdet i de ulike hovedtemaene. Jeg har benyttet meg av “undertema” for å fange nyansene i de ulike temaene. Her har jeg tatt sikte på at det skal være sammenheng mellom temaene og undertemaene. Hensikten med de ulike undertemaene er å løfte frem ulike aspekter av hovedtemaene, samtidig som det også fungerer som rammer for å vise motsetningene som ligger i hvert tema (Braun et al., 2016, s. 196). I den avsluttende fasen har jeg skrevet analysen. Her har jeg trukket ut interessante sitater og gitt tolkninger i henhold til problemstillingen. Selv om jeg beskriver hele analyseprosessen kronologisk, har jeg hatt en rekursiv tilnærming hvor jeg har beveget meg mellom de ulike stegene i analysen underveis.

4.6 Kvalitetskriterier

I de følgende avsnittene skal jeg gjøre rede for studiens reliabilitet, validitet og overførbarhet. Disse begrepene representerer oppgavens pålitelighet i den forstand at de skal styrke inntrykket av at forskningen er gjort på en tillitsvekkende måte (Thagaard, 2018, s. 187).

4.6.1 Reliabilitet

Oppgavens forankring i sosialkonstruktivistisk tradisjon gjør at man ikke kan forholde seg til reliabilitet på samme måte som man ville gjort i et positivistisk vitenskapssyn. Reliabiliteten til oppgaven baseres på min transparens og ærlighet i redegjørelsen av datainnsamlingen (Thagaard, 2018, s. 188). Som følge av dette er ikke dataene i kvalitative analyse etterprøvbare (Sparks & Smith, 2014, s. 180), nettopp fordi kunnskapen er skapt i dialog mellom undertegnede og informantene. Intervjuets natur gjør at man blir gjensidig påvirket av hverandre (Jacobsen, 2015, s. 241). Strategien for prosjektets ulike deler beskrives derfor grundig og detaljert både i form av innsamlingsmetode og behandling av dataene (Sparks & Smith, 2014, s. 181). Intervjuene jeg har gjennomført har i tillegg vært av noe ulik karakter. Dette skyldes mitt mål om å ta tak i hva informantene sier underveis. I sammenheng med dette, trekker Kvale og Brinkmann (2009, s. 250) frem at det kan være fordelaktig med variasjon i intervjuene. For stort fokus på reliabilitet kan svekke rommet for slike variasjoner.

Thagaard (2018, s. 81-82) fremhever verdien av å gjøre refleksjoner rundt kjønn. På den ene siden må man spørre seg om betydningen av mitt kjønn, og om det kan ha gjort det vanskeligere for informantene å uttale seg om enkelte situasjoner. Slik sett kan dette ha representert et hinder. På den andre siden trekker Thagaard (2018, s. 81-82) frem et eksempel

hvor nettopp det å være motsatt kjønn kan gi en rolle som utenforstående. Da kan man stille spørsmål om ting som blir tatt for gitt av det motsatte kjønn, og det kan i så tilfelle ses på som en fordel.

4.6.2 Validitet

I et positivistisk vitenskapssyn er en studies validitet avhengig av hvorvidt man har greid å måle det man forsøker å måle (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 250). En slik tilnærming har lite for seg i kvalitativ forskning. I stedet søker man med begrepet validitet å fremheve behovet for å forholde seg kritisk til data (Thagaard, 2018, s. 189). Kvale og Brinkmann (2009, s. 253) understreker at validitet er noe som skal gjennomsyre forskningsprosessen. Dermed kommer studiens validitet til uttrykk gjennom hele datainnsamlingen. Valgene jeg har beskrevet ovenfor knyttet til intervju, transkribering og analyse er alle med på å avgjøre prosjektets validitet. Forskerens erfaring spiller også en rolle for validiteten (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 253). Pilotintervjuet er av den grunn en viktig brikke i å løfte min egen erfaring samt teste kvaliteten på intervjuguiden. I tillegg stilte jeg informantene spørsmål om jeg hadde oppfattet dem riktig, for å forsikre meg om at deres faktiske meninger og opplevelser kom til uttrykk. Jeg har også jevnlig returnert til transkripsjonen for å vurdere fremstilling av funnene. Resultatene er presentert i lys av teori og sett i sammenheng med tidligere forskning om temaet. Intensjonen med denne prosessen har vært å styrke validiteten til egne funn ved å se dem i en større sammenheng (Thagaard, 2018, s. 191).

I tillegg har jeg innledningsvis i dette kapittelet redegjort for min lave kjennskap til miljøet fra tidligere. Jeg har pekt på at jeg ikke skater selv, men har et nært forhold til punkmusikk som tidligere var knyttet til aktiviteten. Thagaard (2018, s. 190) hevder at forskerens tilknytning, eller manglende tilknytning, både kan gi positive og negative effekter på forskning. Tilknytning til et miljø kan gi gode forutsetninger for å forstå informantenes situasjoner i lys av egen erfaring, samtidig som man med tidligere kjennskap til miljøet risikerer å overse nyanser. Det er av den grunn viktig å redegjøre for egen tilknytning til kulturen man undersøker.

4.6.3 Overførbarhet/Generaliserbarhet

Når man først har vurdert prosjektets reliabilitet og validitet i henhold til metodiske valg, må

man spørre seg hvorvidt resultatene er generaliserbare (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 264). I møte med dette spørsmålet kan man kritisere studiens beskjedne antall informanter. Når antallet informanter er lite, kan man heller ikke si noe generelt om et sosialt fenomen. Av den grunn er det mer interessant å vurdere prosjektets overførbarhet. Thagaard (2018, s. 195) hevder at det i denne sammenhengen er viktig å peke på inklusjonskriteriene for utvalget. Det faktum at jeg har intervjuet personer som både skater og er kvinner, gjør at spørsmålet om overførbarhet må knyttes til denne gruppen mennesker. Formålet med studien er å belyse kvinnelige skaters erfaringer fra skatemiljøet, særlig med henblikk på maskulin dominans. Personer som passer inn under de samme inklusjonskriteriene vil derfor kunne kjenne seg igjen i resultatene. “Det er identifisering av sentrale tendenser som gir grunnlaget for gjenkjennelse” (Thagaard, 2018, s. 195). Dette omtales som “naturalistisk generalisering” (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 266). Resultatene kan i en slik sammenheng ikke sees på som forutsigelser, men heller forventninger.

4.7 Ethiske overveielser

Alle masteroppgaver stiller krav til etiske overveielser. De formelle etiske kravene til denne masteroppgaven var å søke til Norsk senter for forskningsdata (NSD). Dette ble gjort og godkjent i starten av prosjektet, høsten 2020. Jeg søkte til NSD fordi prosjektet mitt må behandle personopplysninger (NSD, u.å, avsn. 9). I denne søknaden la jeg med en beskrivelse av prosjektet, informasjonsskriv med informert samtykke og et utkast til intervjuguide. Samtlige skriv ligger som vedlegg.

4.7.1 Informert samtykke

Helt grunnleggende i forskningsetikken ligger Helsinkideklarasjonen. Som et prinsipp i denne finner man informert samtykke (Førde, 2014, avsn. 2). Hovedforutsetningen for informert samtykke er at deltakerne deltar frivillig og er kjent med “hvilke farer og gevinster som en slik deltakelse kan medføre” (Jacobsen, 2015, s. 47). Informasjonsskrivet inneholder prosjektets formål, metode, personvern hensyn, hvem forskningsansvarlige er, og rettigheter hos informantene.

Alle deltakerne i prosjektet skrev under på et samtykkeskjema. I og med at dette prosjektet i sin helhet ble gjennomført digitalt, brukte jeg Adobe Sign for å få underskrifter. Dette

programmet gjorde at samtykkeskjemaet ble sendt ut i et format hvor informantene kunne skrive under digitalt uten at det ble merarbeid for dem. I starten av hvert intervju presiserte jeg deres rettigheter og spurte de om de hadde spørsmål. Jeg gjentok dette i slutten av alle intervjuene. Alle som stilte var positive til prosjektet og gav uttrykk for at det var meningsfullt å bidra.

4.7.2 Krav til privatliv

For å verne om informantenes rett til privatliv må forskeren ta stilling til hvorvidt informasjonen kan regnes som privat, sensitiv og om det er mulig å identifisere enkeltpersoner (Jacobsen, 2015, s. 49). I dette tilfellet er ikke informasjonen regnet som sensitiv eller privat. Informantene deler i hovedsak erfaring fra offentlige steder. Når det gjelder muligheten til å identifisere enkeltpersoner, er utvalget lite og basert på spesifikke kriterier som kjønn og det faktum at de er skatere. Dette er klart begrensende faktorer. For å bøte på dette har jeg gjort følgende: All data og personinformasjon ble aidentifisert i tråd med sikkerhetskrav ved lagring av forskningsmateriale ved NIH (NIH, 2018, avsn. 2-6). Datamaterialet er blitt kodet og identifiserbare opplysninger er slettet. I fremstillingen i oppgaven er informantene presenterer med pseudonymer. Inklusjonskriteriene er ikke knyttet til pseudonymene, da dette vil kunne svekke anonymiteten. Jeg har unntaksvis koblet sammen pseudonym med erfaring, og aktivt arbeid med inkludering, der dette har hatt analytisk verdi for sitatene som er inkludert i oppgaven.

Jacobsen (2015, s. 51) trekker frem behovet for å gjengi presentasjonen av data så redelig som mulig. I et prosjekt som dette er det nødvendig å trekke ut sitater for å styrke analysen. Disse sitatene skal brukes slik at de representerer informantens uttrykte syn. Som forsker kan man ikke vite hva en informant egentlig vil si. Det er heller ikke slik at et intervjuet nødvendigvis representerer en persons innerste og mest personlige meninger. Mennesker påvirkes av den sosiokulturelle diskursen når de beskriver sine erfaringer (Smith & Sparks, 2016, s. 108).

5.0 Resultater

I dette kapittelet vil jeg presentere resultatene fra datainnsamlingen. Kapittelet er delt etter de tre hovedtemaene som kom frem gjennom analysen. Hvert tema har undertema, som har til

hensikt å løfte frem nyansene i resultatene. De tre temaene er henholdsvis: subkulturelle særtrekk, barrierer for skating og (re)definere feltet. Resultatene vil legges frem med bakgrunn i teori og diskutert i lys av tidligere forskning.

5.1 Subkulturelle særtrekk - det subkulturelle som trekkplaster

Hovedtemaet “subkulturelle særtrekk” tar for seg ulike dimensjoner av informantenes erfaringer i skatekulturen. Resultatene viser fire sentrale dimensjoner i denne sammenhengen: inngangen til feltet, skateboardkulturens egenart, stil og den sosiale dimensjonen. I disse undertemaene løftes det frem en forståelse for hvem som definerer hva skating er og hvilke motivasjoner informantene har for å skate. I forlengelse av dette er det også et spørsmål om posisjon, i form av hvem som kan regnes som outsiders og insiders i kulturen. “Subkulturelle særtrekk” blir i så tilfelle en måte å forstå hvordan kvinnene i studien opplever seg selv som skatere.

5.1.1 Inngang til feltet

Resultatene viser at kvinnene i studien har sin inngang til feltet, primært gjennom mannlige mennesker i livene deres. I denne sammenhengen har brødre, kompiser og kjærester spilt en viktig rolle. Informantenes beskrivelser av inngangen til aktiviteten illustrerer således skateboardkulturens maskuline særpreget og generelle mannsovertall. Dette uttrykkes blant annet av Alexandra. Hun forteller om hvordan hun, som eneste kvinne, måtte gå gjennom den ubehagelige opplevelsen av å gå inn i en hall med “60 gutter som var proppfulle av testosteron”, selv om hun så på seg selv som en “veldig tøff kvinne”. Andre informanter forteller om at de fikk høre at jenter ikke burde skate og opplevde sådan at de ikke hørte til. De fleste understreker imidlertid, at det også var mye positive tilbakemeldinger fra kompiser, og at de derfor følte seg velkomne. Dette tyder på et motsetningsfullt miljø, og resonnerer med erfaringer delt av kvinnelige skatere i Amerika - hvor de også opplever at mannlige skatere er positive til inkludering, på samme tid som de holder kvinnene på utsiden (Atencio et al., 2018, s. 92). Det store flertallet gutter informantene forteller om, reflekterer like fullt maktrelasjoner, som igjen produserer en doxa hvor dette fremstår som den etablerte orden (Bourdieu, 2000, s. 9). Slike opplevelser kan alle forstås som eksempler på maskulin dominans i den forstand at det tydeliggjøres hvem som er feltets dominerende og dominerte, allerede fra man beveger seg inn i kulturen.

Det er noe forskjell i hvor lang tid informantene har øvd, og i hvilken grad de kjenner seg trygge på brettet. Alle informantene uttrykker imidlertid at de opplevde det som vanskelig å drive med skateboard i starten. Aktiviteten beskrives som risikofyllt og teknisk, og fordrer sådan mye øving for å bli trygg. Dette illustrerer behovet for fysisk kapital i møte med skatefeltet. På samme tid som fysisk kapital er viktig, tillegges også sosiale faktorer verdi. Blant annet forteller Jenny og Oline at de først prøvde skateboard i tenårene uten at det ble noen stor opplevelse. Jenny forteller at: “jeg tenkte det var for gutter”. Først når de ble tryggere i 20-årene, og fikk et større sosialt nettverk knyttet til aktiviteten, begynte de for fullt.

Det er konsensus blant informantene om at skatemiljøet er i endring og at det kommer flere kvinner med. Denne endringsprosessen mener de er betydningsfull og flere skulle ønske det var slik når de selv begynte å skate. “Jeg hadde ingen venninner som skatet og så virket det som om det var for gutter på en måte” sier Jenny, og impliserer hvilke kjønnsforventninger som ligger i skatefeltet. Andre sier at de ikke visste om andre jenter som skatet, eller at det kun var de og kompisene. Om man tolker det dit hen at man ikke skater fordi forventningen er at det er en gutteaktivitet, kan det tolkes som en form for symbolsk vold (Bourdieu, 2000, s. 44) - jentene inntar en dominert rolle og opplever å ikke passe inn. Informantene tror at etter hvert som flere kvinnelige skatere kommer til, vil det bli også bli enklere for andre å begynne. Alexandra forteller: “det kan bare være det at man føler man har noen å sende melding til for å skate. Det er jo en luksus jeg ikke hadde. Jeg stod alene i garasjen, var mye alene egentlig.” Her ser man hvordan den sosiale dimensjonen tilskrives verdi allerede i inngangen til feltet.

5.1.2.1 Opplevelsen av å skate

Selv om inngangen til feltet reflekterer kulturens maskulin preg, tilskrives det lite verdi i motivene for å drive videre med aktiviteten. I stedet vektlegges skateboards sosiale dimensjon, mulighetene for mestring og aktivitetens egenverdi som viktige faktorer for å bli i feltet. Man bygger sosiale relasjoner rundt aktiviteten og det gir muligheter for mestring, og spenning å øve på nye ting. Fordi mestringsfølelsen er så “syyykt gøy” (Pernille) får man iver til å drive videre. Flere nevner at de må øve mye for å få til nye triks, og det gjøres et poeng ut av at vanskelighetsgraden på triksene utløser mestringsfølelse. Slik sett får de tekniske

aspektene ved skateboard verdi i vanskelighetsgraden. Jenny uttrykker det som at “det alltid er noe å lære” og derfor blir man aldri lei.

Glede trekkes frem av Chivers Yochim (2010, s. 90) som en av de viktigste motivasjonsfaktorene for å skate. Dette kommer også til uttrykk i denne studien. Skateboard beskrives som gøy fordi man kan utfordre seg selv og oppleve en form for flyt. Slike opplevelser, av mestring og opprøpmthet, har blitt konkretisert som at man får en så sterk følelsesmessig glede av en aktivitet, at det ikke er et alternativ å slutte (Breivik, 2002, s. 168). Jackson og Csikszentmihalyi (2000, s. 9-10) beskriver denne følelsen som “flow”, og karakteriserer det som en optimal opplevelse hvor gleden oppstår i brytningspunktet mellom hva man mestrer og ikke. Fordi aktiviteten krever full oppmerksomhet, glemmer man alt rundt. Dette uttrykker Ida slik:

Og det som er med skateboarding [...] du må liksom gå skikkelig inn i deg selv for å klare å ta og mestre utfordringen. Eller faktisk å gi deg selv den utfordringen ved å prøve et nytt triks [...] Så er jo mestringsfølelsen så siiiinssykt kjekk, fordi det er så skummelt å gå ut av komfortsonen. Fordi det er vondt hvis du tryner liksom.

Ved å beskrive opplevelsen som at man må gå “skikkelig inn i seg selv”, og samtidig balansere utfordring med mestring, får sitatet tett kobling til flow-opplevelsen. Ved å forlate komfortsonen inntar hun en posisjon hvor trusselen for smerte er overhengende og på samme tid en sentral og positiv del av opplevelsen. Måten hun vektlegger begrepet “sinnsykt” illustrerer også intensiteten i opplevelsen.

En interessant observasjon er at slike opplevelser, og vilje til å utsette seg for risiko, ofte er forbundet med maskulinitet. Beal og Wilson (2004, s. 47) viser til hvordan mannlige skatere antar at kvinner er redde for å utsette seg for fare, og bruker dette til å delegitimere kvinnelige skatere. Ida utfordrer sådanne forestillinger som har eksistert og blitt brukt for å holde kvinnene på utsiden av kulturen, ved å nettopp vektlegge faremomentet som en sentral motivasjonsfaktor. Det er i denne sammenhengen nødvendig å påpeke at kvinnene i denne studien jevnlig utsetter seg for risiko. Alle informantene forteller om at de har fått skader eller slått seg. Slik sett er det ikke nødvendigvis forskjell i kvinner og menns motivasjon for skating.

5.1.2 Skateboard - idrett eller livsstil?

Et aspekt ved skateboardkulturen er den historiske koblingen til motkulturen og de subkulturelle særtrekkene som er redegjort for innledningsvis i studien. Hvordan informantene forstår skateboard som fenomen, er med på å plassere de i denne historiske konteksten hvor man tradisjonelt har lagt vekt på avstand fra det som er “mainstream” (Beal & Wilson, 2004, s. 50). Av dataene kommer det frem at informantene vektlegger ulike element i forklaringen på hvordan de forstår og tenker om aktiviteten.

Begreper som “subkultur”, “idrett”, “sport” og “livsstil” brukes om hverandre, når informantene skal definere hva skateboard er. Dette kan til dels skyldes at ikke alle er bevisste på hvilke ord de bruker når de skal forklare et fenomen. Imidlertid kommer det frem at de som har vært lengst i kulturen legger større vekt på subkulturelle aspekter i forståelsen av aktiviteten. Mens forholdsvis uerfarne Jenny trekker frem begreper tradisjonelt knyttet til organisert idrett, som: “det føles som jeg trener, man merker det i kroppen, i kondisjonen”. Refererer Ida og Alexandra til subkulturelle aspekter ved å omtale aktiviteten som “subkultur” og “underground”. Slike begreper gir tydelige assosiasjoner til CCCS-tradisjonens forskning på subkultur. Ved å se seg selv som en del av noe som er “underground” og/eller “subkultur”, kan det indikere at man forstår aktiviteten som noe annet enn den tradisjonelle idretten. Slik begrepsbruk tolkes som et uttrykk for subkulturell kapital. Imidlertid påpeker også Alexandra, som erfaren skater, at det er sunt. Begrepsbruken gir av den grunn ikke entydige bilder av hver enkelt informants posisjon.

Begrepet “livsstil” brukes av både Pia, Pernille og Oline på spørsmål om hva de tenker skateboard er. En slik begrepsbruk kan tyde på at skating er viktig for dem og henviser til opplevelse av å delta i noe subkulturelt (Wheaton, 2013, s. 29). Slik Wheaton (2004, s. 4) forstår livsstilsbegrepet knyttes skateboard som livsstilsidrett til en distinkt, alternativ måte å leve på. Ved å hevde at skating er en livsstil tydeliggjør de sosial identitet og subkulturell kapital. Dermed kan man også se på skating som en del av deres habitus. Henvisningen til livsstil kan tolkes som et tegn på at man har kommet langt i sosialiseringsfasen, da det tyder på at man har forstått grunnleggende kodene og væremåten i kulturen (Donnelly & Young, 1988, s. 226).

Flere av informantene viser også til en større debatt om hvorvidt skateboard er idrett eller livsstil. Her pekes det på at skateboard i dag beveger seg i en distinkt retning og har blitt likere tradisjonell idrett. Dette omtales i idrettsforskningen som sportifisering og preger utviklingen av skateboard i Norge (Tjønndal et al., 2019, s. 110). En av grunnene til at informantene peker på denne utviklingen er at de har måttet forholde seg til aktører som tradisjonelt har stått tettere på den organiserte idretten. Enkelte informanter forteller hvordan både kommuner og Brettforbundet legger føringer, blant annet ved at de krever begrunnelse for pengebruk i forbindelse med bruk av anlegg eller arrangement. Enkelte mener at skatekulturen kan endres når aktiviteten etter hvert styres mer av formelle regler og med innflytelse av andre aktører enn utøverne selv. Krav til hvordan skatemiljøene skal være kan, som for Alexandra, oppleves frustrerende:

Det er jo faktisk dessverre slik at jo mer kommunen har involvert seg jo kjedeligere har det vært å engasjere seg. Skatingen har liksom handlet om det der da, “shit, vi kjører skatejam, har grilling og drikker en øl” og plutselig når det blir så organisert så kan vi ikke ta en øl fordi det er kids der [...] skating passer ikke innenfor kommunale rammer.

Her poengteres det at skateboards egenart og appellerende kultur forsvinner når kommunen stiller krav til organiseringen. Ved å bevege seg tettere på den organiserte idrettens rammer fryktes det at man skal miste noe av det som er ansett som styrken ved miljøet. Kommunens innflytelse i skatehallen representerer et konformt byråkrati og er i dette tilfellet en trussel mot den autentiske kulturen. Dette karaktertrekket ved skatekulturen påpekes av Beal (1995, s. 258) som ser det i sammenheng med skateres ønske om å ha kontroll over egen aktivitet. Motstandelementet kommer til uttrykk ved å vise skepsis til byråkratiske prosesser. Formalisering gjennom krav fra kommunen utfordrer den subkulturelle kapitalen ved å viske ut skillet mellom hva subkulturen er og ikke er (Thornton, 1995, s. 99). Imidlertid er opplevelsen av skatekulturens endring ikke nødvendigvis en trussel for alle informantene. Erfarne Pernille uttrykker det slik:

Vi velger jo hvordan vi skater selv liksom [...] egentlig vil jeg si det er mer enn livsstil enn idrett. Det som er viktig for meg når jeg skater er at jeg har det gøy, jeg elsker å skate, og hvis jeg får så mye seriøsitet inn i det da, så føler jeg det kan ta bort litt

gleden fra det. Så jeg vil si at for meg er det litt mer lek og moro da.

I dette sitatet poengteres, for det første friheten mange skatere er opptatt av (Wheaton & Thorpe, 2018, s. 332). For det andre legger hun vekt på forestillingen om at aktiviteten først og fremst er noe morsomt, og at det er et poeng at det ikke skal så mye “seriøsitet inn i det”. Dette sammenfaller med Midol (1993, s. 24) som påpeker at egenverdi og lek er en sentral del av whiz-sport. Videre utdyper Pernille, og presiserer at utviklingen mot idrett ikke trenger å gå på bekostning av skateboards egenart:

Det er mange som hater på det, at det blir mer idrett fordi de vil ha de fritt og uorganisert og sånne ting. Og jeg tenker at det kan fortsatt være det, selv om det blir en idrett. Det kan bare bli to aspekter ved skating, hvis du skjønner. Så alle stiller selv fritt om de vil satse konkurranse eller skate fritt og street og filme.

Flere andre informanter nevner også sportifiseringen av skateboard. Like fullt er det som Pernille forklarer, gode muligheter for at det ene ikke utelukker det andre. Der enkelte informanter synes tanken om konkurranse er spennende og motiverende, holder andre fast på idéer om frihet og ikke-konkurranse etos. Generelt sett ser utviklingen ut til å gjøre aktiviteten tilgjengelig for større grupper, fordi forventningen til hva skating er endres i befolkningen forøvrig:

Det er blitt litt mer sånn foreldrevennlig sport og det føler jeg det har blitt også. Foreldre føler ikke at kidden er Bart Simpson fordi han har lyst til å skate. Det har blitt mye mer akseptert og tilgjengelig. Og det har kanskje litt med det der idrettsfokuset å gjøre. “Alexandra”

I formuleringen blir Bart Simpson-karakteren fra “The Simpsons” brukt som et eksempel på hvordan skating er assosiert med en slags lite foreldrevennlig problematferd hos barn. Interessant nok er denne karakteren også omtalt av Chivers Yochim (2010, s. 10). Her blir Bart omtalt som: “perhaps the quintessential radical skater and innocent child”. Chivers Yochim (2010) bruker karakteren på samme måte som Alexandra, som en illustrasjon på samfunnets forventninger til skaters opprørske adferd. Samtidig vinkles formuleringen slik at det “ikke lengre” er slik at en skater deler karaktertrekk med Bart. Dermed blir sitatet spesielt betydningsfullt fordi det antyder at radikale elementer i skateboardkulturen er i ferd

med å forsvinne. Det må også sees i sammenheng med Atencio et al. (2018, s. 133) som legger vekt på at foreldre i større grad involverer seg i aktiviteten, og med det gjør den mer demokratisk og lettere tilgjengelig for en mangfoldig gruppe. Mens man på den andre siden mister et av de tidligere definerende karaktertrekkene Borden (2001, s. 137) trekker frem - opposisjon og avstand fra voksne og familie.

5.1.2.1 Motstand mot... - eller ikke?

I tidligere forskning er motstand mot tradisjonell idrett vektlagt som et av de mest betydelige motstandselementene i subkulturer (Beal, 1995, s. 258). I denne studien er bildet imidlertid sammensatt, og gir ikke grunnlag for entydige tolkninger. Enkelte viser til at man skater fordi det er gøy, tilgjengelig og krever lite utstyr. Slike begrunnelser rommer ikke motstand mot tradisjonell idrett, men praktikaliteter og rammeforhold. Flere poengterer at de gjerne skulle fortsatt med andre, tradisjonelle aktiviteter. Eksempelvis fortelles det om håndball- og fotballag som har gått i oppløsning etter hvert som man har blitt eldre, og informantene har av den grunn sluttet med disse aktivitetene.

Det er imidlertid et betimelig poeng at flere ser ut til å vektlegge det faktum at skateboard er annerledes enn den tradisjonelle idretten. Frihetsdimensjonen, som gjør man kan skate når og hvor man vil er viktig. I den grad man kan bruke motstandsbegrepet som en presis betegnelse med forankring i utsagn fra informantene, er det sådan i motstand mot rigide organiseringsrammer. Dette utdyper Alexandra om tiden med organisert fotball: "Der sluttet jeg fordi det ble for organisert. Det ble for mye treninger og kamper på lørdager, så jeg tror det er det jeg likte med skating, jeg kunne gjøre det når jeg ville, hele tiden liksom." Også Oline gir uttrykk for at man som skater selv styrer organiseringen, og at det er en god kvalitet med aktiviteten:

Kanskje mange føler at de hører hjemme i det miljøet og blir derfor inspirert. Og så tror jeg bare med tiden at mange idretter er såpass prestasjonsfokuset, at du kan da få et frirom til å drive en egenorganisert idrett som man kan gjøre når man vil

I tillegg opponerer hun, som man kan lese i sitatet, mot prestasjonsfokuset i idrett. Dette sammenfaller i større grad med tidligere forskning og skateboardmiljøets fokus på motstand mot tradisjonell idrett. For enkelte ser det fremdeles ut til å være viktig at man ikke er en del

av den tradisjonelle idretten. Oline er den som tydeligst gir uttrykk for denne formen for motstand. Hun omtaler tradisjonelle konkurranser og konkurranser mot venner som “corny”, fordi: “man trenger liksom ikke et tall [...] det er ikke første, andre og tredje, men man går liksom utenfor det. Det handler mer om uttrykksform, på en måte”. I stedet tar hun til ordet for alternative konkurranser hvor det bør vurderes andre aspekter. Fokuset på at det ikke skal handle om tradisjonelle konkurranser, men heller uttrykksform, understreker at det ikke er tradisjonell idrett. I tillegg kan det leses som en forlengelse av punkkulturens fokus på individuelle og kroppslig uttrykk (Humphreys, 2003, s. 414). Sitatet sementerer også karaktertrekket ved skatekulturen som Beal (1995, s. 259) omtaler som “de-emphasizing elite competition”. Denne forestillingen tematiserer også Ida. Felles for begge informantene er at de gir uttrykk for at konkurranseformer kjent fra olympiske idretter, ikke egner seg for skateboard.

5.1.3 Skatestil

Slik Thornton (1995, s. 99) beskriver, er den subkulturelle kapitalen i stor grad styrt av evnen til å skille seg fra det som er “mainstream”. Stil og smak er en måte man gjør dette på. Stil kan for enkelte av informantene komme til uttrykk i individuelle bevegelser og triks. I slike tilfeller blir også kroppen gjenstand for subkulturell kapital. For de med minst erfaring ser dette ut til å ta form ved at man lærer seg: “sånne små triks som gjør at det ser ut som du faktisk klarer å skate”. De enkle triksene får verdi ved at de blir uttrykk for at man faktisk er en skater. For de mer erfarne skaterne blir triks en form for kroppslig distinksjon hvis verdi er at man presenterer seg selv i miljøet. En annen dimensjon av dette er sjargongen enkelte av informantene bruker. Særlig kommer dette til uttrykk ved bruk av engelske uttrykk som reflekterer tilhørighet til kulturen.

Enkelte viser til at stil og klesvalg er et produkt av praktiske hensyn. Faren for å falle og ødelegge klærne gjør at man bør bruke egnede skateklær. I tillegg fordrer selve aktiviteten et behov for “løse” klær som ikke hindrer bevegelser. Det erkjennes av flere av informantene at det eksisterer en distinkt skatestil, som er viktig. Hettegenser, capser, flanelleskjorter, vide bukser og skatesko trekkes alle frem som kjennetegn. Alexandra antyder at stil er en viktig brikke i å vise tilhørighet til kulturen:

Det også kan har vært en tilhørighetsgreie, det er jo mye flanelleskjorter, og caps og luer. Jeg føler det ofte blir litt sånn med subkulturer, at selve tilhørighetsgreien var veldig viktig for veldig mange [...] men det handler jo om tilhørighet, som en basic human need. At det har mye å si for folk da liksom. Kanskje det kan være at det har mye å si, sånn som skating som jeg føler mange har oppdaget på egenhånd og så plutselig flytter man til en storby og en plass som har skateparker og man møter andre som har sammen interesse. Jeg vet ikke, om stil da kanskje blir en sånn uniting [samlende] greie liksom.

Formuleringen illustrerer flere aspekter ved skateboardkulturen. Sjangongen og de engelske uttrykkene kan illustrere tilhørighet. I tillegg gis skatestil verdi i at det skiller skatere fra samfunnet for øvrig. Imidlertid understreker hun videre at det ikke er noe “press”. Denne motsetningen, hvor man på den ene siden bruker stil som en måte å uttrykke noe distinkt og på den andre siden presiserer at det ikke er noe press om å kle seg etter normene, går igjen hos flere informanter. Blant annet hos Pernille:

Jeg er ikke så veldig opptatt av fashion og klær og sånn. Jeg er ikke så veldig oppdatert på de nyeste trendene og sånne ting, men [bruker] som regel hoodie og litt sånn, ikke altfor baggy bukser, sånn at de blir digg å skate i, og skatesko.

Ida forklarer at etter hvert som hun gikk fra å være student til å jobbe, måtte hun: “kle seg litt voksent”. I dette eksempelet fremstår skatestilen som et uttrykk for noe ungdommelig, noe man må distansere seg fra for å innta voksenrollen. Det sementerer inntrykket av skating som ungdomsaktivitet og slik sett blir stilen et uttrykk for subkulturell kapital. Oline legger vekt på skateboardkulturens “kulhet”. Hun sier at “det er det som gjør det litt gøy”. Her påpekes det at skatekulturen har en tiltrekningskraft i de subkulturelle trekkene, også for jentene. Christensen (2001, s. 283-285) hevder at kulhet er en form for kulturell kapital som alle ungdommer forholder seg til. Forfatteren ser dette i sammenheng med “barnslighet” og snowboardkulturens manglende “voksen-rasjonalitet”, uttrykt gjennom blant annet stil.

Samtidig som få av informantene opplever det som et uoverstigelig krav for å delta i kulturen, trekkes det frem av Oline at stil i skatemiljøene betyr mer enn ellers i samfunnet: “Jeg tror det er litt ekstra for skating, det er masse sånne regler for ting du ikke skal gjøre, det føles veldig overveldende og skummelt til å begynne med.” Videre kobler hun stilen sammen med

livsstilsaspektet og antyder at fokus på uttrykksformer er spesielt viktig:

Det er liksom personligheter som jeg ser opp til og det er brands og stil og måter å uttrykke seg på og det er filmer, det er liksom et kunstnerisk aspekt. Men så er det også på en måte... De idrettene [organiserte idretter] jeg drev med, det var ikke så mange som levde som det liksom. På snowboard og skateboard kan man liksom gi seg hen til det på en måte. Kan leve som livsstil da. Det var kanskje noe med det også, litt sånn virkelighetsflukt kanskje.

Formuleringen kan sees i sammenheng med aktivitetens fremvekst og fokus på kunstneriske uttrykksformer (Humphreys, 2003, s. 414). Slike forestillinger illustrerer at den subkulturelle kapitalen har distinksjoner. Fokuset på autentisitet er avgjørende for hierarkiet i subkulturen (Wheaton, 2013, s. 33). Når Oline sier at man "ser om noen er nye", så kan det også tolkes som om de er langt fra kjernen av kulturen hvor definisjonsmakten ligger. På samme tid understreker hun verdien av å leve som en skater, noe som kan indikere at dette er en stor del av hennes identitet. Også Ida belyser verdien av en form for subkulturell identitet, men hun ser dette fra et annet perspektiv: "Jeg vil veldig gjerne tenke på meg selv som en skater, men jeg føler at jeg er, nei, jeg føler ikke helt det. Siden jeg føler alltid at jeg er nybegynnerfasen. Også går jeg ikke alltid kledd som en skater."

Sitatet er interessant av flere grunner. Informanten peker på at hun ikke ser på seg selv som en skater fordi hun ikke oppfyller enkelte kriterier. Det impliseres at en "ekte" skater går i skateklær og har adekvate skateferdigheter. Hun indikerer indirekte at man må ha en viss subkulturell kapital, her forstått som skateklær, for å være skater. I tillegg vil hun, ved å alltid være i "nybegynnerfasen" ikke besitte egenskapene subkulturen fordrer. Man kan i så tilfelle ikke regnes som en insider i subkulturen, fordi man ikke besitter ferdighetene som kreves for å bli akseptert (Donnelly & Young, 1988, s. 225).

Det er imidlertid nødvendig å understreke at enkelte informanter også opplever at andre har fordommer mot dem. I disse sammenhengene er det andre som projiserer fordommer om hva det betyr å være skater, mot skateren. Denne forestillingen forklarer Pia:

Jeg bryr meg egentlig ikke så mye om hva folk tenker om meg, helt ærlig [...] men samtidig så får du av og til flere blikk og kan bli liksom [tenker] Jeg bor på [forteller

hvor hun bor] og da får jeg høre sånn “aa, du skater, skal du ha noe brunt eller, skal du ha hasj” folk har en sånn fordom om at det er alltid sånn ting henger sammen da.

I sitatet understrekes det at hun, som skater, forstås gjennom stereotyper. Fordi hun er skater forventes det at hun også ønsker å kjøpe hasj. Denne koblingen er interessant fordi det viser hvordan skatere ikke definerer seg selv alene. De defineres også stadig av samfunnets forventninger til dem. Dette kan nok delvis forstås på bakgrunn av aktivitetens historie. I Amerika forteller skatere om hvordan de har blitt overvåket av politiet og myndigheter. Dette bruker Chivers Yochim (2010, s. 97-98) som argument for at skater-identiteten også formes av forventningene andre har til skatere.

5.1.4 Den sosiale dimensjonen

Et annet viktig aspekt ved den subkulturelle forståelsen er skating som arena for sosiale sammenkomster. Alle informantene vektlegger det sosiale miljøet som en avgjørende faktor for deltagelse i aktiviteten. Flere bruker begrep som “tilhørighet”, “samhold” og “kultur” for å illustrere hvorfor den sosiale delen er viktig. Skatefeltet fremstår inkluderende for informantene fordi man blir kjent med nye mennesker når man skater, slik Ida sier: “Jeg sier ofte hei, eller alltid hei til de andre som skater i samme park. Selv om jeg aldri har sett dem før.” Alle har en opplevelse av at man blir kjent med nye skatere når man går i en skatepark, slik også Pernille uttrykker seg:

Man kommer ned til en skatepark, selv om du er alene da. Hvis det kommer noen andre, er det vanlig å si hei, og begynne å snakke med folk du ikke kjenner fordi dere er i samme skatepark, det er bare sånn norm.

Flere av kvinnene fortalte om lignende erfaringer og gav uttrykk for hvor positivt det er. Sitatet indikerer at normen om å snakke med andre, man ikke kjenner fra før i skateparken, kan forstås som en inkluderende faktor i seg selv. Skateparken fremstår her som et felt hvor man utvikler sosiale nettverk fordi normen er å prate med selv de man ikke kjenner. Det sosiale får en ekstra verdi når man knytter det til inkludering av jenter, forteller Alexandra: “For meg er det sykt tydelig at det sosiale er en viktig del av å få miljøet opp og frem og det er litt det de girlsskate-arrangementene på en måte gjør. De samler og man blir kjent med folk.” Når man samler flere jenter sammen tilrettelegges det altså for nettverksbygging blant

jentene, noe Alexandra forstår som viktig. Oline gir nærmere innsikt i dette, når hun forteller om en skatepark hun og andre venninner er mye i:

Derfor har det blitt litt sånn behagelig for jenter å komme dit uten at man kan så mye, kan man ha det gøy. Men det er veldig mange som bruker den parken, og så er det veldig lett å sitte å henge ut der. Fordi det er på en måte en park [...] Man kan liksom sitte å henge ut på gresset der. Det har bare på en måte ballet på seg, det er noen jenter som er der, så blir det flere. Man føler litt tilhørighet.

Olines refleksjoner kan tolkes som om skateparken er med på å legge til rette for nye relasjoner og at opplevelsen av å være med andre av samme kjønn har en forsterkende effekt. Dette argumenterer også Atencio et al. (2018, s. 42-43) for, når de hevder at skateparker kan være arenaer hvor man utvikler sosial kapital i form av meningsfulle vennskap til andre skatere som strekker seg utover selve aktiviteten. Akkumulering av sosial kapital er som man kan lese i sitatet ovenfor et viktig argument for å skape trygge arenaer for kvinnelige skatere.

5.1.4.1 Noe spesielt for skatemiljøet?

Det å være en aktiv del av skatemiljøet har sosiale fordeler informantene ikke nødvendigvis har opplevd i andre aktiviteter. Som medlem av skatekulturen får man nye venner. Pia trekker frem at “den sosiale greien” er “unik” for skateboard. Dette kommer sannsynligvis av at skateboardkulturen bruker skateområder for sosial utfoldelse. Det vektlegges at skating er gøy fordi man kan henge i parken en hel kveld, bli kjent med nye mennesker eller drikke øl med venner. Dette trekket ved skatekulturen oppleves som en distinksjon fra mer organisert idrett, som Alexandra sier: “Det vet jeg folk syntes var kjipt i Bergen, at man ikke kunne drikke øl mens man skatet, fordi det tar bort ganske mye av det som gjør skating til en gøy idrett eller kultur for mange.” Her kan man tolke Alexandra på samme måte som Pia. Det er ikke bare selve skatingen som er appellerende, men også de unike sosiale aktivitetene som strekker seg utover det fysiske.

Flere av informantene kobler i denne sammenhengen livsstilen sammen med identiteten sin. Pernille ser blant annet på seg selv som en skater fordi hun vier en stor del av livet til skateboard. “Livet mitt, det handler jo 90 % prosent om skating [...] da blir det jo på en måte litt mer naturlig og tenke at det blir en stor del av identiteten din da.” Denne forestillingen

deles også av andre informanter. På spørsmål om hvorfor Oline sluttet med organisert idrett og fortsatte med skateboard og snowboard svarer hun:

Det var kulturen og en søken etter en identitet. Og at jeg kanskje er litt sånn veldig aktiv type som vil drive med noe hele tiden, det å dra på sånn snowboardtur - da er man der hele dagen, så stikker man og skater på kvelden.

Som det uttrykkes i sitatet, og av flere andre informanter, er ikke skating en aktivitet man bruker tid på, fra tid til annen. I stedet er det en "livsstil", hvor venner og identitet blir en viktig del av opplevelsen. Livsstilsaspektet utdypes av Ida, som forteller om at skateparken ble et sted hvor man kunne "møtes etter jobb" og "hvor man kunne henge hele kvelden." Dette kan relateres til Wheaton (2013, s. 29), som poengterer at en distinkt livsstil og identitet er viktig i idretter man anser som livsstilsidretter. Her tydeliggjøres det at livsstilen som følger med skateboard er annerledes enn den er i den tradisjonelle idretten. Thornton (1995, s. 111) hevder en slik presisering, er det viktigste trekket med subkulturell kapital.

I en slik tolkning kan man forstå livsstil og kultur som en sterkt tiltrekningskraft, samtidig som det kan tolkes som en måte å tydeliggjøre sin subkulturelle identitet. Derfor kan man argumentere for at enkelte av elementene ikke kan separeres fra selve aktiviteten. Nettopp fordi Wheaton (2004, s. 4) hevder at livsstilsidretter er beheftet med en måte å leve på som strekker seg utover selve aktiviteten. Den sosiale delen av livsstilen kan derfor tolkes som et skille fra den tradisjonelle idretten fordi man knytter mye sosiale kapital til miljøet.

5.1.4.2 Åpenhet i et lukket miljø

Som tidligere nevnt, fremstår skatefeltet som inkluderende i den forstand at man hilser på alle og får nye venner, noe de fleste informantene gir uttrykk for. Det er imidlertid påfallende at miljøet også betegnes som "undergroundmiljø", hvor man ikke nødvendigvis ser hele miljøet hvis man er på utsiden, som Ida sier. I tillegg kan det også oppleves vanskelig å få innpass og å ta del i det sosiale, slik Jenny forteller om hvordan det opplevdes å være ny i skatemiljøet:

Det virket som et veldig *lukket* miljø på starten. Men etter hvert som man begynner å skate på samme sted, oftere, og man ser de samme folkene om og om igjen, så er det egentlig bare å snakke med dem. Eller at de begynner å snakke med deg og spør om

ting. Og det er veldig mye mer *åpent* [mine uthevninger] enn det man egentlig tror.

Samtidig som informanten forteller at miljøet åpner seg etter hvert, og at man blir kjent med andre skatere, sier hun også at miljøet opplevdes lukket i starten. Hun understreker at miljøet er åpnere “enn det man egentlig tror”. Denne implikasjonen kan tolkes som opplevelsen av å være en outsider, i starten. Hun beskriver hvordan miljøet, sett utenfra, er lukket. Slik sett fordrer sosialiseringssfasen motivasjon for å bli medlem av noe man i starten opplever som utilgjengelig (Donnelly & Young, 1988, s. 225). Oline vurderer sin posisjon fra et annet perspektiv og med mer erfaring i kulturen. Hun forteller at selv om hun er på “innsiden”, ser nok kulturen lukket ut fra utsiden: “Det er også på en måte sikkert litt lukket fordi det er på en måte litt gjenger da, forskjellige gjenger. Det er vanskelig for meg å si, fordi jeg er på innsiden”. Slike forestillinger kan ses i sammenheng med Wilhelmi (2006, s. 110) undersøkelse av skateboardmiljøet i Norge, der han påpeker at skatekulturen kan oppleves som “[...] et lukket miljø, der verdier som hegemonisk maskulinitet, tøffhet og aggressivitet er framtrædende”.

Rannikko et al. (2016, s. 1102) hevder at utøvere i livsstilsidrett, i stor grad gir uttrykk for inkluderende praksis, selv om den i realiteten ofte er ekskluderende. Den sosiale åpenheten ligger i de uttalte idealene, men i praksis ligger det en forventning til et høyt ferdighetsnivå for å bli godtatt, spesielt for jenter. Som en tilleggsfaktor vil størrelsen på ens sosiale nettverk knyttet til medlemskap i en gruppe være en indikator på sosial kapital (Bourdieu, 1993, s. 21). Dette kan bety at de som er nye i skatekulturen også opplever å ha et smalere nettverk og av den grunn mindre kapital. Dermed kan feltets dominansrelasjoner bli ekstra tydelige for de med begrensede sosiale nettverk knyttet til skateboard.

5. 2 Barrierer for skating

Temaet “barrierer for skating” tar for seg erfaringer knyttet til ubehag i skatefeltet. Mye av dette er relatert til egen ferdighet, eller manglende sådan, og forhold knyttet til den maskuline dominansen i feltet. Slik sett er dette presentert som to dimensjoner av ubehag, som også kan forstås som sammenflettede.

5.2.1 “å føle seg dum”

Opplevelsen av mestring kan sies å være grunnleggende for all idrettsaktivitet. Av den grunn kan det manglende ferdigheter i møte med nye aktiviteter kjennes ubehagelig, for alle.

Opplevelsen av å føle seg dum i møte med nye kulturer eller en idrett, er sådan ikke noe som gjelder eksplisitt for kvinner i skatemiljøer. Man vet også fra tidligere forskning at gutter kan kjenne på opplevelsen av å ikke passe inn i en subkultur. Dette beskriver blant annet Donnelly og Young (1988, s. 231). Det er like fullt et poeng at kvinnenes perspektiv er spesielt interessant å trekke frem i et mannsdominert miljø, som Alexandra sier: ”det kan jo være tøft for en gutt også, men når man så synlig ikke er en del av majoriteten så blir det en ekstra terskel”. Her understrekes det at følelsen av ubehag i møte med en ny kultur forsterkes av at man, som jente, er i mindretall.

Opplevelsen av å ha manglende ferdigheter forklares som å føle seg “noob”, “dum”, “teit”, “ikke god nok”, “ukomfortabel” eller “amatør”. At dette tematiseres av alle informantene viser at alle av og til står i ubehagelige situasjoner. Alle opplever ikke dette i like stor grad, eller nødvendigvis i samme kontekst, men selv de mest erfarne har kjent på denne følelsen. Det poengteres av flere at skateboard er en vanskelig, til dels risikofyllt og teknisk krevende aktivitet hvor man må være tøff for å lære nye ting. Dette forklarer hvorfor mange opplever ubehag. I tillegg trekker flere frem at man føler seg spesielt dum når andre er flinkere enn seg selv. I slike situasjoner henspilles ubehaget mot egne ferdigheter og ens fysiske kapital. Som Pia forteller forsterkes følelsen av ubehag rundt dyktigere skatere: “I starten synes jeg det var veldig vanskelig [...] han [nær venn] var jo også veldig flink og alle de andre vennene mine var jo veldig flinke. Og da følte jeg meg veldig dum, veldig ofte”.

Det kan tolke som at ubehaget er knyttet til insider - outsider-dimensjonen. Det reiser spørsmål om hvem som er subkulturens insidere. Da mange føle seg dummer, kan det skyldes at kravet fra kulturen fordrer konkrete ferdigheter som ikke alle har (Donnelly & Young, 1988, s. 225). Dette sammenfaller med hvordan Bourdieu (1993, s. 72) forstår feltet, og hvordan kampen om den feltspesifikke kapitalen fører til at noen blir dominert.

Videre indikerer Jenny at hun følte seg mer komfortabel etter hvert som ferdighetsnivået steg: ”På begynnelsen så hadde jeg ikke kalt meg selv skater fordi jeg følte meg skikkelig noob. Det var intimiderende å skate rundt folk som var flinkere, men nå føler jeg at ja, jeg klarer et

par ting”. En sentral del av sosialiseringprosessen inn i subkulturen knyttes som nevnt ovenfor, til forventningene til ferdigheter. Når informanten føler seg “skikkelig noob” eller at “det er intimiderende”, henviser hun til forståelse av egen rolle og ferdigheter. På en side kan man argumentere for at hun i dette tilfellet besitter en rolleforståelse som Donnelly og Young (1988, s. 225) tillegger insideren. På den andre siden refererer hun til “de som er flinkere”, og legger definisjonsmakten der. Det er “de flinke” man definerer seg selv ut ifra.

Funnene viser at ferdigheter og kontekst skaper barrierer for skatere. Erfaringsnivået til skaterne og hvem de skater med spiller inn i ulik grad. Her ser det ut til at de mest erfarne opplever størst aksept i miljøet. For de med minst erfaring oppleves det derimot som om de ikke har innpass i alle kontekster. Jenny sier: “jeg føler ikke jeg er flink nok til å dra på innehaller som Skur 13 og Oslo skatehall og sånn. Så da skater jeg og vennene mine helst ute”. Her vises det til en opplevelse av at det kreves spesifikke ferdigheter for å være i skatehallen. I stedet for å bruke skatehallen velger man i stedet å være ute. Det kan tolkes som et ønske om å selv velge omgivelsene man skater i, av hensyn til eget ferdighetsnivå. I Wheaton og Thorpe (2018, s. 331) forteller en informant om lignende erfaringer, hvordan det å skate i et anlegg laget av menn, for menn, oppleves utfordrende. Dette brukes for å understreke at anlegg ikke nødvendigvis er tilpasset alle ferdighetsnivå. En lignende opplevelse Pia også deler av å stå i en ramp:

Det er bare det at jeg føler at læringsnivået mitt ikke er på topp helt enda, jeg føler meg litt pysete da, som ikke vil stå i rampen [...] Jeg tror det er bare det at jeg ikke føler meg så veldig komfortabel med å være i rampen. For jeg føler ikke meg god nok til det, og jeg tror at hadde hatt litt mer guts så hadde jeg kanskje kjørt på, jeg tror det krever litt mer trening, for min del hvertfall.

Slike erfaringer blir tydelige i store anlegg hvor man skater “vert”, eller hvor det er for høy bue i bowlen. Slike rammefaktorer er utfordrende og kan skape ubehag: “Jeg skater aldri vertical, men jeg har jo vært i en vert[ical] ramp og øvd på pumping, men aldri liksom droppet [...] jeg dropper bare fra miniramp, og det er jeg fornøyd med altså. Jeg er livredde for å tryne” forteller Ida. Oline deler en lignende erfaring: “Jeg følte meg så dum og ville helst liksom... Jeg likte jo å tøffe meg, men jeg visste at jeg ikke var noe god, så det var bare flaut og bare finne ut hvordan man lærer seg og droppe inn”. I disse situasjonene vises det konkret til “å droppe inn”, altså situasjonen hvor man slipper seg fra en kant og ned i

anlegget. Hovedutfordringen kommer til uttrykk som risiko for å skade seg, men det ser også ut til å ligge en dimensjon i den sosiale delen av situasjonen. I og med at hun bruker ordet flaut, er tilsynelatende redselen for å dumme seg ut for andre også viktig. Sisjord (2009, s. 11) har tidligere vist til at snowboardjenter oftere enn gutter opplever ubehag når man skal “droppe inn” i en halfpipe. Atencio et al. (2009, s. 9), har i denne sammenhengen utvidet Bourdieus habitus begrep. Her snakker forfatterne om maskulin habitus - evnen til å ta risikoer og ha tekniske ferdigheter. I en slik tolkning blir risikoen man må ta i enkelte anlegg, eksempelvis å droppe inn, knyttet til det maskuline. Maskuline ferdigheter er en del av den “ekte” kulturen, og gjennomsyrrer av den grunn gutter med feltspesifikk kapital (Atencio et al., 2009, s. 9)

På en annen side kan ikke de teknisk krevende elementene vurderes som utelukkende ekskluderende. Det er også en appellerende dimensjon. Å skate “street” blir av enkelte trukket frem som morsomt, samtidig som det fordrer ferdigheter. Denne formen kan, som for eksempel Pernille sier, representere noe av det beste med skateboard:

Når jeg er i Oslo, da synes jeg det er dritnice og liksom cruise gjennom byen, når du er på streetmission da, det er sånn digg følelse å rulle utendørs liksom første dagen etter vinteren, det er den beste følelsen.

Også Alexandra trekker frem at det å skate ute er noe av det hun liker best:

“Men det er det som er gøy med skating at man kan ha det like gøy med å skate på en fortauskant som... Det spør fra dag til dag, man kan ha en god ramp dag og en god street dag eller en god dag hvor man bare øver på flat-triks.”

Samtidig påpeker også hun at det er en risiko for å falle som kan føles litt ubehagelig. I tidligere forskning har Nairn og Backstrøm (2018, s. 431) trukket frem at jenter, oftere enn gutter føler ubehag ved å skate offentlig. Dette ser imidlertid ikke ut til å være en entydig tendens blant informantene i denne studien.

Grunnen til at det har vært litt av og på er at jeg ikke er så veldig flink å hoppe over ting. Og uten en betongpark er det veldig vanskelig å streetskate hvis du ikke kan ta ollie over ting da, Det er det jeg synes er veldig vanskelig. Å skate uten en

skatepark, fordi jeg ikke er flink på streetskating da. “Ida”

Sitatet illustrerer hvorfor skating krever et høyt ferdighetsnivå. Når Ida selv ikke synes hun er så flink til å skate uten en skatepark, blir rammene for aktiviteten smalere. Atencio et al (2009, s. 17) viser hvordan evnen til å skate i ulike anlegg og kontekster også er med på å illustrere hvem som vinner kapital. Når man så ikke opplever at man kan skate i alle typer anlegg eller kontekster, vil man miste muligheter til å akkumulere kapital. Hvis dette gjelder jenter oftere enn gutter, så fører det til at de har færre arenaer til å skaffe kapital, og posisjonen på utsiden av kulturen opprettholdes. I denne sammenhengen er det også særegen for skateboard at man fysisk må “ta plass”, for å utfolde seg. Dette oppleves som en barriere, som tilsynelatende er størst når man er ny: “Det er så ubehagelig å gjøre det [skate], fordi jeg vet at jeg får mye plass etter hvert, og den plassen var der i virkeligheten, men i min hjerne så følte det ikke sånn” forteller Oline om hvordan det var å være ny i miljøet. Lignende opplevelser er trukket frem av Atencio et al (2018, s. 92).

Det må imidlertid understrekes at alle idrettsaktiviteter kan være vanskelig når man er nybegynner. Likevel vil det faktum at man tradisjonelt sett ikke har organiseringsformer gjøre det vanskeligere for enkelte nybegynnere, og kanskje spesielt for kvinner. Säfvenbom og Jordalen (2017, s. 53-54) hevder at de med lite atletisk kompetanse i større grad er opptatt av å få hjelp til å starte med nye aktiviteter. Dette trekkes mer fremtredende hos jenter enn hos gutter, hevder de. Den følgende formuleringen bærer preg av dette aspektet. Pia trenger tid og støtte for å lære seg noe nytt, men opplever at en, for henne, irriterende kjønnsdimensjon gjør dette vanskeligere:

Gutter ofte glemmer hvor vanskelig det er å begynne å skate og kanskje mister de litt forståelse for at det tar litt lenger tid for noen enn for andre. Der tror jeg mange gutter glemmer litt. At jeg har kanskje ikke like mye... jeg har jo guts for all del, jeg liksom kjører på, men jeg er kanskje litt mer redd og det føler jeg kanskje gutter ikke helt forstår. At jeg synes enkelte ting er mer skummelt, men de bare: “det er jo bare å gjøre det” og jeg bare: “ja, jeg skal prøve jeg har lyst, men du må gi meg tiden jeg trenger” og det føler jeg kanskje gutter generelt glemmer litt da. At det tar litt tid.

Kjønnsrollene i sitatet utarter seg i en konsekvens hvor guttenes dominerende posisjon blir tydelig. Situasjonen illustrerer symbolsk vold, i den forstand at informanten nedvurderer sin

egen fysiske kapital. Dette aspektet fremstår i datamaterialet som en betydelig barriere for flere av informantene, og skal redegjøres for i de kommende avsnittene.

5.2.2 Maskulin dominans

Samtlige informanter deler oppfatningen av at skateboardmiljøet mannsdominert i antall, selv om det kommer flere kvinner til. Alle forteller om gode opplevelser og en generell trivsel i skatemiljøet. Resultatene viser imidlertid at kvinnene opplever sin posisjon i kulturen ulikt. Dette kan til dels forklares ved ulikt erfaringsnivå, men det er også et poeng at opplevelsen av maskulin dominans strekker seg utover ferdigheter og erfaring.

5.2.2.1 Guttene tar all plassen

Flere av informantene beskriver hvordan de har opplevd å være i veien for gutter som skater. Hvis man ikke er god, kan man se at guttene blir irriterte og utålmodige. Dette er ikke nødvendigvis aktiv ekskludering, men mangelfull forståelse hos guttene for informantenes opplevelser. Fortellingene om dette beskrives som om man tar plass som egentlig er forbeholdt gutter, med mindre man er veldig god. Guttene er raskere og bedre, slik Jenny forteller her:

Ja, man har jo følt sånn. Føler egentlig ennå også, følte det og i sommer, men det var bare fordi det var så mange der og de som var veldig flinke til å skate, de skater jo mye raskere [...] og hvis jeg skater en runde så føles det veldig *som man er i veien* [min utheving].

Opplevelse av å ikke prestere på linje med mange av guttene, kan forklares med manglende fysisk kapital. Dermed er man ikke berettiget plassen i feltet, en opplevelse som deles av Pia:

Jeg føler ofte at gutter kan være overlegne og skal vise seg frem og når jeg ikke føler at jeg kan ta så mye plass, det kan være kjipt. Fordi av og til kommer det gutter som kanskje er litt yngre. Og ikke kanskje med på det samholdet de andre er med på, men de kjører liksom for seg selv og tar mye plass da, spesielt i en bowl eller i en ramp.

Sitatet forsterker bilde av en kultur hvor gutters utfoldelse holder jentene på utsiden. Erfarne Oline deler også denne opplevelsen:

De tar jo opp mye plass da. Og de skater veldig fort. Ehm, men man føler seg noen gang litt kjørt over. Jeg og en venninne var faktisk og skatet en streetspot, som er et random sted på tinghuset, og så kom det en kompis. Og det var sånn, “halla” og så kommer det to kompiser, så begynner de å kjøre en spot som er sånn at akkurat der vi skal kjøre, så står vi i veien for der de skal lande... og det føles litt dust fordi vi skal kjøre en sånn her høy kant [viser en lav kant med hendene] og de driver å kjører rundt en trapp som har fem steg da, så hvis jeg ikke var så stolt som jeg er, så hadde jeg ikke orket å være i veien og stått der og liksom prøvd på det dumme trikset mitt, da hadde jeg vært så flau hvis jeg var 10 år yngre og mer usikker, men det er jo liksom alle sin space. Men, vi følte jo på en måte at vi var i veien da. Selv om vi eier den egentlig like mye som dem, men de eier dem på en måte mer, og *de eier på en måte kulturen* [min utheving] også.

Jone: Hva mener du når du sier at de eier kulturen?

Æhm, at de er, ja ikke sant, de eier kulturen fordi de har vært en del av den så mye lengre og så er de på et høyere nivå. Jo de, man føler jo at de, de har jo så mye [...] de er proffe ikke sant, de tjener penger på å skate. De er en del av... det er sånn i Oslo at det er mange sinnsykt gode gutter, på verdensnivå liksom. Det er på en måte annerledes. Og derfor er det på en måte viktige liksom. Det er jobben deres. Mens jeg filmer til en liten konkurranse hvor man kan vinne 1000 kroner.

Slike opplevelser, selv fra erfarne kvinnelige skatere, understreker at den maskuline dominansen ikke kan forklares utelukkende av ferdighetsnivå, som de to første sitatene impliserer. Som Oline sier “eier de” stedet like mye som guttene, men guttene “eier på en måte mer”. Dette forklares ved at de “eier hele kulturen”. På spørsmål om hva det betyr, trekkes guttenes erfaring og skatings mannsdominerte historie frem, og sammen symboliserer dette et eierskap over kulturen. “Dominansen er inkorporert i den maskuline ordens historiske strukturer” (Bourdieu, 2000, s. 13). Derfor er dette også et eksempel på symbolsk vold. Guttene benytter seg av sin forrang, som legitime utøvere på feltet, og dominerer jentene.

Denne påstanden sammenfaller med tidligere forskning på skateboard, som viser at mannlige skatere dominerer feltet og besitter definisjonsmakt (Beal & Wilson, 2004, s. 51). I tillegg kan disse kvinnenes erfaringer også forstås som outsider-erfaringer. Når både nybegynner og erfarne opplever at de er i veien, kan det tolkes som om kjernen av subkulturen er uopnåelig for dem, fordi de ikke er menn. Med referanse til Donnelly og Young (1988, s. 225) som karakteriserer den siste sosialisingsfasen ved aksept eller utstøtning, kan funnene tolkes som at man ikke blir akseptert inn i kjernen av subkulturen, fordi feltets doxa er preget av makten guttene besitter. Slik sett antydes det at de, som kvinner, ikke er “ekte” skatere, noe tidligere forskning har vist i skatemiljøene (Beal & Wilson, 2004, s. 51).

Erfaringen til Oline understreker også en annen, kjent dimensjon i skatefeltet, som svekker kvinners posisjon. Ved å si at guttene er “proffe”, “på verdensnivå og at de tjener penger på å skate” og at de derfor er “viktige”, vises det til kjønnsforskjeller i kommersialiseringprosessen. Guttene besitter den symbolske kapitalen fordi de utnytter sin subkulturelle og fysiske kapital og omsetter den til symbolsk kapital og penger (Bourdieu, 1986, s. 245). Dette er med på å understreke at det er gutters kapital som blir verdsatt, og at jentene blir hengende etter.

5.2.2.2 “Når man tenker på en skater så ser man jo for seg en dude”

En sentral forklaring på hvorfor det er flere gutter som skater er, ifølge flere informanter, at skateboard er en tøff aktivitet. Den er fysisk krevende og innebærer en viss risiko for skade, noe gutter og jenter takler forskjellig. Som Pernille sier:

Skating er litt hardcore, du kan slamme, det er litt gnarly hvis du skjønner. Ja, du må være litt tøff da. Og kanskje det er litt skummelt for mange jenter, hvertfall [...] Hvordan vi er vokst opp med kjønnsroller som har litt sånn, hvis du er gutt så kan du det, hvis du er jente så kan du det liksom.

En interessant observasjon ved utsagnet, er betydningen av kjønnsrollesosialiseringen med tanke på å tåle smerte. Pernille impliserer at forventningene til en skater passer med forventningene som følger med tradisjonelle kjønnsroller. Atencio et al. (2009, s. 10) hevder i denne sammenhengen at risikoatferd gir bedre forutsetninger for å vinne feltspesifikk kapital. Således mister man mulighet til å vinne kapital ved å ikke utsette seg for risiko. Et annet

aspekt ved kjønnsforskjeller og roller knyttes til den historiske konteksten, og forbudet mot skateboard i Norge, slik Alexandra forklarer:

Det var ulovlig i starten, jeg vet ikke om gutter har av natur et mer “criminal mind”, neida, men det er jo en tøff sport, på en måte. Man tryner og skader seg, og tenker liksom, sånn som det har vært i starten med at det var litt sånn gangster.

Bruken av begrep som “criminal mind” og “gangster” kan henspille på skateboard som en aktivitet hvor avstand fra voksenlivets normer tidligere var sentralt (Borden, 2001, s. 137). Begrepene gir også assosiasjoner til det symbiotiske forholdet til punkkultur, maskulinitet og de anti-autoritære kreftene man fant der. Det er likevel nødvendig å presisere at sitatet peker bakover i tid: “i starten” var det litt sånn gangster. Dette kan sees i sammenheng med utviklingen av aktiviteten, og de demografiske endringene (Atencio et al., 2018, s. 13). I tillegg ser man en kobling mellom rolleforventninger og maskulinitet. Dette kan videre relateres til samfunnsforholdene, ifølge Alexandra: “Det [har] kanskje liksom har noe med forventninger, rolleforventninger til kjønn, med strukturene som er i samfunnet. Med å se en jentene subbene bort i gangsterbukse å slå seg, det er for mange ikke helt forenelig.”

Ved å vise til tradisjonelle kjønnsroller og ta utgangspunkt i mannens maskulinitet og risikable adferd, bygges det opp under allerede etablerte forestillinger. Dette kan tolkes som nedvurdering av egen verdi, hvor man selv inntar posisjonene som dominert ved å innrette seg etter etablerte kjønnsroller (Bourdieu, 2000, s. 44). Resultatene kan sammenlignes med studien til Kay og Laberge (2004, s. 159) fra et Adventure Racing-miljø. Her hevder forfatterne at diskursen i miljøet naturaliserer kvinnelig svakhet ved forestillinger om menns fysiske “tøffhet” og kvinnenens “svakhet”. Den maskuline dominans kommer i så tilfelle til uttrykk ved at forestillingene om “tøffe gutter” er naturliggjort (Bourdieu, 2000, s. 43).

Denne forestillingen deles også av Pia, som omtaler vanskelige triks som “guttete”. Videre presiserer hun at det er forskjell mellom jenter og gutter:

Der tror jeg liksom det er litt forskjeller mellom gutter og jenter da. Det er jo at gutter kanskje gir litt mer faen, og de bare kjører litt på, og har litt mer det der... adrenalinet, og de synes det er gøy uansett. Mens jeg tror veldig mange jenter tenker: uff, det er skummelt.

Her tillegges guttene og jentene sosialt konstruerte forskjeller i konseptualiseringer av hva som er maskulint og hva som er feminint. Den sosialt konstruerte forskjellen mellom kjønnene er naturligjort, og dette kan av den grunn forstås som en doksal erfaring (Bourdieu 2000, s. 17). Bourdieu (2000, s. 31) var opptatt av verdien av kroppen og her vektlegges adrenalin som et produkt av risiko og sådan også noe maskulint. Det kan tolkes som om det ligger i guttens habitus “å gi faen”, mens jentenes habitus er feminine disposisjoner uttrykt som: “uff, det er skummelt”. Dette sammenfaller med forskning gjort i brettseilings-miljø, hvor kvinner gir uttrykk for at de trenger å kjenne seg trygge og ha kontroll over situasjonen (Wheaton, 2013, s. 50). I en slik tolkning vil det være det “tøffe” ved mannen som rettfærdiggjør maskulin dominans på skatefeltet, fordi “det legitimerer en dominansrelasjon ved å innskrive den i en biologisk natur som selv er en naturalisert sosial konstruksjon” (Bourdieu, 2000, s. 31).

Innenfor skatefeltet styres anerkjennelse av kroppsliggjorte attributter. De som har en habitus som ligger tett på den idealiserte praksisen og de rette smaksdistinksjonene, vil også få tilgang til sosiale og kulturelle fordeler (Atencio et al., 2009, s. 5). Pia forteller at hun ikke føler seg som en skater fordi hun ikke “gutser”. Dette kan tyde på en opplevelse av å ikke fylle kravene fra skatekulturen. Jeg tolker dette som om at hun knytter ideen om å være skater, til et krav om å besitte subkulturell kapital i form av noe fysisk. Wheaton (2013, s. 33) trekker denne koblingen mellom den subkulturelle kapitalen og det fysiske, og hevder at det også er en kroppslig dimensjon i den subkulturelle kapitalen. Begrepet “gutser” skaper en idé om hvordan man erverver kapital som skater og hvilke kroppsliggjorte attributter som forventes. Slik sett vil en maskulin habitus som kommer til uttrykk i skatings tøffhet og risikobaserte adferd, støtte opp under en maskulin dominans fordi gutter besitter denne habitusen, og av den grunn den legitime, felt-spesifikke kapitalen.

5.2.2.3 Men gutter er også venner

Samtidig som informantene formidler opplevelser av å være mindre verdsatt, har alle tilsynelatende gode kompiser i skatekulturen. Flere påpeker at de ofte skater med kompiser og at kompisene kan være både inspirerende og hjelpsomme. På spørsmål om hvordan det var å være den eneste jenta som skatet svarer Ida:

Det gikk helt fint, fordi jeg hadde så gode venner. De guttene jeg var venn med gikk jeg og i klasse med, det var medstudenter og jeg var veldig trygg på de da. Så jeg syntes det gikk helt fint.

Hun legger vekt på at det ikke spilte noen rolle å være den eneste jenta fordi hun var trygg på kameratene sine. For Pernille synes det også helt naturlig å være den eneste jenta: “Nei, jeg tenker ikke så mye over det, for jeg er litt vant til det nå. Det hadde jo vært fett om det var en jente til liksom”. På mitt spørsmål om det var annerledes i starten, svarte hun: “Nei, fordi, liksom helt fra jeg begynte å skate har jeg vært den eneste jenta da, så det å henge med guttene er *normalt* for meg, så jeg tenker ikke noe over det [min utheving]”.

Situasjoner hvor man er i mindretall, kjønnsmessig, beskrives i denne sammenhengen som den etablerte orden. Det kan forstås som feltes doxa (Bourdieu, 2000, s. 9). Pernille og Ida gir uttrykk for å være komfortable med situasjonene, og trekker frem at nettopp dette er moro. Slike poeng tydeliggjør at ikke alle deler samme erfaringer. Backstrøm og Nairn (2018, s. 432) gjør et poeng ut av at kvinner har ulike erfaringer fra skatekulturen. De beskriver kvinner som ikke opplever begrensninger som følge av kjønnsdimensjoner, og som ser på det som sin rett å ta plass i skatefeltet på samme linje som de andre. Samtidig illustrerer Pernille og Idas eksempler hvordan maskulin dominans blir naturalisert, og hvordan kvinner som følge av dette blir objekt for usynlig symbolsk vold (Bourdieu, 2000, s. 9-10). Det må imidlertid understrekes at flere også opplever guttene som støttende og positive til økende antall kvinner i skatekulturen, en forestilling Pia forteller om:

Men ellers så føler jeg de støtter opp om det, jeg føler de fleste gutter og alle gutter jeg kjenner synes det er veldig gøy at jenter er begynt å skate. De oppmuntrer til det og de synes det er kjempekjekt og fett at det er flere jenter som har lyst til å være med og er med. Og da føler jeg ikke det som en negativ ting på en måte.

Oline forteller også om gode, mannlige kompiser i miljøet:

Jeg har skatet masse med kompisene mine, og mange av de er også på samme nivå som meg og da deler vi jo den aktiviteten da. Sånn som alle andre. For det har jo ikke noe å si egentlig hva slags kjønn man har. [...] Men det er jo fremdeles viktig. Fordi man blir oppfattet som jente når man kommer i parken, og første gang jeg begynte å

skate så fikk jeg masse hyggelige kommentarer når jeg kom i parken. Og jeg var litt nervøs, men de var jo bare glade for å se meg.

Samtidig som hun vektlegger at gode opplevelser hun har hatt, er sitatet også motsetningsfullt. Hun sier det ikke har noe å si hvilket kjønn man har, samtidig som hun også sier det motsatte. Dette underbygger tendensen i datamateriale, hvor jentene har gode mannlige venner, men likevel er i mindretall. Den symbolske volden kommer til uttrykk i antallet, og befester dominansrelasjonene (Bourdieu, 2000, s. 9). Slik informantene beskriver situasjoner blir de utsatt for symbolsk vold ved at de tilslutter det “naturlige” i at de, som kvinner, er i undertall. Selv om ikke alle trekker dette eksplisitt frem, kan dette forstås i forlengelse av Bourdieus (2000) tanker om maskulin dominans. Skateboard har gjennom historien vært et mannlige domene. Når kvinner skal fortelle om sine erfaringer, forekommer det at “de som domineres tar i bruk kategorier som er konstruert ut fra de dominerendes synspunkt på dominansrelasjonene, og får således disse kategoriene til å fremstå naturlige (Bourdieu, 2000, s. 43).

5.3 (re)definere feltet

Temaet “(re)definere skatefeltet” må forstås som informantenes erfaringer med å endre en kultur, samt deres opplevelser og deltakende praksis i møtet med endringene. Disse temaene er viktig fordi opplevelsene av maskulin dominans også handler om et ønske å utfordre dominansen og (re)definere feltet, som alltid er åsted for maktkamp. Dette er viktig fordi de som holder den dominerende posisjonen i feltet besitter makten til å avgjøre hvem som er legitime deltakere i feltet (Bourdieu, 1993, s. 73)

5.3.1 Organisering

Skateboards posisjon som en motkulturell aktivitet ser ut til å viskes ut. Tendenser i dataene skildrer en kultur i endring. Endringen kommer til uttrykk ved at det blir flere kvinnelige skatere. Samt en generell bevegelse mot den tradisjonelle idretten, blant annet i form av organiserte treninger.

Enkelte av informantene etterlyser tilbud som kan gi trygge arenaer for å utvikle seg som

skatere. Det gjøres et poeng av at det allerede eksisterer ulike organiseringsformer som i noen grad legger til rette for dette, men tilbudene må treffe rett. Skateskole for barn hjelper ikke for unge voksne. Eksempelvis nevner Jenny at tilbudene kunne vært mer tilgjengelige, og enklere å oppdrive selv. Pia trekker frem hvordan man som “ung voksen” ikke fanges opp av noen gruppe:

Det hadde vært gøy å sett et tilbud for eksempelvis unge voksne. Jeg tok heller tak og spurte noen venninner og de bare «ja, jeg har så lyst å lære meg», så jeg liksom dannet min egen lille nybegynnergruppe. Det synes jeg har gjort det litt gøyere for da er noen på samme nivå.

Sitatet kan tolkes som et behov for å skate med noen som er på samme nivå som en selv, og å skape trygge rammer rundt aktiviteten. En slik gruppe vil kunne bidra til å bygge sosial kapital, i den forstand at deltageren utvider sitt sosiale nettverk, (Bourdieu, 1986, s.249). I tillegg kan det tilrettelegges for både subkulturell og fysisk kapital. Interessant nok, kan det også forstås som et innovativt forsøk på å redefinere feltet, i den forstand at informanten selv tar tak for å skaffe seg et trygt læringsmiljø. På en annen side hevder Bourdieu (1986, s. 249) at den sosiale kapitalen ikke kan forstås uavhengig av kapitalen nettverket besitter. Slik sett vil en gruppe av nybegynnere besitte lite feltspesifikk kapital.

Enkelte av informantene er eller har vært involvert i ulike former for semiorganiserte treningsformer. Dette understreker spenningen mellom friheten skatere hegner om, og den strukturerte øvingen som kreves for å bli bedre. Dette kan forstås som et forsøk på å bevare det særegne med skating, samtidig som man skaper en arena hvor skatere får øve og har tilgang på instruktører. Samtidig er den organiseringsformen det refereres hyppigst til “jenteskate” - som jeg utdyper under. Fremveksten av denne organiseringsformen, stammer fra et ønske om å inkludere flere jenter i en mannsdominert aktivitet (Tjønndal, 2019, s. 99).

5.3.1.1 “Jenteskate”

Selv om informantene har diskutert ulike former for organisering, er det spesielt en form som er tydeligst etablert. Denne organiseringsformen omtales i hovedsak som en variant av “jenteskate” og har som hovedmål å skape et felt hvor det bare er jenter, og hvor de kan skate i trygge rammer. Det ligger ikke i dette prosjektets hensikt å diskutere detaljert hvordan man

kan gjennomføre ulike former for jenteskate, men i hovedsak går dette ut på å skape en enkjønnet kontekst. Flere informanter omtaler dette og vurderer det som et viktig inkluderingstiltak. Enkjønnede kontekster reiser imidlertid spørsmål om kvinners posisjon i kulturen, og hvilken betydning tiltaket har.

Alle informantene er kjent med ulike former for jenteskate. Enkelte av informantene trekker frem at de hadde et slikt tilbud å gå til når de selv startet å skate. Tiden de fikk for seg selv i hallen blir ansett som et høydepunkt i uken. Pernille forteller: “Vi dro dit hver tirsdag, jeg husker jeg bare gledet meg hele uken til det ble tirsdag og jeg kunne dra å skate.” Også andre deler denne opplevelsen av at jenteskate kan være en arena for idrettsglede. I historisk øyemed har Hargreaves (1994, s. 243) diskutert “women only philosophies”, og hevdet at slike kontekster kan skape trygge rammer for idrettsaktivitet, uten at man føler seg inadekvat, som også kommer til uttrykk i dette sitatet av Pia:

Det tror jeg er veldig bra med det her med girls skate og alt mulig. Det tar den terskelen liksom ti hakk ned da. Fordi at du føler deg litt dum når du står ut med masse gutter som kjører i en bowl og liksom bare kan kjøre og kjøre og, opp og ned og du klarer så vidt å gå fremover.

Jeg tolker sitatet dit hen at, ved å skape en egen kontekst ut gutter, så blir det også tryggere. Hun slipper opplevelsen av å føle seg synliggjort og dum. Oline peker også på at et slikt tilbud var viktig for å gi henne en arena hvor hun følte seg trygg i oppstartsfasen, men hun trekker samtidig frem at: “jeg fant liksom ikke noen venninner som jeg ble bestevenn med”, og av den grunn ble hun ikke hektet på skating med det første. Dette illustrerer behovet for sosiale nettverk i miljøet og å kunne bygge sosial kapital. Det å skape en enkjønnet kontekst, vil i så tilfelle ikke være nok i seg selv. Fra tidligere forskning har Backstrøm og Nairn (2018, s. 431) vist at selv i situasjoner med fokus på å øke jenters synlighet, gjennom enkjønnede kontekster, vil enkelte unngå å bli sett. De er redde for å gjøre feil eller dumme seg ut. Alexandra ser ut til å være bevisste på slike barrierer, og sier det er viktig at man har initiativtakere som aktivt jobber med disse organiseringsformene:

Jeg har venninner som har holdt det gående med jenteskate i Tromsø og Bodø og Trondheim og fellesnevneren er at alle de tre har tatt mer ansvar enn bare det å åpne dørene og bare være i skateparken, men har heller vært sånn “ja, er det noe dere lurer

på” [...]. Alle de har vært så bevisste på hvordan det var selv å være ny at man derfor har litt sånn ekstra ansvarsfølelse for å være inkluderende og derfor oppsøke de som står og øver på noe, og gi de tips, fordi man hadde de opplevelsene selv, man skulle ønske man hadde det sånn selv.

Den ekstra ansvarsfølelsen forklares med egne opplevelser av å stå alene som kvinne i skatemiljøet. Av den grunn har initiativtakerne blitt ekstra oppmerksomme på behovene man har som nybegynner. Det bygger på et ønske om å gjøre feltet mer tilgjengelig enn tidligere, fordi de selv har blitt utsatt for den symbolske volden som oppstår i kraftig mindretall (Bourdieu, 2000, s. 10). Denne erfaringen blir grunnlaget for å utfordre feltets etablerte doxa ved å tilrettelegge for styrket inkludering. Bourdieu (1993, s. 73) omtalte en slik prosess som heterodoxa og hevdet at dette kan føre til jevnere fordeling av makt mellom de dominerende og dominerte. Skatekulturen tillater i utgangspunktet ikke at kvinner tar plass, derfor må kvinnene selv skape arenaer for å akkumulere kapital.

Denne organiseringsformen kan gjennomføres på flere måter. Hvem som er initiativtakere vil naturligvis variere, men poenget er det samme. Tidligere forskning trekker frem slike organiseringsformer som effektive i et inkluderingsperspektiv. Atencio et al. (2018, s. 87) påpeker at rene jentegrupper tiltrekker seg flere nye deltakere. Dette sammenfaller med Tjønndal (2019, s. 99), som i en norsk kontekst tar til ordet for en slik organiseringsform.

5.3.1.2 “en uheldig konsekvens av et rekrutteringstiltak”

Selv om denne organiseringsformen i stor grad kan forstås som et gode, poengteres det at jenteskate ikke nødvendigvis er et mål i seg selv. Både Alexandra og Oline problematiserer fremveksten av jenteskate. Den enkjønnede konteksten er med på å bygge opp under en forestilling om at man er jenteskater, og ikke en “ekte” skater. “Det skal jo ikke egentlig bety noe hvilket kjønn man har,” sier Oline. Alexandra utdyper:

Jeg tror det der er noe alle jenteskatere er enig i. At det er litt irriterende at det blir det der fokuset på å være jenteskatere. Det er jo ikke alle som kjenner seg igjen i det. [...] Hvorfor skal vi legge det der fokuset på å være gutt eller jente? Kanskje man skaper et større skille, men samtidig så er det sykt viktig, det er viktig å anerkjenne at man er minoritet for å kunne likestilles.

Sitatet fremhever to interessante dimensjoner av problematikken. På den ene siden problematiseres fokuset på jenteskate, fordi det kan bidra til å øke skillet mellom gutter og jenter. Dette diskuterer også Hargreaves (1994, s. 248), som hevder at selv om slike rammeforhold som enkjønnede kontekster kan være et gode, kan det også konsolidere forskjellene mellom menn og kvinner. På den andre siden, viser Alexandra til viktigheten av å erkjenne at man er en minoritet for å kunne likestilles.

Det kan tenkes at et uproporsjonalt stort fokus på “jenteskate” også kan ha den uheldige konsekvensen å sementere inntrykket av at jenter ikke hører til i kjernen av skatekulturen. Hvis jenteskateren i hovedsak har sin plass innenfor tilmålte tider og på egne dager, kan dette være med å plassere kvinner i kulturens periferi og forsterke bildet av at de er “outsidere”. Det overordnede målet er, som Oline påpeker: “Man vil jo på en måte egentlig at jentene skal føle at de skal ha plass når som helst ellers.”

Samtidig trekker enkelte informanter jenteskate inn i en mål-middel-diskurs, hvor en slik organiseringsform forstås som et viktig bidrag til å styrke inkluderingen av kvinnelige skatere, fordi det senker terskelen for å begynne. Tjønndal (2019, s. 90) poengterer at organiseringsformer som dette kan forstås som endringsprosesser. I denne forbindelsen kan det være nødvendig å skille mellom hva som er målet og hva som er middelet, slik Alexandra gjør: “jenteskatemiljøet blir så trygt og robust at jentene er trygge nok i seg selv til å bare kunne skate med guttene, det er det som er “the final goal”.

En slik enkjønnet kontekst som skapes i jenteskate, gir rom for å utvikle seg i trygge miljøer. Dette er poenget til Jenny og Pia, som nybegynnere ønsker de trygge rammer. Ved å tilrettelegge for at flere kan få styrke sin kapital, vil man også kunne være mer synlig på feltet. Pernille beskriver en slik utvikling som en “sirkel”, hvor det “[...] at man ser rundt seg og ser jenter og da blir det på en måte litt mer greit da, eller, normalt og da tør andre jenter å komme.” Dette kan relateres til Bourdieu (2000, s. 98) sin redegjørelse for endringsfaktorer for kvinner, der han poengterer at synlighet øker mulighetene for å knuse doxa.

Den subkulturelle kapitalen erverves ved å ta avstand fra gruppen man ikke er en del av (Thornton, 1995, s. 99). Med jenteskate legger man seg tettere innpå tradisjonelle organiseringsformer, kan det tenkes at man samtidig mister en mulighet til å erverve

subkulturell kapital. Dette trenger ikke være et problem i seg selv. utfordringen kan imidlertid være at subkulturell kapital vil forbli et uttrykk for hvem som er legitime utøvere på feltet. Atencio et al (2009, s. 17) tegner opp en distinksjon mellom ulike former for skating, og viser sådan at gutter har flere muligheter til å erverve kapital. På en annen side argumenterer Tjønndal (2019, s. 96) for at egne tider for jenter i en skatehall også kan forstås som en distansering fra tradisjonell idrett. Informantene hennes besitter fremdeles autonomi, selv om de deltar på jenteskate. Forskning har vist at det kreves en form for aktivt arbeid for å endre mannsdominansen. Dette poengterer både Rinehart (2005, s. 240), som sier at skatemiljøer reproducerer maskulin dominans uten en form for forbundsstyring eller andre tiltak for å motvirke dette, og Wheaton og Thorpe (2018, s. 337) som hevder innlemmelsen av skateboard i OL gir en unik mulighet for å formalisere krav til inkludering av kvinner.

Jenteskate, i sine ulike former, representerer i derfor en mulighet for jenter til å styrke sin feltspesifikke kapital i både subkulturell og fysisk forstand. Slik Alexandra forklarer jenteskate, kan man sørge for at det blir: “null stress og null terskel, det handler om tryggheten”. Ved å gi rammer for inngangen til feltet gis det uttrykk for at det skapes en arena hvor man utvikler fysisk-motoriske ferdigheter, samtidig som man får ta del i et felleskap hvor subkulturell kapital kontinuerlig (re)konstrueres.

5.3.2 Sosiale medier - representere seg selv

Sosiale medier ser ut til å være en stor del av flere av informantenes hverdag.

Det er imidlertid noe variasjon i hvor aktive de ulike informantene er. Gjennom analysen kommer det likevel frem at enkelte av informantene ser på sosiale medier som en måte å (re)definere skatefeltet på. Det tillegges en spesielle verdi i denne studien fordi det kan sees i forlengelse av skatefilm- og DIY-tradisjonen .

5.3.2.1 (re)presentere og inkludere

Enkelte av informantene tenker på sosiale medier (i hovedsak Instagram) som arena for inkludering og for å representere seg selv. Sosiale medier tillegges en spesiell verdi, fordi det ansees som en viktig del av kulturen, samtidig som det er nytt. Alexandra reflekterer over hvorfor det i dag er flere jenteskatere enn når hun selv startet å skate. Her trekker hun frem at

“det ikke har kommet av seg selv” og at hun tror nettopp det å promotere jenteskatere på Instagram har vært en del av arbeidet. I stedet for å tenke deterministisk på utviklingen, inntar Alexandra en posisjon hvor jenteskatemiljøets eget initiativ og arbeid med å redefinere feltet har hatt, og har, en viktig rolle for å engasjere flere jenter. Dette sammenfaller med påstander fremsatt av Atencio et al. (2018, s. 97) om hvordan eksplisitt satsing på jenteskatere også er beste måten å være inkluderende på.

Også Oline, som er opptatt av å jobbe aktivt med å inkludere jenter i skatemiljøet forteller hvordan hun bruker Instagram til dette: “vi kan liksom representere oss selv gjennom sosiale medier og da synes flere stereotypier av jenter. Det finnes ikke bare en jenteskater.” Oline konkretiserer her hvordan hun tenker om å inkludere flere jenter i skatemiljøet. Instagram blir i dette tilfellet en arena hvor de skaper rom for en alternativ skater-identitet. Videre får sosiale medier verdi i at det kan bidra til å utfordre den aksepterte idéen om at man må være veldig god for å presentere seg selv i skatefilmer (Willing, 2019, s. 514). Ved å hevde at det ikke finnes bare “en jenteskater”, kan dette tolkes som om at jenteskatere også er en heterogen og mangefasettert gruppe. En slik tanke, kan sammenlignes med selvpromoteringen jenteskatgruppen “The Park Gang” gjorde: “[they] saw themselves as individuals with unique personalities who took pride in being different, fun, and alternative”. I denne studien konkluderte forfatterne med at dette gjorde det lettere for jenter å tenke på seg selv som skatere (Pomerantz et al., 2004, s. 553-555).

Forestillingene om hvordan inkluderingsprosessen skal gjøres, deles av Alexandra:

Vi skal gjøre det så *lavterskel* så mye. Hvis man bare legger ut av de som tar kickflip med en tier [avansert triks] så blir det veldig utilgjengelig for mange også. Så det har vært litt fokus på en måte ufarliggjøre. *Ufarliggjøre* hvor gode ferdigheter folk må ha før de begynner [min utheving].

Det legges vekt på at man må ufarliggjøre skating på sosiale medier. Sitatet tyder også på at ferdigheter spiller en stor rolle. Målet med å ufarliggjøre er å tone ned verdien av fysisk kapital. Willing (2019, s. 514-515) viser, dog med voksne menn som eksempel, at det er mulig å skape alternative bilder av hvem en skater er. Her argumenterer forfatteren for at det er en inkluderende verdi i å representere relaterbare situasjoner i form av både humoristiske og dedikerte mennesker i skatevideoer. Det har en særlig inkluderende effekt fordi det står

som en kontrast til det hypermaskuline og høy-presterende innholdet man tradisjonelt ser. Slike tilfeller kan forstås som forsøk på å skape en heterodoksisk diskurs på sosiale medier. Gjennom å skape seg selv på nettet, kan man bryte ned forestillinger om hvem en skater er (MacKay & Dallaire, 2013, s. 189). Til forskjell fra gruppen MacKay og Dallaire (2013) omtaler, har informantene en tydeligere feministisk agenda. Der hvor “The Skirtboarders” konstruerer nye bilder av hvem en skater er, uten å selv hevde de har en tydelig feministisk profil, vil Oline og Alexandra legge vekt på å nettopp representere seg selv for å styrke inkluderingen. I så tilfelle kan dette forstås som aktivt arbeid med å redefinere feltet.

Produksjon av filmer og lignende materiale er ansett som et kjent trekk ved skatekulturen og har siden fremveksten av aktiviteten på 60-tallet vært svært populært (Dinces, 2011, s. 1515). To av informantene forteller at man som oftest ser gutter på skatevideoer. Dette sammenfaller med skatemedier forøvrig, hvor kvinnelige skatere er lite representert (Wheaton & Thorpe, 2018, s. 328). Samtidig har man, i lys av fremveksten til sosiale medier også fått flere muligheter til å påvirke dette. Flere av informantene trekker frem at man selv velger hvem man følger på sosiale medier og derfor kan man se annet innhold, med jenter i sentrum:

For å si det sånn så har jeg sett mye videoer på Youtube med liksom gjengen som har vist meg da, og da er jo det bare gutter, nesten. Men på sosiale medier der tror jeg, det har jo å si hvem du følger [...] Nå følger jo jeg veldig mange jenter som eksempelvis er med i girlsskate og diverse. “Pia”

Om skatefeltets etablerte doxa skaper forventninger til at det er menn som representeres i skatefilmer, vil det at kvinner poster innhold på sosiale medier representere et normbrudd. Sitatet kan tolkes som om sosiale medier har gitt rom for representasjon og en valgmulighet som kan tilrettelegge for å fremme kvinnelige skatere. Dette gir assosiasjoner til Bourdieus (1993, s. 72) fremstilling av maktkampen på feltet, hvor nykommeren forsøker å bryte gjennom en barriere. Denne forestillingen deles av Pernille, som også legger til at formatet er spesielt egnet: “så kan man være sin egen distributør, med å filme og poste selv [...], Instagram er på en måte, det at du kan legge ut en video på ett minutt gjør det perfekt for å legge ut skating.”

Slik jeg tolker dette kan sosiale medier gi rom for å videreføre et populært trekk ved skatekulturen, samtidig som det gir skateren mulighet til å “være sin egen distributør”. Valget

av dette begrepet kan indikere en maktforskyvning, hvor den enkelte skater får større muligheter til å representere seg selv. Fra tidligere forskning er det kjent at “self-expression” er en viktig del av aktiviteten, og en måte å uttrykke egen individuelle stil. Dette kjennetegnet ved kulturen har vokst frem samtidig som man har ekskludert kvinner fra slike videoer (Chivers Yochim, 2010, s. 92, s. 143). Dette har naturligvis ført til at kvinner ikke blir representert. Sosiale medier kan, i så tilfelle, snu denne tendensen og samtidig som det har forankring i DIY-kulturen. Det er imidlertid forskjeller, som langt på vei ser ut til å skyldes erfaring. Informantene med lang erfaring, er på den ene siden opptatt av hvordan de kan representere seg selv og andre kvinnelige skatere på sosiale medier. På den andre siden kommer det frem av analysen av dette ikke skjer i like stor grad blant de mindre erfarne skaterne.

5.3.2.2. “shit, de er gode”

Selv om flere av informantene gir uttrykk for hvordan de bruker sosiale medier aktivt som en inkluderingsplattform, kan det også være et tveegget sverd. På den ene siden skaper det mulighet for å representere seg selv, på den andre siden kan det oppleves avskrekkende. Flere informanter tegner et bilde av at de ikke ønsker å poste bilde eller videoer, fordi man opplever at man ikke er dyktig nok. Pia kunne eksempelvis godt tenke seg å legge ut noe, hvis hun var bedre: “på et punkt, når jeg føler at jeg har kommet meg litt opp på et bedre nivå, å kunne lage gøy video eller noe. Det synes jeg hadde vært kjekt.” Hun poengterer at hun aspirerer mot å lage en gøy video, som kan tolkes som en illustrasjon på outsiderposisjonen, men også hennes manglende fysiske kapital. Slik sett, virker dette som en motsetning til mer erfarne Pernille, som forteller at hun er “stoka” på å lande triks, og derfor legger ut videoer. Hvorvidt man er komfortabel med å legge ut noe, blir da også en del av et større bilde hvor ens fysiske kapital og nærhet til kjernen av subkulturen spiller inn.

Når man ser videoer av de beste skaterne, blir forskjellene i ferdighet tydelige. Det kan på en side oppleves inspirerende, men på en annen side distanserende, som Ida forteller: “Det er så sykt høyt nivå at jeg vet at aldri om jeg kommer til å få det til liksom”. Videre forteller hun om hvorfor hun ikke legger noe særlig ut på sosiale medier selv: “Jeg synes ikke det er bra nok, jeg synes det er for amatør eller dårlig, så jeg synes det er flaut å legge det ut.” Sitatet sammenfaller til dels med Pias opplevelse, men løfter samtidig frem en ny dimensjon. Slik Bourdieu (2000, s. 45) forklarer den symbolske volden gir den utslag i selvkritikk, som Pia

her driver med. En tolkning, vil også kunne være at de, som kvinner, ikke selv har vært med å definere hvilke standarder som skal gjelde. Historisk sett har idrettskvinner evaluert seg selv basert på kriterier skapt av menn (Hargreaves, 1994, s.3 9). Også i en aktivitet som surfing, med tette bånd til skateboard, er det mannlige standarder som definerer (Wheaton, 2013, s. 60).

En annen viktig dimensjon som kommer frem av analysen er hvordan sosiale medier har blitt et bindeledd i organiseringsfasen. Noen informanter forteller om ulike grupper på sosiale medier de er medlem av, og at enkelte av disse er utelukkende for jenter. Slike grupper trekkes frem som en styrke, fordi man kan avtale når og hvor man skal møtes. Dette er illustrerende for hvordan man bruker sosiale medier til å bygge nettverk, og i forlengelse av det, sosial kapital. Alexandra beskriver også hvordan hun brukte sosiale medier for å finne jenteskatemiljøet. Ved å anvende søkeord som jenteskate eller girlsskate, kom hun i kontakt med det etablerte skatemiljøet i byen. Dette viser hvordan økt tilstedeværelse på sosiale medier også kan bidra til å synliggjøre og styrke jenteskatemiljøet. I undersøkelser gjort av MacKay og Dallaire (2013, s. 181) trekker skaterne frem at jo flere jenter som blir med i gruppen, jo givende blir aktiviteten. I tillegg legger skaterne i denne artikkelen vekt på verdien av å øke antallet kvinnelige skatere, fordi da har man makten til å “fysisk ta over skateparkene”.

I lys av skateboards mannsdominerte historie blir kvinnene nykommere, som aktivt må jobbe for sin posisjon. Bourdieu (1993, s. 72) mener at alle felt består av kamp om posisjoner. Slik sett kan dette forstås som et aktivt arbeid med å redefinere feltet å gjøre det mer inkluderende. Donnelly og Young (1988, s. 237) legger vekt på at den subkulturelle identiteten er dynamisk, og derfor også kan endres. Ved å kontinuerlig (re)presentere seg selv kan man utfordre den etablerte idéen om hvem en skater er og (re)organisere feltet slik at man skaper arenaer for å akkumulere kapital. Når feltet er slik, fremstår det fornuftig at de som er opptatt av å gjøre skatefeltet mer tilgjengelig for jenter, også forsøker å senke terskelen for deltagelse. Slik sett, er forsøk på å (re)definere skatefeltet, gjennom å ufarliggjøre trolig et godt tiltak.

6.0 Avsluttende oppsummering

Denne studien har hatt til hensikt å belyse kvinners erfaringer i skatemiljøet med særlig fokus på maskulin dominans. Opplevelsene informantene har fra skatekulturen har naturligvis variasjoner, men analysen viser noen hovedtrekk. Formålet har vært å løfte frem hva som trekker kvinnene til skatekulturen, opplevelser og utbytte, og hvordan kvinnene konseptualiserer egen posisjon i et mannsdominert miljø. Disse erfaringene er sett i lys av endringsprosessen aktiviteten står i. Derfor har det også blitt lagt vekt på hvordan kvinner som skater i dag aktivt arbeider med å (re)definere skatefeltet.

6.1 En motsetningsfull kultur i endring

Den første problemstillingen: “Hvilken betydning har subkulturelle særtrekk for kvinnelige skateres erfaring i kulturen” handler om hvilke elementer i skatekulturen informantene anser som viktige. Her belyses ulike kjennetegn ved skatekulturen og hvordan ulike erfaringer vektlegges. Informantenes beskrivelser av skatefeltet er sprikende, til dels motsetningsfylte og indikerer en pågående endringsprosess. Funnene viser at ulike elementer i skatekulturen erfares forskjellig av informantene. Miljøet ser ut til å trekkes mellom bevaring av gamle motstandstradisjoner, uformelle verdier preget av individualitet og utvikling, og nye organiseringsrammer. Funnene viser at enkelte informanter tilskriver motstandselementet stor verdi, mens andre i liten grad er opptatt av dette. Der hvor somme legger vekt på at skatekulturen kan være lukket og utilgjengelig, poengterer andre at den er svært inkluderende. Informantene trekker frem mulighet for mestring, frihet fra trenere og tilmålte treningstider som viktige faktorer for skateboards grunnleggende appell. Samtidig tid som flere erkjenner at utviklingen er i retningen den tradisjonelle idrettens rammer, og ønsker flere organiserte tilbud. Noen uttrykker en form for opposisjon mot disse endringene, mens andre stiller seg positive og er glade for flere konkurranse- eller treningsmuligheter.

For enkelte viser resultatene at subkulturelle særtrekk gjør seg gjeldende som en viktig del av erfaringene deres som skatere. For andre har dette en mindre verdi og meningen med aktiviteten forklares gjennom faktorer som er kjent fra idretten for øvrig, hvor mestring og glede står sentralt. Dette er viktig å nevne i et prosjekt om kjønn, fordi de “harde” verdiene og elementene skateboard tradisjonelt er beheftet med, er en av forklaringene på hvorfor kvinnene er holdt utenfor (Atencio et al., 2018, s. 13). Erfaringene funnene belyser, blir i så tilfelle indikatorer på hva som trekker informantene til en kultur hvor de utsettes for maskulin

dominans og symbolsk vold. Det interessante med resultatene er derfor at det ligger appellerende trekk i de subkulturelle elementene, også for kvinner.

Et betydelig trekk med skatekulturen er verdien av stil. Dette vektet ulikt av informantene. Enkelte poengterer at skatestil i hovedsak er et praktisk anliggende, mens andre vurderer det som en mulighet for markere avstand fra samfunnet. Funnene viser imidlertid at dette også må forstås i en større kontekst, og illustrerer særlig hvordan stilen har betydning for tilhørighet til kulturen. I forlengelsen av dette pekes det på at skating har en unik, sosial dimensjon som er særegen for aktiviteten. Det sosiale har derfor mening utover idrettsutfoldelsen, og blir en arena for å utvikle sosial kapital. Dette er erfaringer fra skatekulturen som illustrerer hvordan man akkumulerer subkulturell kapital, og informantene bruker disse faktorene til å distingvere seg fra samfunnet for øvrig.

Oppsummeringsvis har subkulturelle særtrekk stor betydning for kvinners erfaring i kulturen. Et sentralt funn er at erfaringene som deles kan kobles til en intensjonell identitetsjakt hvor subkulturelle elementer er sentrale. Til tross for at enkelte tilskriver dette mer verdi enn andre, ser det like fullt ut til å være viktig for alle. Flere av informantene er opptatt av koblingen mellom aktiviteten, uttrykksformer, det sosiale nettverket og en form for subkulturell identitet. Disse faktorene trekkes sammen og illustrer hvorfor skateboard er en del av livsstilen deres. Livsstil og skateboard blir sådan knyttet til en distinkt, alternativ måte å leve på og tydeliggjør deres sosiale identitet (Wheaton, 2004, s. 4).

6.2 Barrierer

De følgende avsnittene tar sikte på å svare på første del av den andre problemstillingen: “hvilke utfordringer står kvinnelige skatere overfor i en mannsdominert kultur”. Av funnene kan man lese ulike former for barrierer og utfordringer som skaterne møter. Allerede fra inngangen til feltet reflekterer erfaringene dominansrelasjoner og skatekulturens maskuline preg. Særlig pekes det på en forventning om at en skater først og fremst er en gutt. Dette har blitt trukket frem som en viktig årsak til at flere av informantene ikke begynte med skating, når de opprinnelig hadde tenkt. Det må understrekes at det er variasjon i størrelsen på barrierene som oppsummeres i de følgende avsnittene. Ferdighetsnivå toner ned barrierene, i det minste for noen av informantene.

Et fremtredende tema i spørsmålet om utfordringer for skaterne handler om ubehag. Denne følelsen av ubehag kan forklares delvis av risikoelementet, faren for fysisk skade og redsel for å dumme seg ut. Fordi enkelte ikke er komfortable nok på brettet, trekker de seg bort fra vanskelige situasjoner. En konsekvens av dette er at noen informanter velger å ikke skate i store anlegg eller i kjønnsblandede kontekster. Dette fører til at informantene mister arenaer for å akkumulere kapital. Dette er imidlertid komplekst, fordi ubehaget ligger i ulike erfaringer, men ser ut til å være spesielt betydelig i sammenheng med kjønn og maskulin dominans.

I denne sammenheng viser resultatene at kvinnene sliter med å “ta plass”, i skatefeltet. Særlig er dette tydelig i kjønnsblandede, selvorganiserte kontekster og i utfordrende anlegg. Dette er innfløkt, fordi det ligger appellerende element i den klassiske, selvorganiserte delen, også for kvinner. Problemet ser ut til å være at guttene tilsynelatende anser sin posisjon som selvfølgelig. Informantene opplever at de ikke besitter tilstrekkelig med fysisk kapital til å kjempe om posisjonen, og blir sådan en marginalisert gruppe. Sosialisingsfasen fordrer en betydelig motivasjon når aktørene man definerer seg i forhold til besitter mer felt-spesifikk kapital. Det ser ut til å bli en mekanisme som er med på å delegitimere kvinners posisjon og plassere dem utenfor skatekulturens kjerne.

En annen viktig barriere ligger i betydningen av kjønnsrollesosialiseringen. De fysiske egenskapene aktiviteten fordrer, er egenskaper som ofte tillegges gutter. Forventningen til ferdighetene som legitimerer en skater tilskrives i stor grad menns fysiske forutsetninger og det fremstår av den grunn som om den maskuline dominansen er berettiget. Dette skyldes at skating fordrer en maskulin habitus, med fokus på tekniske ferdigheter, tøffhet og vilje til risiko. Alle disse faktorene er med på å skape en forestilling om at en skater “naturligvis” er en mann. Dette kommer til uttrykk som symbolsk vold og har som konsekvens at enkelte kvinner nedvurderer seg selv, og sin verdi.

Funnene viser også at mangelen på synlige kvinnelige skatere blir vurdert som en barriere. Selv om alle peker på at det i dag er flere kvinnelige skatere, noe som stemmer overens med internasjonal forskning (Atencio et al., 2018, s. 260), er de fortsatt i mindretall kjønnsmessig. Venner, og særlig andre kvinner, kan gjøre aktiviteten både tryggere og morsommere, men slike kontekster er det tilsynelatende få av. Økt antall kvinnelige skatere kan ikke avskrives

som en inkluderende faktor, men inntil kvinnelige deltakere øker betraktelig, vil kunne dominansforholdet bestå.

I datasettet forteller flere om gutter som er positive og gir uttrykk for å ville inkludere. Dette viser en anerkjennelse og indikerer aksept fra “insiderne”. Allikevel er det paradoksalt at kompisene tilsynelatende ikke er bevisst på at de selv bidrar til at barrierene opprettholdes. Flere informanter legger vekt på at kompisene har inkluderende idealer, men disse kan få en ekskluderende effekt, da kompisene ikke alltid reflekterer over situasjonen de setter informantene i. Delvis forklares dette med fysisk kapital, hvor særlig kompisenes ferdigheter er overlegne. Det virker imidlertid også til å være et spørsmål om legitimitet, status og posisjon i kulturen. Et relevant datapunkt i denne sammenhengen er sitatet om at guttene “eier hele kulturen”. Dominansen ser sådan ut til å ligge i strukturer som strekker seg utover selve antallet, og vitner om at aktiviteten først og fremst defineres på guttenes premisser. Som man leser i funnene, er guttene “viktigere” fordi de har en sentral rolle i kommersialiseringsprosessen. Kvinnenes rolle er til sammenligning marginal. Dette har kjønnsmessige konsekvenser, da det sier noe om hvem som kan omsette den feltspesifikke kapitalen og ytterligere befeste sin posisjon som feltets dominerende.

Spørsmålet blir derfor hvorvidt kvinner kan oppnå en likeverdig posisjon i kulturen. Her kan man argumentere for at det nettopp er det som skjer når man forsøker å (re)definere feltet. Ved å ta større plass i miljøet, tilrettelegge for at flere får utvikle seg i trygge rammer, og utfordre etablerte idéer om hvem en skater er, kan feltets doxa utfordres.

6.3 Et nytt, inkluderende felt?

Det siste leddet i problemstillingen har sammenheng med utfordringene skaterne står overfor, og hva barrierene betyr for kvinnenens posisjon på feltet. Selv om det kommer flere kvinner til, peker funnene på at enkelte kvinner fremdeles står på utsiden av kjernen i skatekulturen. Dette kan til dels forklares med barrierene. “Outsidererfaringene” stammer fra den uformelle konteksten informantene i hovedsak beskriver. I disse kontekstene vektet fysisk og subkulturell kapital tungt. Det ser ut til å eksistere et slags hierarki internt i kulturen, hvor de med mest verdsatt kapital ligger tettest på kjernen. Informantene forsøker å nærme seg kjernen gjennom sosialiseringprosessen, men praksisen de møter er definert på guttenes

premisser. Naturliggjøringen av sosialt konstruerte forskjeller, hvor “tøffhet” konseptualiseres som noe maskulint og som tilhører guttene, gjør at guttene i utgangspunktet anses som mer egnet for skateboarding. Dette opprettholder kvinnes “outsider”-posisjon, fordi det sementerer forestillinger om hvem som er legitime utøvere. Det må understrekes at de med lengst erfaring og høyest ferdighetsnivå, ser ut til å ligge tettere på kjernen, og det er sådan forskjell i posisjon også blant jenter.

Funnene viser imidlertid at utfordringene og barrierene kvinnene har erfart, bidrar til økt endringsvilje i kulturen. Til tross for maskulin dominans, viser resultatene at flere av informantene aktivt arbeider med å rive ned, eller redusere, barrierene. Når informantene tilstreber å (re)definere feltet, er det i tro på at det har positive konsekvenser for inkludering. Målet er at skating skal bli en mer inkluderende aktivitet, med større rom for kvinner. Slike faktorer må sees i sammenheng med kulturens relasjon til organisering. Fordi aktiviteten tradisjonelt mangler rammeforhold som legger til rette for en bred inkludering, ligger inkluderingsansvaret på skaterne selv.

Funnene viser også at tiltak som “jenteskate” har til hensikt å styrke posisjonering. Jenteskate er viktig fordi en av hovedutfordringene til kvinnelige skatere ser ut til å være at aktiviteten, og kulturens kjerne, fordrer fysisk kapital, og da særlig tekniske egenskaper og vilje til risiko. Funnene indikerer at enkjønnede kontekster kan tilrettelegge for å styrke ferdighetene, og i så måte bryte ned forestillingen om at slike skateferdigheter er knyttet til det maskuline. Særlig tillegges jenteskate en positiv verdi, fordi det skaper trygge rammer. Enkelte informanter har imidlertid tvetydige tanker om jenteskate, og verdien det kan ha for deres posisjon i kulturen. De frykter at tiltaket kan virke i negativ retning ved å sementere inntrykket av kvinnelige skatere som mindre “ekte” enn mannlige. I resultatene omtales dette som en “uheldig konsekvens av et rekrutteringstiltak”.

Et viktig funn er verdien av sosiale medier, og måten det kommer til uttrykk som en form for heterodoksi. Sosiale medier er viktig, fordi utøverne selv kan styre hvordan de presenterer seg, og således styrke sin posisjon i kulturen. I denne sammenhengen legges det særlig vekt på å “ufarliggjøre” og presentere lavterskel idrettsutfoldelse. Resultatene sammenfaller til dels med funn gjort i studier på jenteskategrupper som aktivt har arbeidet med å endre forestillingen om hva det er å være en skater (MacKay & Dallaire, 2013; Pomerantz et al., 2004; Kelly et al., 2005). For enkelte av de andre informantene blir imidlertid sosiale medier

en illustrasjon på deres posisjon på utsiden av kulturen. Arbeidet med å (re)definere feltet er like fullt et eksempel på at doxa og dominansrelasjonene ikke får stå utfordret, og at det tilsynelatende er en bevissthet rundt kvinners posisjon og feltets maskuline dominans.

Samlet sett peker funnene på en kultur hvor maskulin dominans ser ut til å reproduseres. Kvinnene holdes stort sett på utsiden av kjernen, men det maskuline hegemoniet utfordres av likestillingsorienterte skatere som har til hensikt å styrke kvinners posisjon på skatefeltet.

6.4 Begrensninger

Det ligger noen åpenbare begrensninger i dette prosjektet. Seks informanter er beskjedent antall i et utvalg. I tillegg kan det tenkes at en større spredning i alder kunne gitt andre resultater. Som det poengteres innledningsvis er ikke skating i dag utelukkende et ungdomsfenomen, og man ville sannsynligvis funnet informanter både over 30 og under 20 år. Semistrukturerte intervju har etter min oppfatning gitt utfyllende og mangefasetterte data, men det er imidlertid rimelig å anta at gjennomføringen over Zoom kan ha bidratt til noen begrensninger. Det kan også tenkes at observasjoner i felt ville gitt nye lag av nyanser. Spesielt tror jeg slike observasjoner ville gitt muligheter til å studere dominansrelasjoner, og interaksjonen mellom kjønnene på feltet. Her bærer studien kun med seg kvinnes perspektiv.

Studiens teoretiske rammeverk er i sin helhet basert på Bourdieu og hans teorier om samfunnet. Jeg mener dette har gitt gode forutsetninger for å belyse ulike dimensjoner av kvinnelige skaters erfaring, samt forstå dette i et helhetlig bilde. Jeg erkjenner like fullt at kjønnsteori kunne bidratt utover den teoretiske gjennomgangen av maskulin dominans. Det er nærliggende å tenke at teorier om å gjøre kjønn eller maskulinitet/feminitet kunne bidratt til en bredere forståelse for fenomenet.

6.5 Videre forskning

Det eksisterer i dag en voksende base med internasjonal forskning som belyser ulike aspekter ved skateboardkulturen og utøvelse av aktiviteten. I Norge er det derimot forsket lite på temaet. Nærmeste ikke-eksisterende forskning i norsk kontekst, gjør at man vet lite om

faktorer som etnisitet, alder og sosial klasse.

Dette masterprosjektet tar utelukkende utgangspunkt i kvinnelige erfaringer. Undersøkelsen indikerer at skatemiljøet er i ferd med å gjennomgå en forandring, noe som bekreftes i internasjonal forskning. Det er likevel viktig at man også i fremtiden synliggjør den maskuline dominansen som kommer til uttrykk i feltets doxa. I forlengelse av dette mener jeg det vil være nødvendig å gjøre mer forskning på den kjønnsblandede konteksten. Hva tenker eksempelvis guttene som skater? Særlig bør fremtidig forskning vurdere fremveksten av enkjønnede kontekster og relasjonen til “legitime utøvere”. Fordi uformelle kontekster stiller større krav til at kvinnene selv posisjoner seg, er det nødvendig å belyse barrierene de står overfor og tilrettelegge for å minske dem.

Det er nødvendig å understreke at det er forskjeller i hvordan informantene i denne studien opplever å være kvinne i et mannsdominert miljø. Særlig kommer dette til uttrykk i ferdighetsnivå. Barrierer knyttet til selvhevdelse og maskulin dominans ser ut til å være høyere når man er ny i aktiviteten. Det betyr imidlertid ikke at slike barrierer er mindre utfordrende for de med mer erfaring, som også deler opplevelser av ubehag og maskulin dominans. Fokuset på å (re)definere feltet og å problematisere tiltak som jenteskate, kommer også sterkere til uttrykk hos de informantene som har jobbet aktivt med inkludering og som er mer erfarne. Jeg ser også en tendens til at fokuset på de subkulturelle aspektene ved skateboard er noe sterkere blant de mest erfarne. Slike konklusjoner rommer imidlertid betydelig usikkerhet i et lite utvalg og bør således undersøkes nærmere.

7.0 Referanser

- Aakvaag, G. C. (2008). Pierre Bourdieu: En konfliktteoretisk syntese. I G. C. Aakvaag (Red.), *Moderne sosiologisk teori* (s. 148-171). Abstrakt forlag.
- Atencio, M., Beal, B. & Wilson, C. (2009). The distinction of risk: urban skateboarding, street habitus and the construction of hierarchical gender relations. *Qualitative Research in Sport and Exercise*, 1(1),3-20.
<https://doi.org/10.1080/19398440802567907>
- Atencio, M., Beal, B., Missy-Wright, E. & McClain, Z. (2018). *Moving Boarders: Skateboarding and the Changing Landscape of Urban Youth Sports*, University of Arkansas Press.
- Bäckström, Å. & Nairn, K. (2018). Skateboarding beyond the limits of gender? Strategic interventions in Sweden. *Leisure Studies*, 37(4), 424-439.
<https://doi.org/10.1080/02614367.2018.1462397>
- Beal, B. (1995). Disqualifying the Official: An Exploration of Social Resistance Through the Subculture of Skateboarding. *Sociology of Sport Journal*, 12(3), 252-267.
<https://doi.org/10.1123/ssj.12.3.252>
- Beal, B. (1996). Alternative Masculinity and its Effects on Gender Relations in the Subculture of Skateboarding. *Journal of Sport Behavior*. 19(3). 204-220
<https://search.proquest.com/openview/abccbb81ff040a744e9d205e93d3da66/1?cbl=0153&pq-origsite=gscholar>

- Beal, B. & Weidman, L. (2003). Authenticity in the Skateboarding World. I R. E. Rinehart & S. Sydnor (Red.), *To the Extreme: Alternative Sports, Inside and Out* (s. 335-352). State University of New York Press.
- Beal, B. & Wilson, C. (2004). 'Chicks dig scars': Commercialization and the Transformations of Skateboarders' Identities. I B. Wheaton (Red.), *Understanding lifestyle sports: Consumption, Identity and Differences* (s. 31-54). Routledge.
- Bondevik, H. & Rustad, L. (2006). Feministisk vitenskapskritikk og feministisk vitenskapsteori. I J. Lorentzen & W. Mühleisen (Red.), *Kjønnsforskning: En grunnbok* (s. 77-92). Universitetsforlaget.
- Borden, I. (2001). *Skateboarding, Space and the City: Architecture and the Body*. Oxford.
- Bourdieu, P. (1978). Sport and social class. *Social Science Information*, 17(6), 819–840.
<https://doi.org/10.1177/053901847801700603>
- Bourdieu, P. (1985). The social space and the genesis of groups. *Theory and Society*, 14(6), 723–744. <https://doi.org/10.1007/BF00174048>
- Bourdieu, P. (1986). The Forms of Capital. I J. G. Richardson (Red.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* (s. 241-258). Greenwood Press.

Bourdieu, P. (1988). Program for a Sociology of Sport. *Sociology of Sport Journal*, 5(2), 153-161 <https://doi.org/10.1123/ssj.5.2.153>

Bourdieu, P. (1989). *Outline of a Theory of Practice*, (R. Nice, Overs.). Cambridge University Press. (Opprinnelig utgitt 1972)

Bourdieu, P. (1993). Some Properties of Fields. (R. Nice, Overs.). I P. Bourdieu (Red.), *Sociology in Question* (s. 72–7). Sage Publications. (Opprinnelig utgitt 1984)

Bourdieu, P. (1995). *Distinksjonen. En sosiologisk kritikk av dømmekraften*. (A. Priuer, Overs.). Pax Forlag. (Opprinnelig utgitt 1979)

Bourdieu, P. (2000). *Den maskuline dominans*. (K. Stene-Johansen, Overs.). Pax Forlag. (Opprinnelig utgitt 1998)

Braaten, H. (2018, 3.januar). *Første norske skateboardlandslag*. NORB. <https://norb.no/forste-norske-skateboardlandslag/>

Brake, M. 1985. *Comparative Youth Culture. The Sociology of Youth Cultures and Youth Subcultures in America, Britain and Canada*. Routledge. <http://196.189.45.87/bitstream/123456789/8789/1/75.pdf.pdf>

Braun, V., Clarke, V. & Weate, P. (2016). Using thematic analysis in sport and exercise research. I B. Smith & A. C. Sparkes (Red.), *Routledge handbook of qualitative research in sport and exercise* (s. 191-205). Routledge.

- Breivik, G (2002). Ekstrem sport og risikotaking som sosiologisk og samfunnsvitenskapelig fenomen. I Ø. Seippel (Red.), *Idrettens bevegelser* (s. 154-179). Novus Forlag.
- Breivik, G. (2013). *Jakten på et bedre liv: fysisk aktivitet i den norske befolkningen 1985-2011*. Universitetsforlaget.
- Carr, J. N. (2017). Skateboarding in Dude Space: The Roles of Space and Sport in Constructing Gender Among Adult Skateboarders. *Sociology of Sport Journal*, 24(1), 25-34. <https://doi.org/10.1123/ssj.2016-0044>
- Chivers Yochim, E. (2010). *Skate Life Reimagining White Masculinity*. The University of Michigan Press. <https://doi.org/10.3998/toi.7300267.0001.001>
- Christensen, O. (2001). *Absolutt snowboard—studier i sidelengs ungdomskulturer*. [Doktgradsavhandling]. Humanistisk fakultet, Universitet i Oslo.
- Clarke, J., Hall, S., Jefferson, T. & Roberts, B. (1976). Subcultures, cultures and class: a theoretical overview. I S. Hall & T. Jefferson (Red.), *Resistance through Rituals – Youth subcultures in post-war Britain* (s. 9-74). Hutchinson.
- Dinces, S. (2011). 'Flexible Opposition': Skateboarding Subcultures under the Rubric of Late Capitalism. *The International Journal of the History of Sport*, 28(11), 1512-1535. <https://doi.org/10.1080/09523367.2011.586790>

Donnelly, P. & Young, K. 1988. The Construction and Confirmation of Identity in Sport Subcultures. *Sociology of Sport Journal*, 5(3), 223–240.

<https://doi.org/10.1123/ssj.5.3.223>

Everett, L. E., & Furseth, I. (2019). *Masteroppgaven: Hvordan begynne - og fullføre*. Universitetsforlaget.

Fredheim, G. O. (2017, 2. august). *Snowboard og skateboard samarbeider i ett forbund*. Idrettsforbundet. <https://www.idrettsforbundet.no/nyheter/arkiv/snowboard-og-skateboard-samarbeider-i-ett-forbund/>

Førde, R. (2014, 10. oktober). *Helsinkideklarasjonen*. Forskningsetikk.no. <https://www.forskningsetikk.no/ressurser/fbib/lover-retningslinjer/helsinkideklarasjonen>

Galewicz, O. (2017). *Do It Yourself or Do It Together? Emergence of Participatory Culture through Co-creating interactive DIY skateboarding spaces* [Masteroppgave, Universitetet i Oslo]. DUO vitenarkiv. <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-60161>

Gilje, N. & Grimen, H. (1993). *Samfunnsvitenskapenes forutsetninger: Innføring i samfunnsvitenskapenes vitenskapsfilosofi*. Universitetsforlaget.

Giulianotti, R. (2005). *Sport: A Critical Sociology*. Polity Press.

- Hargreaves, J. (1994). *Sporting females: Critical Issues in the History and Sociology of Women's Sports*. Routledge.
- Hovden, J. & von der Lippe, G. (2019). The gendering of media sport in the Nordic countries, *Sport in Society*, 22(4), 625-638. <https://doi.org/10.1080/17430437.2017.1389046>
- Humphreys, D. (2003). Selling out Snowboarding. I R. E. Rinehart & Sydnor. (Red.), *To the Extreme: Alternative Sport, Inside and Out*. (s. 407-428). State University of New York Press.
- Jackson, A. S. & Csikszentmihalyi, (2000). *Flow och idrott*. (Overs. Berggren, B. & Folsch, R.). WS Bookwell. (Opprinnelig utgitt 1999).
- Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Cappelen Damm.
- Jarvie, G. & Maguire, J. (1994). *Sport and Leisure in Social Thought*. Routledge
- Kay, J. & Laberge, S. (2004). "Mandatory Equipment": Women in Adventure Racing. I B. Wheaton (Red.), *Understanding Lifestyle Sports Consumption, Identity and Difference* (s. 154-174). Routledge.
- Kelly, D. M., Pomerantz, S. & Currie, D. (2005). Skater girl-hood and emphasized femininity: "You can't land an ollie properly in heels". *Gender and Education*, 17(3), 229–248. <https://doi.org/10.1080/09540250500145163>

Kroglund, T. (2014). *Tenk Brett: Skateboarding i Norge*. Cappelen Damm.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju*. Gyldendal akademisk.

Langseth, T. (2012). *Spenningsøkingens sosialitet: En sosiologisk undersøkelse av verdisystem* [Doktorgradsavhandling, Norges Idrettshøgskole] BRAGE
<http://hdl.handle.net/11250/171334>

Langseth, T. (2014). Den unge mannen og havet. I G. von der Lippe & H. K. Hognestad (Red.), *Kjønnsmakt i idrett og friluftsliv* (s. 321-333). Novus.

Loland, S. & McNamee, M. (2017). Philosophical reflections on the mission of the European College of Sport Science: Challenges and opportunities. *European Journal of Sport Science*, 17(1), 63-69. <https://doi.org/10.1080/17461391.2016.1210238>

Lotherington, A. T. & Markussen, T. (1999). Kritisk kunnskapspraksis: En introduksjon. I A. T. Lotherington & T. Markussen (Red.), *Kritisk kunnskapspraksis: Bidrag til feministisk vitenskapsteori* (s. 9-33). Spartacus.

MacKay, S. & Dallaire, C. (2013). Skirtboarder net-a-narratives: Young women creating their own skateboarding (re)presentations. *International Review for the Sociology of Sport*, 48(2), 171–195. <https://doi.org/10.1177/1012690211432661>

MacKay, S. & Dallaire, C. (2014). Skateboarding Women: Building Collective Identity in Cyberspace. *Journal of Sport and Social Issues*, 38(6), 548-566.

<https://doi.org/10.1177/0193723512467357>

Midol, N. (1993). Cultural Dissents and Technical Innovations in the

'Whiz' Sports. *International Review for the Sociology of Sport*, 28(1), 23–32.

<https://doi.org/10.1177/101269029302800102>

Midol, N. & Broyer, G. (1995). Towards an anthropological analysis of new sport cultures:

The case of Whiz Sports in France. *Sociology of Sport Journal*, 12(2), 204-212.

<https://doi.org/10.1123/ssj.12.2.204>

Moret, O. & Ohl, F. (2019). Social class, the elite hockey player career and educational paths.

International Review for the Sociology of Sport, 54(8), 899–920.

<https://doi.org/10.1177/1012690218765759>

Nielsen, G., Grønfeltdt, V., Toftegaard-Støckel, J. & Andersen, L. B. (2011). Predisposed to

participate? The influence of family socio-economic background on children's

sports participation and daily amount of physical activity. *Sport in Society*. 15(1), 1-

27. <https://doi.org/10.1080/03031853.2011.625271>

NIH, (2018, 26. mars). *Sikkerhetskrav ved lagring av aktivt forskningsmateriale ved nih*

[https://www.nih.no/forskning/forskning-pa-](https://www.nih.no/forskning/forskning-pa-nih/prosjektadministrasjon/gjennomforing/sikkerhetskrav-ved-lagring-av-aktivt-forskningsmateriale-ved-nih/)

[nih/prosjektadministrasjon/gjennomforing/sikkerhetskrav-ved-lagring-av-aktivt-](https://www.nih.no/forskning/forskning-pa-nih/prosjektadministrasjon/gjennomforing/sikkerhetskrav-ved-lagring-av-aktivt-forskningsmateriale-ved-nih/)

[forskningsmateriale-ved-nih/](https://www.nih.no/forskning/forskning-pa-nih/prosjektadministrasjon/gjennomforing/sikkerhetskrav-ved-lagring-av-aktivt-forskningsmateriale-ved-nih/)

NORB, (u.å.). *Norgesmesterskap*. <https://norb.no/norgesmesterskap/>

NSD, (u.å.). *Fylle ut meldeskjema for personopplysninger*.

<https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger>

Pomerantz, S., Currie, D. H. & Kelly, D.M. (2004). Sk8er girls: Skateboarders, girlhood and feminism in motion. *Women's Studies International Forum*, 27(5), 547–557.

<https://doi.org/10.1016/j.wsif.2004.09.009>

Pringle, R. (2015). Bourdieu comes off the bench: A reflexive analysis of the circulation of ideas within the sociology of sport field. I L. Hunter, W. Smith, & E. Emerald (Red.), *Pierre Bourdieu and physical culture* (s. 168–176). Routledge.

Puddle, P., Wheaton, B. & Thorpe, H. (2019). The glocalization of parkour: a New Zealand/Aotearoa case study. *Sport in Society*, 22(10), 1724-1741

<https://doi.org/10.1080/17430437.2018.1441010>

Rannikko, A., Harinen, P., Torvinen, P. & Liikanen, V. (2016). The social bordering of lifestyle sports: inclusive principles, exclusive reality. *Journal of Youth Studies*, 19(8),

1093-1109. <https://doi.org/10.1080/13676261.2016.1145640>

Reñosa, M. D., Mwamba, C., Meghani, A., West, N. S., Hariyani, S., Ddaaki, W., McMahon, S. (2021). Selfie consents, remote rapport, and Zoom debriefings: collecting qualitative data amid a pandemic in four resource-constrained settings. *BMJ Global*

Health, (6), Artikkel e004193. <https://gh.bmj.com/content/6/1/e004193>

Rinehart, R. E. (2000). Emerging arriving sport: alternatives to formal sports. I J. Coakley & E. Dunning (Red.), *Handbook of sport studies*. (s. 504-520). Sage Publications Inc.

Rinehart, R. E. & Sydnor, S. (2003). Proem. I R. E. Rinehart & S. Sydnor (Red.) *To the Extreme: Alternative Sports, Inside and Out* (s. 1-17). State University of New York Press.

Rinehart, R. (2005). "Babes" & boards: Opportunities in new millennium sport? *Journal of Sport and Social Issues*, 29(5), 232-255. <https://doi.org/10.1177/0193723505277909>

Ruland, J. (2020). *Do What You Want: The Story of Bad Religion*. Hachette Books.

Säfvenbom, R, Wheaton, B. & Agans, J. P. (2018). 'How can you enjoy sports if you are 'under control by others?' Self-organized lifestyle sports and youth development. *Sport in Society*, 21(12), 1990-2009. <https://doi.org/10.1080/17430437.2018.1472242>

Säfvenbom, R. & Jordalen, G. (2017). *Ung og aktiv i Oslo. En studie av Oslounghommers deltakelse i organisert og selvorganisert bevegelsesaktivitet på fritiden, deres tanker om hvordan kommunen bør prioritere samt deres personlige ønsker om anlegg og aktivitetstilbud*. Norges idrettshøgskole

Shilling, C. (2003). *The body and social theory* (2. utg.). Sage.

Skatesite, (u.å). *Skatepark og Skatehall i Norge*. <https://skatesite.no>

Sisjord, M. K. (2009). Fast-girls, babes and the invisible girls. Gender relations in snowboarding. *Sport in Society*, 12(10), 1299-1316.
<https://doi.org/10.1080/1743043090320480>

Sisjord, M. K. (2011). Nye ungdomsidretter. I D. V. Hanstad (Red.), *Norsk idrett: Indre spenning og ytre press*. Akilles.

Sisjord, M. K. (2013). Women's snowboarding. Some experiences and perceptions of competitions. *Leisure Studies*, 32(5), 507-523.
<https://doi.org/10.1080/02614367.2012.685334>

Smith, B. & Sparkes, A. (2014). *Qualitative research methods in sport, exercise and health: from process to product*. Routledge.

Smith, B. & Sparkes, A. (2016). Interviews. Qualitative interviews in sport and exercise settings. I B. Smith & A. Sparkes (Red.), *Routledge Handbook of Qualitative: Research in Sport and Exercise*. (s. 103-123). Routledge.

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder*. (5. utg.). Fagbokforlaget

- Thornton, S. (1995). *Club Cultures: Music, Media and Subcultural Capital*. Cambridge Polity
- Thorpe, H. & Dumont, G. (2019). The Professionalization of Action Sports: Mapping Trends and Future Directions. *Sport in Society*, 22(10), 1639-1654.
<https://doi.org/10.1080/17430437.2018.1440715>
- Tjørndal, A. (2019). Jenter på brett: Jenteskate som endringsprosess og alternativ til organisert ungdomsidrett. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 18(2), 79-106.
<https://journals.hioa.no/index.php/ungdomsforskning/article/view/3152/3084>
- Tjørndal, A., Hjelseth, A. & Lenneis, V. (2019). Fra presentasjon til prestasjon? Sportifisering av skateboard i Norge. *Scandinavian Sport Studies Forum* 10. 89-116.
https://www.researchgate.net/publication/333613684_Fra_presentation_til_prestasjon
- Tverga, (u.å.). *Om tverga*. <https://www.tverga.no/om-tverga>
- Wacquant, L. J. D. (1995). Pugs at Work: Bodily Capital and Bodily Labour among Professional Boxers. *Body & Society*, 1(1), 65-93.
<https://doi.org/10.1177/1357034X95001001005>
- Wheaton, B. (2003) Windsurfing: A Subculture of Commitment. I R. E. Rinehart & S. Sydnor (Red.), *To the Extreme: Alternative Sports, Inside and Out* (s. 75-104). State University of New York Press.

Wheaton, B. (2004). Introduction. I B. Wheaton (Red.), *Understanding Lifestyle Sport: Consumption, Identity and Difference* (s. 1-28). Routledge.

Wheaton, B. (2013). *The Cultural Politics of Lifestyle Sports*. Routledge.

Wheaton, B. & Thorpe, H. (2018). Action Sports, the Olympic Games, and the Opportunities and Challenges for Gender Equity: The Cases of Surfing and Skateboarding. *Journal of Sport and Social Issues*, 42(5), 315–342.
<https://doi.org/10.1177/0193723518781230>

Wheaton, B. & Thorpe, H. (2019). Action Sport Media Consumption Trends Across Generations: Exploring the Olympic Audience and the Impact of Action Sports Inclusion. *Communication & Sport*, 7(4), 415–445.
<https://doi.org/10.1177/2167479518780410>

Wilhelmi, D. (2006). *Chicks, babes - eller ekte medlemmer* [Masteroppgave]. Norges idrettshøgskole

Wilken, L. (2008). *Pierre Bourdieu*. (V. F. Andreassen, Overs.). Tapir. (Opprinnelig utgitt 2006)

Willing, I., Bennett, A., Piispa, M. & Green, B. (2019). Skateboarding and the ‘Tired Generation’: Ageing in Youth Cultures and Lifestyle Sports. *Sociology*. 53(3), 503-518. <https://doi.org/10.1177/0038038518776886>

Østberg, D. (1995). Innledning. I P. Bourdieu, (Red.), *Distinksjonen: En sosiologisk kritikk av dømmekraften*. (s. 11-20). Pax Forlag

Østergaard, C. (2016). Bourdieu: smag, distinktion og idretten som et socialt felt. I L. F. Thing & U. Wagner (Red.), *Grundbog i idrætssociologi* (s. 53-71). Forfatterne og Munksgaard

Forklaring av skatebegreper:

Bowl - Et dypt, u-formet svømmebasseng-lignende området, hovedsakelig i betong.

Droppe inn - Å slippe seg ned fra en kant ned i en ramp/bowl.

Flat - Å skate på flater uten hinder

Gnarly - Begrep som brukes for å beskrive noe som er ekstremt, utfordrende eller spennende.

Miniramp - En mindre ramp som i hovedsak er formet som en U, med overgangskurver.

Ollie - Triks hvor skater hopper og brettet forlater bakken med skateren.

Pumping - en teknikk som brukes til å få fart uten å ta bena av brettet.

Ramp - Det finnes ramper i ulike former og størrelser.

Slamme - Betegnelse for et ukontrollert fall.

Stoka - Glad, eller stolt over noe.

Streetspot - Et lite, men egnet område for skating i urbane miljø.

Street - En egen disiplin hvor man i urbane miljø fokuserer på flat-triks hovedsakelig med "naturlige" hindringer i bymiljøet

Vert Ramp - En forkortelse for vertical og betyr at man står på et skateboard ned en kanten på en ramp eller bowl som er tilnærmet vertikal.

Vert - En skatestil hvor man gjør triks i en halfpipe eller ramp.

Figuroversikt

Figur 1: Det sosiale rom (Bourdieu, 1995, s.34)

Vedlegg

Vedlegg 1: Informasjonsskriv om prosjektet

Vedlegg 2: Samtykkeerklæring

Vedlegg 3: Svarbrev med godkjenning fra NSD

Vedlegg 4: Intervjuguide

Vedlegg 1

Vil du delta i forskningsprosjektet

Kvinner og skateboard?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å belyse kvinners erfaringer med skateboard. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Prosjektet er en mastergradsoppgave ved Norges Idrettshøgskole. Formålet med prosjektet er å gjennomføre intervjuer med kvinnelige skatere for å finne ut hvorvidt de opplever at skateboardmiljøene er preget av mannlig dominans. I prosjektet er det ønskelig å belyse disse erfaringene med hensikt om å styrke rekrutteringen av kvinnelige deltagere.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Norges Idrettshøgskole er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

- Du er en kvinne mellom 16 og 30 år.
- Du har skatet aktivt

Hva innebærer det for deg å delta?

Innsamlingen av data skjer gjennom et personlig intervju med masterstudenten som gjennomfører prosjektet. Dette betyr at man som deltager stiller i et intervju som vil vare i omtrent en time (kan variere i lengde). Intervjuet vil bli tatt opp av en lydopptager.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet.

Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er prosjektansvarlig student og veileder som vil ha tilgang til opplysningene.
- Personopplysningene og dataene lagres i henhold til Norges Idrettshøgskole sine retningslinjer for behandling av persondata.
- Deltagerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er oktober 2021.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Norges Idrettshøgskole har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Norges idrettshøgskole ved prosjektansvarlig, Jone Hjorteland tlf: 93632032 -
jone_hjorteland@live.no

Norges idrettshøgskole ved veileder, Mari Kristin Sisjord tlf: 900 84 739

- mariks@nih.no
- Vårt personvernombud: personvernombud@nih.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Mari Kristin Sisjord
(Forsker/veileder)

Jone Hjorteland

Vedlegg 2

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Kvinner og skateboard*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3:

NSD NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

En kvalitativ undersøkelse av kvinnelige skateres erfaringer med maskulin dominans

Referansenummer

433497

Registrert

01.09.2020 av Jone Hjorteland - joneh@student.nih.no

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges idrettshøgskole / Institutt for idrett og samfunnsvitenskap

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Mari Kristin Sisjord, mariks@nih.no, tlf: 90084739

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Jone Hjorteland, jone_hjorteland@live.no, tlf: 93632032

Prosjektperiode

01.08.2020 - 30.10.2021

Status

15.09.2020 - Vurdert

Vurdering (1)

15.09.2020 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den 15.09.2020 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 30.10.2021.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20). form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

about:blank Side 2 av 3

Meldeskjema for behandling av personopplysninger 30.05.2021, 22:23

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Jørgen Wincentzen

Vedlegg 4: Intervjuguide

Gjennomgang av rettigheter og introduksjon

Innledning

Hva fikk deg til å begynne med skateboard?

Hvor gammel var du?

Hvor lenge har du skatet?

Fortell litt om hva som er gøy med å skate?

- *Er det noen gang kjedelig?*

Har du noen gang skadet deg?

- *Hva skjedde? -Fortell*

Ser du på deg selv som en skater?

- *Hvorfor?*

- *Er det viktig for deg?*

Hvordan mener du er skating er? Kan du prøve å definere det?

- *Er det lek? Spill? Idrett? Kultur? Livsstil?*

Sted/Anlegg

Hvor foretrekker du å skate?

- *gata*

- *parker*

- *haller*

- *Hva er det som er bra med akkurat dette stedet?*

- *Er det noen steder du ikke skater?*

Hvordan opplever du at skateanleggene er utformet?

- *Hva kan gjøres annerledes?*

- *Gjelder det flere områder*

Hva med ramper/bowl etc.?

- *Har størrelsen en betydning?*

- *Hvorfor?*

Bruker du brettet som framkomstmiddel?

- *Hvordan er det å skate på gata?*

Det sies at man "kan skate hvor som helst" - er dette en erfaring du deler?

- *Hvorfor? hvorfor ikke?*

Konkurransen og trening

Har du deltatt i konkurranser?

- *hvorfor? hvorfor ikke?*

Kunne du tenkt deg å konkurranser?

Kunne du tenke deg mer organiseringshjelp fra idrettslag/kommune brettforbundet etc.?

Har du vært tilstede på organiserte skatetreninger?

- *Hvordan opplever eventuelt du det?*

- *Hvis ikke, kunne du tenkt deg det?*

- *Er det noe du kunne ønsket å hatt da du hva yngre?*

- *Hvordan skulle dette vært gjennomført?*

Kjønnets aktivitet - skal del en kanskje være med sted?

Hvem pleier du å skate med?

Møter man opp alene eller er det avtalt med andre?

- *Har du med venninner?*

- *Hvordan er det?*

Hva tenker venninnene dine om skating, er det noen de driver med?

- *Tror du de kunne tenke seg å være med?*

Vil du si det er mest gutter eller jenter å se der hvor du skater?

- *Hva tror du det skyldes?*

- *Er det enkelte anlegg hvor det er større forskjeller?*

Det hevdes at det er flere jenter som skater i dag enn tidligere.

- *Har du opplevd en forandring fra du startet å skate?*

- *Hva er eventuelt annerledes?*

- *Tror du det er forskjeller for de som skater i dag?*

- *Hvorfor tror du det er slik?*

Hvordan oppleves det å skate med gutta?

- *Hvis dårlige opplevelser - kan du fortelle litt mer om det?*

- Hvis gode - kan du fortelle litt mer om det?

Er det noen gang slik at det oppleves som en hindring at det er gutter som skater der du er?

- Hvorfor - hvorfor ikke?

- Tror du andre deler den erfaringen?

Synes du skatere er inkluderende?

Sosiale medier

Er du aktiv på instagram eller andre sosiale medier?

- Ser du, i så fall, på det som handler om skating

Poster du noe selv?

- Er det eventuelt noe du kunne tenke deg å gjøre?

Ser man flest menn eller kvinner på skatevideoer?

- Hva tenker du om det?

Hvilken rolle tror du sosiale medier spiller?

- Hvorfor?

Hvilken betydning har skatere du ser på sosiale medier?

- Inspirerende? Er det en måte å lære triks?

- Har det en betydning for hvilken stil som er kul for skatere?

Smak/stil

Er det slik at man bør ha en egne klær for å skate?

- Hvorfor? - Hvorfor ikke?

Finnes det en egen skatestil?

- Opplever du at det er noen man må gå med?

- Har du i så fall endre noe?

Hvorfor tror du det finnes en egen skatestil?

Idrettsbakgrunn

Har du drevet med andre idretter?

- Hvilke? hva var gøy med de?

- Hva er forskjellen?

Hvorfor sluttet du - eventuelt ikke?

Hva gjorde, eventuelt, at du fortsatte med skateboard og sluttet med en annen idrett/aktivitet?

Avslutning;

Hvor kommer du fra og hvor bor du?

Hvem bor du sammen med?

Hva jobber foreldrene dine med?

Kan du fortelle kort om studier/jobb - eventuelle planer?

Alder?

Noen siste kommentarer?
